

Vallan kyllästämä tila
Russell Square temporaalisena julkisena tilana

Sini Manninen
Pro gradu -tutkielma

Euroopan tutkimus
Alue- ja kulttuurintutkimus
Humanistinen tiedekunta
Helsingin yliopisto
Toukokuu 2018

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Humanistinen tiedekunta	
Tekijä – Författare – Author Sini Manninen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Vallan kyllästämä tila. Russell Square temporaalisenä julkisena tilana			
Oppiaine – Läroämne – Subject Alue- ja kulttuurintutkimus, Euroopan tutkimus			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum – Month and year Toukokuu 2018	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 91
<p>Tiivistelmä – Referat – Abstract</p> <p>Tutkielma käsittelee julkista tilaa ja sen vallan ulottuvuutta, jota analysoidaan Lontoossa sijaitsevan Russell Squaren kohdalla. Turvallisuus on julkisen tilan ja vallan ohella tutkielman keskeisimpiä käsitteitä, sillä Bloomsburyn kaupunginosassa sijaitsevalla Russell Squarella ja sen lähistöllä on tapahtunut 2000-luvulla useampia vakavia väkivallan tekoja. Metodologisesti tutkielma on tieteidenvälistä kvalitatiivista tutkimusta, jossa etnografiset menetelmät korostuvat aineiston hankkimisessa käytettyjen havainnoinnin ja haastattelun metodien myötä. Tutkielman ensisijainen aineisto koostuu Russell Squarella toteutetuista aukion käyttäjien haastatteluista, joissa yhteensä 22 haastateltavaa kertoo muun muassa, miten ja milloin he oleskelevat aukiolla, sekä kokevatko he siellä olonsa turvalliseksi. Aineistoon kuuluu myös 13 paikallisyhdistys Russell Squaren ystävien uutiskirjettä vuosilta 1999–2017, jotka tarjoavat tietoa erityisesti aukion muuttuvasta turvallisuustilanteesta.</p> <p>Russell Square on vuonna 1804 valmistunut Bedford Estatesin yksityisesti omistama julkinen tila, jonka hallinnoinnista vastaa Camdenin hallinnollinen kaupunginosa. Tämän myötä aukion tilan julkisuuden nähdään olevan tulkintakysymys, ja Russell Square liittyy yksityisesti omistettujen julkisten tilojen ilmiöön, jota on kritisoitu Lontoossa viime vuosina. Russell Squaren tilan julkisuuden aste on vaihdellut, sillä aukio on vuosien varrella ollut muun muassa ympäröivien talojen asukkaiden yksityinen tila sekä täysin aitaamaton julkinen tila. Myös Russell Squaren turvallisuustilanne on vaihdellut, sillä aukiolla on esiintynyt esimerkiksi avointa huumekauppaa ja kerjäämistä, mutta tilanne on nykyään aiempaa parempi. Tähän on vaikuttanut muun muassa Camdenin tiukka suhtautuminen kerjääjiin ja kodittomiin, joiden näkeminen automaattisena turvallisuusriskinä on kuitenkin kyseenalaista. Kaupallisuutta esiintyy Russell Squarella pääosin aukiolla sijaitsevan kahvilan myötä, mutta Camden vuokraa tilaa myös yksityisille tahoille, joiden tilan käyttö häiritsee osaa paikallisista.</p> <p>Russell Squaren käyttäjät jaetaan neljään pääasialliseen käyttäjäryhmään, joihin lukeutuvat paikalliset (koiranomistajat ja muut), opiskelijat, lähistöllä työskentelevät ja turistit. Aukion käyttöön liittyy kaikkien käyttäjäryhmien kohdalla temporaaisuus, mikä näkyy esimerkiksi siten, että koiranomistajat liikkuvat aukiolla tiettyinä aikoina ja tietyt vuorokaudenajat muodostavat omia pieniä käyttäjien yhteisöjään. Paikalliset käyttävät valtaa Russell Squarella esimerkiksi huomauttelemalla muiden aukion käytöstä, sillä aukio on heille usein sekundaarinen reviiri, mikä synnyttää heissä tarpeen kontrolloida tilaa. Russell Squarella on paikkansa myös Bloomsburyssä asuvien yhteisöllisyyden tunteiden luojana. Turvattomuuden tunteita kokevat eniten aukiolla pimeän aikaan liikkuvat naiset, mutta useimmat aukion säännölliset käyttäjät eivät ole antaneet viime vuosien väkivallan tekojen vaikuttaa heidän päivittäisiin rutiineihinsa.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Julkinen tila, valta, temporaaisuus, turvallisuus, hallinnointi, Russell Square, Lontoo			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Keskustakampanin kirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	1
1.1 Taustaa.....	1
1.2 Tutkimuskysymykset ja aineisto.....	4
1.3 Keskeiset käsitteet ja metodit.....	6
1.4 Aiempi tutkimus.....	8
2 Julkinen tila ja valta.....	11
2.1 Julkisen tilan määrittely.....	11
2.2 Valta suhteessa tilaan.....	16
2.3 Turvallisuuden ulottuvuus.....	19
3 Russell Square julkisena tilana.....	24
3.1 Tilan menneisyys ja nykyisyys.....	24
3.2 Omistus ja hallinnointi.....	33
3.3 Valvonta ja turvallisuus.....	42
3.4 Epävirallisen hallinnoinnin merkitys.....	48
3.5 Kaupallisen tilan ulottuvuus.....	51
4 Russell Squaren käyttö.....	55
4.1 Tilan temporaalinen käyttö ja käyttäjäryhmät.....	55
4.2 Käyttäjäryhmien väliset valtasuhteet.....	62
4.3 Tilan yhteisöllisyyden tunteita luova vaikutus.....	67
4.4 Turvallisuuden ja turvattomuuden kokemukset.....	73
5 Johtopäätökset.....	78
Lähdeluettelo.....	82

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Julkisilla paikoilla liikkuminen on suhteellisen väistämätön osa ihmiseloa. Siirtyessämme paikasta toiseen, kuten kotoamme yliopistolle, kuljemme usein sitä sen enempää ajattelemta läpi monenlaisten tilojen, joista osa on hyvin todennäköisesti julkisia. Jo kadulle astuminen täyttää julkisen tilan käytön määritelmän useimpien tilan käytön teorioiden näkökulmasta. Kaikki julkisessa tilassa liikkuvat ja toimivat ovatkin teoreettisesta näkökulmasta katsoen sen käyttäjiä, jotka rakentavat ja muokkaavat kunkin hetkistä tilaa. Tilaan ja sen käyttämiseen liittyvän väistämättömän vallan ulottuvuuden taas voisi tiivistää yhteiskuntatieteilijä John Allenia mukaillen siten, että valta on luonnostaan tilallista ja tila on kyllästetty vallalla¹. Myös tila ja aika kietoutuvat yhteen² tilan ja vallan tavoin, mikä tekee julkisesta tilasta aikaan sidotun eli temporaalisen vallan kytkösten kentän. Vallan analyysin näkökulmasta julkinen tila tarjoaa kiinnostavan tutkimuskohteen sen lähtökohtaisesti rajaamattoman käyttäjäkunnan ja täten lähes loputtomien mahdollisten vallankäyttäjien myötä.

Julkiseen tilaan liittyvät vallan kysymykset ovat erityisen ajankohtaisia juuri nyt sen takia, että julkisten tilojen vapauden voidaan katsoa heikentyneen viime vuosina lisääntyneen valvonnan ja sen mukanaan tuoman yksityisyyden suojan vähenemisen myötä. Julkisten paikkojen valvonta ja kontrolli näyttäytyvät entistä rajattomampina, koska valvontateknologia on kehittynyt huomattavasti sen lisäksi, että poliittista tahtoa käyttää kyseisiä valvontakeinoja on entistä enemmän.³ Valvonnan ulottuvuuden sisällyttämisen julkisen tilan analyysiin voisikin sanoa olevan tarpeellista nykyaikana. Vaikka julkisuuden käsite itsessään on kiistelty ja monimerkityksellinen, viitataan julkisesta valvonnasta puhuttaessa joka tapauksessa ensisijaisesti konkreettisten, fyysisten paikkojen valvontaan julkisuuden abstraktin poliittisen merkityksen sijaan⁴. Valvonnan oikeutus turvallisuuden takaamiseen liittyvillä perusteluilla kiinnittää julkisen tilan myös turvallisuuden teemoihin, jotka näyttäytyvät nekin ajankohtaisina julkista keskustelua seuraavalle. Julkisen tilan valvonnan, vaaran ja turvallisuuden diskurssit kietoutuvatkin yhteen vahvasti.

---

¹ Allen 2003, 3.

² Massey 2008.

³ Kremer 2017, 277.

⁴ Kremer 2017, 14.

Kuva 1. Russell Squaren sijainti Lontoossa.

Kuva: Google Maps.

Koska tutkielma pyrkii kiinnittämään julkisen tilan aikaan ja valtaan, valikoitui analyysin lähtökohdaksi näiden teemojen tutkiminen konkreettisen paikan kautta. Tarkoitukseen valittu paikka Russell Square on keskellä Lontoota – kuten kuvassa 1 näkyy – Bloomsburyssä Camdenin hallinnollisen kaupunginosan alueella Isossa-Britanniassa sijaitseva noin kahden ja puolen hehtaarin kokoinen⁵ puutarha-aukio, joka on tulkittavissa julkiseksi tilaksi, vaikka se onkin teknisesti ottaen yksityisessä omistuksessa. Aukio on kuitenkin ympäri vuoden yleisölle avoin valoisana aikana, mikä tekee siitä sopivan kohteen julkisen tilan tutkimisen näkökulmasta. Tutkimus keskittyy Russell Squaren tilasta nimenomaan sen puutarha-aukioon, vaikka aukion tilaan voidaan lukea myös esimerkiksi puutarha-aukiota ympäröivät kadut ja rakennukset. Russell Squaresta puhuttaessa viitataan siis sen puutarha-aukioon, ellei toisin mainita. Russell Square on tutkimuskohteena kiinnostava siinäkin mielessä, että se on viheralue. Viheralueiden merkitystä kaupunkitalalle ja niissä liikkumisen ja oleskelun vaikutuksia ihmiseen on tutkittu paljon, mikä mahdollistaa aukion tutkimisen julkisena tilana myös nimenomaan viheralueiden näkökulmasta. Russell Square ei julkisena tilana ole siis yksino-

⁵ Historic England 2018.

maan aukio, jonka läpi kuljetaan matkalle jonnekin muualle, vaan se on myös tila kiireettömälle oleskelulle. Tämä heijastuu aukion tilalliseen järjestämiseen, joka on myös yksi tulkinnan kerros.

Nykyisen Russell Squaren paikka tunnettiin vielä 1700-luvun lopussa nimellä Long Fields, jonka alueelle oli rakennettu joitakin yksittäisiä rakennuksia. Vuonna 1800 Bedfordin viides herttua, jonka patsas seisoo edelleen aukion etelälaidalla, kuitenkin määräsi alueelle rakennettavaksi leveiden ja säännöllisten katujen verkoston ja kaksi uutta puutarha-aukiota, joista toinen oli Russell Square. Tarkemmista suunnitelmista ja niiden toteuttamisesta vastasi James Burton, joka oli tunnettu Lontoossa aiemmista vastaavista projekteistaan⁶. Burton näki alueessa paljon potentiaalia muun muassa sen ihanteellisen maaperän vuoksi. Alueen kehittämiseen ja Burtoniin suhtauduttiin ylempien luokkien parissa suurimmalta osin myönteisesti, sillä Long Fields tunnettiin aiemmin rikollisuuden ja paheiden värittämänä kurjana alueena, jonka muokkaamista ”sivistyneen ja hienostuneen” yhteiskunnan symboliksi pidettiin erittäin positiivisena kehityskulkuna.⁷ Aukio valmistui vuonna 1804 ja sen maisemasuunnittelija Humphry Reptonin suunnittelema puutarha vuonna 1806⁸.

Tutkielman ensimmäinen pääluku koostuu tälle työlle keskeisimpien käsitteiden – julkisen tilan, vallan ja turvallisuuden – teorian ja kyseisten käsitteiden toisiinsa linkittymisen analyysistä. Luku tuo esille näihin käsitteisiin liittyvää ongelmallisuutta, mutta määrittelee myös, miten näihin ongelmiin suhtaudutaan tämän tutkielman kohdalla. Varsinainen aineiston käsittely tulee mukaan kolmannessa pääluvussa, joka perehtyy Russell Squareen julkisena tilana viiden eri teeman kautta. Luku alkaa aukion menneisyyden ja nykyisyyden linkittymisen analyysillä, jatkuu omistuksen ja hallinnoinnin sekä valvonnan ja turvallisuuden käsittelyllä ja päättyy epävirallisen hallinnoinnin ja tilan kaupallisuuden analyysiin. Tutkielma on tähän mennessä analysoinut Russell Squarea erilaisten julkisen tilan piirteiden näkökulmista, mutta tilan käyttöä on vain sivuttu muiden teemojen käsittelyn yhteydessä. Neljäs luku koostuu Russell Squaren nykyisen käytön analyysistä, jossa aineistosta painottuvat aukion käyttäjien haastattelut. Haastatteluissa ilmi tulleet teemat on jaoteltu neljään alalukuun, joista kukin syventyy eri julkisen tilan käyttöön liittyvään seikkaan. Käytön kuvauksen lisäksi mukana on käyttäjäryhmien valtasuhteiden, yhteisöllisyyden tunteiden ja turvallisuuden kokemusten analyysia. Tutkielma päättyy johtopäätöksiin, joissa pohditaan vielä aiemmin käsiteltyjä teemoja tilan kokemusten ja symbolisen omistuksen kautta.

---

⁶ Burton vastasi pitkälti myös St John’s Woodin ja Clapham Commonsin alueiden suunnittelusta. The Burtons’ St Leonards Society 2010.

⁷ De Freitas 2016, 12–15.

⁸ Historic England 2018.

1.2 Tutkimuskysymykset ja aineisto

Tutkielman keskeiset tutkimuskysymykset liittyvät julkisen tilan vallan ja ajallisuuden ulottuvuuksiin sekä tilan kokemuksiin: Ketkä käyttävät valtaa Russell Squarella? Mihin tällä pyritään ja millaisin vallankäytön keinoin? Miten valta jakaantuu ja vaikuttaa ihmisten kokemuksiin tilasta? Vallan analyysi kiinnittyy aikaan sikäli, että tutkielma perehtyy niin Russell Squaren muodostumisen aikaisiin valtarakenteisiin kuin sen nykyiseenkin tilanteeseen. Valta ja ajallisuus kytkeytyvät toisiinsa myös tilan käytön analyysissa, jossa syvennyttään eri vuorokaudenaikojen, ja myös hieman vuodenaikojen, vaikutukseen aukion käytössä. Kaikki edellä oleva pyrkii muodostamaan eheän kuvan Russell Squaresta tilana kellon ympäri, sillä vaikka fyysinen tila pysyisikin käytännössä suhteellisen muuttumattomana vuorokaudenajasta riippumatta, kokee tila muutoksia sen vaihtelevan käytön myötä myös lyhyiden ajanjaksojen aikana. Koska aukio ei kuitenkaan ole yleisölle avoin ympäri vuorokauden, keskittyy tilan temporaalinen analyysi aikaan, jolloin sen portit ovat auki.

Russell Squaren käytön ja siihen liittyvien kokemusten analyysi on keskeinen osa tutkielmaa, johon liittyvät seuraavat kysymykset: Ketkä käyttävät aukiota? Milloin he sen tekevät? Mitä he tuolloin tekevät? Miten tähän pyritään vaikuttamaan ja ketkä siihen pyrkivät? Tuntevatko ihmiset olonsa turvalliseksi Russell Squarella? Turvallisuutta käsitellään niin objektiivisesta kuin kokemuksellisestakin näkökulmasta. Julkisen tilan luonnetta ja sen toteutumista Russell Squaren kohdalla pohditaan pitkälti vallan näkökulmasta, mutta myös kaupallisen ja julkisen tilan rajapintojen kautta. Vaikka Russell Square on sinänsä julkinen tila, on sen alueella myös toimintaa, jonka voi nähdä edustavan kaupallista tilaa julkisen tilan keskellä. Millä tavoin kaupallisuus siis vaikuttaa Russell Squareen julkisena tilana ja miten aukion käyttäjät tämän kokevat? Kaupallisuuden ja kulutuksen ulottuvuudet tilassa herättävät jälleen kysymyksiä vallan ja tilan hallinnoinnin näkökulmasta, mutta kaupallisen toiminnan vaikutusta aukion käyttöön on syytä tarkastella myös ottaen huomioon sen merkityksen esimerkiksi yhteisöllisyyden tunteiden luomisessa ja tämän tilallisessa ilmenemisessä.

Aiemmin jo mainitut valvontaan ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset näyttäytyvät relevantteina Russell Squaren kohdalla erityisesti sen takia, että aukiolla on tapahtunut pelkästään parin viime vuoden aikana kaksi vakavampaa väkivallan tekoa. Ensimmäinen näistä oli kuu-den ihmisen joukkopuukotus vuonna 2016⁹ ja toinen yksittäinen puukotus vuonna 2017¹⁰. Heinäkuussa 2017 aukio suljettiin hetkellisesti ja myös läheinen British Museum evakuoitiin

---

⁹ Telegraph Reporters 2016.

¹⁰ Oliphant 2017.

poliisin räjäyttäessä hallitusti Russell Squarelta löytyneen epäilyttävän paketin, joka kuitenkin todettiin myöhemmin vaarattomaksi¹¹. Russell Square linkittyy sijaintina myös vuoden 2005 terrori-iskuihin, sillä yksi iskun kohteena olleista junista räjähti matkalla Russell Squaren metroasemalle. Tämän lisäksi bussi räjähti läheisellä Tavistock Squarella vain hetki sen jälkeen, kun junaan kohdistetusta iskusta selvinneet olivat saapuneet Russell Squarelle.¹² Kaikki edellä mainittu herättää kysymyksiä sen suhteen, miten kyseiset tapahtumat ovat vaikuttaneet Russell Squareen tilana. Ovatko aukion turvallisuuteen tähtäävät toimet kiristyneet? Näkyvätkö tapahtuneet väkivallan teot konkreettisesti itse tilassa? Ovatko tapahtumat vaikuttaneet aukion käyttäjien tunteisiin turvallisuudesta? Tarkoituksena ei ole syventyä itse tapahtumiin ja niiden yksityiskohtiin, vaan kohdistaa huomio nimenomaan niiden tilallisiin vaikutuksiin laajassa mielessä.

Tutkimuksen aineisto koostuu monenlaisesta itse paikalla kootusta materiaalista, Friends of Russell Square -yhdistyksen uutislehdistä ja sekä muutamasta Russell Squarea koskevasta uutisartikkelista. Tutkimuksen kannalta tärkeimmän osan aineistosta muodostavat aukiolla tekemäni havainnoinnin tuottamat muistiinpanot ja valokuvat, aukion käyttäjien haastattelut sekä Russell Squaren ystävien jäsenlehdet. Koska tein havainnoinnin ja haastattelut aikavälillä 21.11.–30.11.2017, on huomattava, että tämänkaltaisen aineiston sisältöön vaikuttaa väistämättä sen keräämisen aikainen vuodenaika, mikä vaikuttaa myös jossain määrin tutkimustuloksiin; aukion käyttö kun on luonnollisesti erilaista marraskuussa kuin heinäkuussa. Toisaalta jotkut haastatelluista aukion säännöllisistä käyttäjistä, joilla on siitä paikallisuutensa myötä myös todennäköisesti eniten tietoa, liikkuvat aukiolla vuoden ympäri, joten heidän haastattelunsa valottavat ainakin jonkin verran tilan käyttöä myös muina vuodenaikoina. Pyrin haastattelemaan mahdollisimman laajasti aukiolla liikkuvia havainnointijaksoni aikana. Tämän myötä haastattelut mahdollistavat monenlaisten käyttäjien ajatuksien analyysin, joka huomioi niin satunnaisten kuin säännöllistenkin aukiolla liikkuvien kokemukset tilasta. Tein 15 haastattelua, joista suurimmassa osassa äänessä on itseni lisäksi vain yksi henkilö, mutta kolmessa haastattelussa mukana on useampi aukion käyttäjä. Tämän myötä haastateltavia kertyi yhteensä 22, joista 10 oli naisia ja 12 miehiä. Kestoltaan haastattelut ovat kaikkea parista minuutista puoleen tuntiin. Aineiston tulokinnan kannalta haastateltavien sukupuolella ei pääosin ole väliä, mutta analyysi ottaa ne huomioon turvallisuuden ulottuvuuden käsittelyn yhteydessä, sillä turvallisuuden kokemuksissa on tyypillisesti sukupuolikohdittaisia eroja¹³.

---

¹¹ Roberts 2017.

¹² The Guardian 2005.

¹³ Pain 1997.

Havainnointini tuottamat muistiinpanot koostuvat aukion käytön tarkkailun tuottamista huomioista liittyen esimerkiksi ihmisten liikkumiseen tilassa, käyttäjien määrän vaihteluun, aukion erilaisiin käyttötapoihin ja edellä mainittujen seikkojen vaihteluihin eri vuorokauden-aikoina. Havainnoin aukiolla useamman päivän aikana eri kellonaikoina aukion ollessa yleisölle avoin siten, että jaottelin aukion käytön ajanjaksot aamuun, aamupäivään, iltapäivään, päivään ja iltaan. Keräsin myös haastattelut eri aikoihin, mutta niiden kohdalla toteuttamisen ajankohdalla ei ole niinkään väliä niiden sisältöjen rinnalla, jotka itsessään tarjoavat tietoa ajallisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Russell Squarella ottamieni valokuvien merkitys taas liittyy lähinnä niiden tarjoamaan tietoon esimerkiksi aukion käytön rajoittamisesta kuvissa näkyvien lukuisten kieltotaulujen ja muun käytön ohjeistuksen myötä.

Russell Squaren ystävien julkaisemien uutiskirjeiden hankkiminen osoittautui arvioitua hankalammaksi yhdistyksen ollessa suhteellisen haluton tekemään yhteistyötä, mistä johtuen kaikkien tähän mennessä julkaistujen uutiskirjeiden haltuun saaminen ei toteutunut. Löysin paikallisista arkistoista kuitenkin 13 yhdistyksen uutiskirjettä vuosilta 1999–2017, joiden lisäksi yhdistyksen nettisivuilta on ladattavissa kaksi numeroa vuosilta 2012 ja 2013, joten sain uutiskirjeitä lopulta kasaan yhteensä 15. Tämänkaltaisen määrä mahdollistaa jo tarpeeksi kattavan katsannon yhdistyksen toimintaan eri aikoina, sillä se on pysynyt melko samanlaisena vuodesta toiseen. Uutiskirjeet koostuvat vaihtelevia aiheita käsittelevistä lyhyistä teksteistä, joiden kirjoittajia ei muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta mainita erikseen. Vaikka uutiskirjeissä esiintyy sisällöllisesti melko paljon toistoa, tarjoavat ne kuitenkin tietoa esimerkiksi satunnaisista turvallisuuteen liittyvistä ongelmista, mikä on kiinnostavaa tietoa tämän tutkielman kannalta. Uutiskirjeet ovat myös osa yhdistyksen vallankäyttöä, mikä tulee esille useissa numeroissa.

1.3 Keskeiset käsitteet ja metodit

Tutkielman käsitteistä tärkeimmät ovat julkinen tila ja valta. Nämä käsitteet liittyvät tavalla ja toisella kaikkiin muihin esille tuleviin käsitteisiin, joiden käytön tarkoituksena on rikastaa tilan ja vallan analyysia. Julkisen tilan sekä siihen liittyvien vallan ja turvallisuuden käsitteisiin perehdyn tarkemmin ensimmäisessä pääluvussa¹⁴. Pyrin tekemään syvää tilan analyysia tarkastelemalla Russell Squarea myös esimerkiksi tila-ajan, kaupunkitilan ja valvonnan käsitteiden kautta. Tällainen käsitteellinen lähestymistapa hyödyntää useita näkökulmia tilan niin menneeseen kuin nykyiseenkin tilanteeseen. Käsitteiden käyttö on myös siinä mielessä kriit-

---

¹⁴ Ks. luku 2.

tistä, että esimerkiksi julkisen tilan käsitteen problematisointi on keskeinen osa tutkielman sisältöä. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että tutkimuksen lähtökohta on hyvin aineistolähtöinen, joten myös sen käsitteet ja niiden kriittinen käyttö tulee heijastamaan tätä.

Metodologisesti tutkielma on alue- ja kulttuurintutkimukselle tyypillisesti tieteidenvälinen. Tutkielma on pitkälti etnografisesti painottunutta kvalitatiivista tutkimusta, joka hyödyntää erityisesti aineiston hankinnassa etnografialle tyypillisiä havainnoinnin ja haastattelun metodeja. Etnografinen metodologia näkyy havainnon ja haastattelujen käytännön toteutuksessa vahvasti siinä mielessä, että etnografialle tyypillinen tutkimuksen tietynlainen välittömyys ilmeni aineiston hankkimisessa maantieteellisesti itse Russell Squarella ja haastattelujen löyhässä rakenteessa. Haastattelut toteutettiin useimmiten niinkin dynaamisesti, että haastattelija kulki haastateltavan mukana tämän liikkeessä tilassa kysymyksiin vastaten. Jotkut haastateltavat kuitenkin myös istuivat penkillä tai kahvilan terassilla haastattelujen ajan, mutta he tekivät tätä joka tapauksessa jo ennen haastattelua. Niinpä metodisesti haastattelut toteutettiin tavallaan eläen yksittäisiä hetkiä aukion käyttäjien mukana heidän tehdessään asioita, joita he olivat tekemässä ennen haastatteluakin. Haastattelut eivät myöskään rakentuneet tarkasti ennakoon määriteltyjen kysymysten vaan joidenkin pääteemojen varaan, ja kysymyksiä muokattiin haastattelukohtaisesti sen mukaan, millainen aukion käyttäjä kulloinkin oli kyseessä. Kaikilta käyttäjiltä kysyttiin kuitenkin, miten ja milloin he käyttävät Russell Squarea, sekä tuntevatko he olonsa siellä turvallisiksi, vaikka haastateltavat olisivat olleet aukiolla ensimmäistä kertaa. Paikallisten tapauksessa haastatteluissa kyseltiin enemmän esimerkiksi hallinnointiin ja yhteisöllisyyteen liittyvistä asioista, joista heillä oli toisinaan paljonkin sanottavaa. Osa paikallisista haastateltavista pystyi myös kertomaan, millaista Russell Squaren käyttö on ollut jopa kymmeniä vuosia sitten, mikä mahdollistaa myös menneen käytön osittaisen tarkastelun aukion käyttäjien näkökulmasta. Tämänkaltaisen haastattelutilanteen välittömyys on joka tapauksessa tyypillistä etnografian metodologiaa.

Etnografiset metodit vaativat niiden käyttäjältä tutkijan oman position jatkuvaa tiedostamista, sillä ne tuottavat hyvin tulkinallista tutkimusta. Positivistiset tutkimuksen kriteerit tutkimustulosten toistettavuudesta ja käytettyjen metodien soveltuvuudesta muuhun tutkimukseen eivät tästä syystä sovi ongelmattomasti etnografisen tutkimuksen laadun arviointiin. Etnografisia metodeja käyttävä tutkimus kytkeytyy olennaisella tavalla aikaan, minkä vuoksi esimerkiksi tutkimustulosten täydellinen toistettavuus ei ole usein mahdollista sen takia, että tutkimuksen kohteena oleva ihmiselämä ei ole staattista. Myös objektiivisuus on yksi positivistisen tutkimuksen ihanne, johon etnografinen tutkimus ei sen täydellisessä muodossa tähtää. Tämä johtuu siitä, että täydellinen objektiivisuus on käytännössä mahdotonta, vaikka siihen

silti pyritäänkin. Koska etnografiassa tutkitaan ihmisten toimintaa heidän ympäristössään ja ollaan tyypillisesti suorassa yhteydessä tutkittaviin ihmisiin, ei tutkija pysty säilyttämään täydellistä etäisyyttä tutkimuskohteeseen. Tutkimuksen laatu voidaankin taata siten, että tutkija tiedostaa omat subjektiviteettinsa. Tutkimus alkaa kärsiä tutkijan subjektiivisuudesta siinä vaiheessa, kun se johtaa siihen, että hän jättää huomiotta, muokkaa tai piilottaa omien arvonsa vastaisia todisteita. Olennaista on siis tutkijan tietoisuus omasta asemastaan ja tämän jatkuva tarkastelu.¹⁵ Tämän tutkielman kohdalla subjektiviteettieni tiedostaminen tarkoittaa oman tutkijan positioni muistamisen lisäksi sitä, että tiedostan esimerkiksi ulkopuolisuuteni ei-lontoolaisena analysoidessani keräämääni aineistoa.

Tutkimuskirjallisuuden puolella tutkielma hyödyntää teoriaa eniten kulttuurimaantieteen ja sosiologian tieteenaloilta, mutta kirjallisuudessa esiintyy myös esimerkiksi kaupunkitutkimusta ja historian tutkimusta, mikä tekee tutkimuksesta selvästi tieteidenvälistä. Kulttuurimaantiede näkyy tutkielmassa erityisesti sen käsitteistössä ja tilan tulkinnessa, sosiologia tilan käytön ja siihen liittyvien kokemusten analyysissa. Kaupunkitutkimuksen kirjallisuutta käytetään pääosin julkisen tilan ja tilallisen järjestämisen käsittelyssä ja historian tutkimusta aukion menneisyyden analyysissa. Julkisen tilan turvallisuuteen liittyvien kysymysten käsittelyssä tutkimusta on mukana myös oikeustieteiden ja kriminologian puolelta, minkä lisäksi vallan analyysissa käytetään filosofian tutkimusta.

1.4 Aiempi tutkimus

Tilan ja siihen liittyvän vallan tutkimusta on tehty menestyksekkäästi monesta lähtökohdasta. Muun muassa kulttuurimaantieteilijä Doreen Massey¹⁶ ja filosofi Michel Foucault¹⁷ kaltaiset tunnetut kirjoittajat ovat teoretisoineet tilan luonnetta vaikutusvaltaisesti, mikä heijastuu selvästi muuhun aiheen tutkimukseen. Tutkimusta löytyy paljon esimerkiksi tilan käytön yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden¹⁸ sekä julkisen tilan kulttuurisen ja yhteiskunnallisen merkityksen¹⁹ aihepiirien parista, mikä osoittaa tilan ja vallan analyysin olevan käytännöllinen, ja tutkimuksessa käytetty, teoreettinen viitekehys. Myös ihmisten käyttäytymisestä julkisilla paikoilla ja siihen vaikuttavista seikoista sekä vaikuttamaan pyrkivistä tahoista löytyy sosiologian puolelta runsaasti tutkimusta²⁰, josta sosiologi Erving Goffmanin

---

¹⁵ Schensul & LeCompte 2012, 319–322.

¹⁶ Ks. Massey 2008.

¹⁷ Ks. Foucault & Rabinow 1989.

¹⁸ Ks. esim. Mitchell 2003 ja Galanakis 2008.

¹⁹ Ks. esim. McDonogh & Rotenberg 1993.

²⁰ Ks. esim. Goffman 1963 ja Jakle, Brunn & Roseman 1976.

tutkimus²¹ vaikuttaa eniten tämän tutkielman tulkintoihin. Tilallisen hahmottamisen monimutkaisia prosesseja taas on tutkittu monen tieteenalan, kuten neurologian ja sosiologian, teoreettisista lähtökohdista kaiken muun tilan tutkimuksen lisäksi²². Tieteidenvälisen julkisen tilan tutkimuksen puolella erityisesti julkisen kaupunkitilan tutkimuksesta tunnetun Georgiana Varnan tilan julkisuuden astetta mittaava käytännöllinen tähtimalli²³ on viime vuosina vienyt julkisen tilan tutkimusta eteenpäin ja ennen kaikkea entistä tieteidenvälisempään suuntaan. Kaikki edellä mainittu tutkimus tuo oman lisänsä aiheeseen ja luo vankan teoreettisen pohjan julkisen tilan ja vallan tutkimukselle, mikä mahdollistaa teoreettisesti pitkälle viedyn tieteidenvälisen tarkastelun.

Tilan teorian kautta analysoimista on tehty monesta paikasta ja näkökulmasta, mutta juuri Russell Squaresta tehtyä tutkimusta ei löydy ennestään. Russell Squaresta on kuitenkin julkaistu yksi sen historiaa käsittelevä kirja, historioitsija Ricci de Freitasen *From Fields to Fountains: The Story of Bloomsbury's Russell Square*, josta on suurta apua tutkielman tilan historiallisen kehityksen osiossa. Kyseessä on siis tuore tutkimusaihe, vaikka tilan vallan ulottuvuutta on tutkittu samantapaisten puutarha-aukioiden ja puistojen kohdalla aiemmin. Esimerkiksi historioitsija Matti O. Hannikaisen *The Greening of London: The Development of Public Green Spaces in Camden and Southwark from the Mid-1920s to the Late 1990s* pureutuu viheralueiden rakentamisen valtaan liittyviin puoliin. Kyseinen kirja on tämän tutkielman kannalta siinä mielessä valaiseva, että tutkimuksen kohteena oleva Russell Square sijoittuu kirjassa käsiteltävälle Camdenin hallinnollisen kaupunginosan alueelle. Hannikaisen pelkästään viheralueisiin keskittyvän kirjan lisäksi useat muutkin aiheeseen liittyvät kirjat käyttävät puistoja tapausesimerkkeinä havainnollistaessaan julkisen tilaan ja kaupunkitilaan liittyviä teorioitaan, mikä tukee ajatusta tämänkaltaisen tutkimuksen mielekkyydestä²⁴.

Myös kaupunkitutkimuksen puolelta löytyy huomattavan paljon viheralueisiin keskittyvää tutkimuskirjallisuutta. Muun muassa kaupunkien suunnittelusta ja julkisen elämän tutkimisesta lukuisia teoksia kirjoittanut arkkitehti ja kaupunkisuunnittelija Jan Gehl käsittelee kirjoissaan paljon viheralueiden tilallista luonnetta ja niiden merkitystä kaupunkien viihtyvyydelle yleisen julkisen tilan tutkimuksen ohella²⁵. Viheralueiden merkitystä kulttuurisessa ja yhteiskunnallisessa mielessä julkisena, avoimena tilana on tutkittu useaan otteeseen, sillä avoimen tilan merkitystä kaupungeille kokonaisuudessaan ei voi korostaa liikaa. Aiheen tutkimus tar-

---

²¹ Ks. Goffman 1963.

²² Ks. esim. Plumert & Spencer 2007.

²³ Ks. Varna 2014.

²⁴ Ks. esim. Mitchell 2003, 118–161.

²⁵ Ks. Gehl & Gemzøe 2001 ja Gehl & Svarre 2013.

joaakin mielenkiintoisia näkökulmia myös Russell Squaren analyysiin ainakin pääosin avoimena viheralueena ja mahdollistaa aukion mahdollisen säännönmukaisuuden tai erityisyyden havaitsemisen tällaisena julkisena tilana.

2 Julkinen tila ja valta

2.1 Julkisen tilan määrittely

Julkinen tila on käsitteenä moniulotteinen ja tulkinnanvarainen. Käsitettä käytetään usein eri yhteyksissä sitä sen enempää avaamatta, luottaen siihen, että kaikilla on jo valmiiksi jonkinlainen käsitys siitä, mihin viitataan. Tältä pohjalta ei kuitenkaan ole järkevää tehdä tieteellistä tutkimusta, joten erilaisten määritelmien ja tämän tutkielman julkisen tilan tulkinnan esille tuominen on välttämätöntä. Koska tutkielmassa analysoidaan juuri Russell Squarea, aukion piirteet vaikuttavat käytettyjen käsitteiden määritelmiin ja tulkintoihin, sillä tavoitteena on tehdä mahdollisimman loogista tilan analyysia. Yleisesti voidaan todeta, että eri teoreetikot ovat esittäneet julkiselle tilalle vaihtelevia määritelmiä, joista jotkut ovat käytännöllisempiä ja enemmän käytettyjä kuin toiset. Julkinen tila on siinä mielessä jopa keskimääräistä haastavampi käsite, että sen yhdistämät julkisen ja tilan käsitteet ovat jo nekin itsessään hyvin kiistellyjä teoreettisesti. Julkisen ja tilan käsitteiden perinpohjainen määrittely ei tämän tutkielman kohdalla ole välttämätöntä, mutta niiden merkitysten moninaisuuden ja liukuvuuden ymmärtäminen on kuitenkin tarpeellista, jotta myös julkisen tilan käsitteellinen ongelmallisuus näyttäytyy tarpeeksi selkeästi.

Mitä tulee julkisen käsitteeseen, tämän tutkielman käsitteelliseen tulkintaan vaikuttaa eniten yksityisen ja julkisen välinen rajanveto. Russell Squarella erottelu yksityiseen ja julkiseen nousee esiin usean teeman yhteydessä, joista keskeisin liittyy omistukseen ja hallintaan. On kuitenkin tiedostettava, ettei kyseessä ole yksinkertainen ja ongelmaton rajanveto, sillä muun muassa oikeustieteilijä Jens Kremer toteaa, että julkisuuden teoreettiselle määrittelylle tyypillinen julkisen ja yksityisen näkeminen toistensa käsitteellisinä vastakohtina on pitkään ollut kysymys, johon ei ole kaikkien hyväksymää yksiselitteistä vastausta²⁶. Tämän tutkielman julkisuuden tulkintaan vaikuttavat eniten arkkitehti ja kaupunkisuunnittelija Ali Madanipourin ajatukset yksityisyyden ja julkisuuden rajoista eri tasoilla ja niiden vaikutuksista kaupunkielämään. Madanipour aloittaa näitä käsitteitä koskevan pohdintansa esittämällä ihmisen mielen ja ruumiin olevan ensimmäinen julkisen ja yksityisen rajapinta, ulottaen lopulta analyysinsa aina julkisen ja yksityisen tilan määrittelyyn asti. Hän toteaa kaiken julkisen ja yksityisen erottamisen pohjautuvan perustavaan ajatukseen sisäisestä itsestä ja ulkopuolisesta maailmasta. Madanipourin mukaan äärimmäinen yksityisyys sijaitseekin kunkin ihmisen yksilöllisessä tietoisuudessa. Tämän myötä Russell Squarenkin kaltaisen tilan suhteellinen yksityisyys tai julkisuus toimii siis monella tasolla. Tämänkaltaisen yksityisen ja

---

²⁶ Kremer 2017, 14.

julkisen rajanvedon teoreettinen lähestymistapa on hyvä esimerkki siitä, kuinka julkinen ja yksityinen toimivat käsitteinä toisistaan riippuen ja toistensa ehdoilla, vaikka ne ovatkin sovellettavissa monessa yhteydessä. Vaikka binääriset vastakohtat ovat filosofisessa mielessä usein rasite ajattelulle kokonaisuudessaan, on niiden kautta ajattelu toisinaan käsitteellisesti välttämätöntä. Madanipour korostaa myös yksityisen ja julkisen dynaamista ja sosiaalista luonnetta ja toteaa, että minkä tahansa tilan yksityisyys, oli sitten kyseessä ihminen tai kadunpätkä, muodostuu aina sosiaalisten prosessien ja kanssakäymisen kautta eikä siten ole luontaista tai synnynnäistä.²⁷ Tilan sosiaalisen ulottuvuuden tiedostaminen on siis olennainen seikka tämän tutkielman käsitteellisessä tulkinnassa myös julkisuuden ja yksityisyyden kohdalla.

Tämän tutkielman tilan tulkintaan vaikuttavat lukuisat aiheesta kirjoittaneet tutkijat, joista erityisesti aiemmin jo mainitun Doreen Massey'n sekä sosiologi ja filosofi Henri Lefebvren ajatukset tilasta vaikuttavat siihen huomattavasti. Kuten julkisuuden kohdalla, myös tilan määrittelyssä esiintyy merkittäviä käsitteellisiä eroja. Merkittävimmän määritelmien välisen lähtökohtaisen eron voidaan nähdä olevan se, nähdäänkö tila absoluuttisena vai relatiivisena eli suhteellisena. Perinteinen maantiede tulkitsee tilan absoluuttiseksi siten, että se nähdään sijainnin, etäisyyden tai hallinnollisten alueiden kautta tarkasteltavana luonteeltaan pysyvänä rakenteena. Tämän tutkielman tilan määritelmä ei kuitenkaan ole absoluuttinen vaan relatiivinen, jolloin tilan nähdään muodostuvan aina suhteessa ihmisiin, esineisiin, asioihin ja tilanteisiin.²⁸ Tällaisen tulkinnan syntymiseen huomattavasti vaikuttanut Lefebvre näkee tilan siten, että se yhdistää mentaalisen ja kulttuurisen sekä sosiaalisen ja historiallisen. Hän kirjoittaa tilan olevan samanaikaisesti dynaaminen tuote ja tuottaja, joka kytkeytyy aikaan. Aikaan kytkeytyminen näkyy tilassa monella tavalla, joista Lefebvre mainitsee esimerkiksi tilan aiemman käytön vaikutuksen sen nykyisyyteen.²⁹ Lefebvre näkeekin tilan olevan keskeinen ulottuvuus monessa mielessä. Yksi kirjallisuudessa toistuva tilan tulkinta kuitenkin määrittelee tilan eräänlaiseksi paikan vastakohtaksi³⁰. Tällöin abstraktista tilasta nähdään tulevan paikka ihmisen kokemusmaailman myötä, ja tila nähdään merkityksistä lähtökohtaisesti erillisenä "toisena", joka kuitenkin määrittyy myös rajojen kautta³¹. Tämä näkemys ei ole säästynyt kritiikiltä, ja esimerkiksi tilan myös relatiivisena näkevä Doreen Massey kritisoi sitä, että paikka nähdään tilan rajattuna ja ainutkertaisena vastakohtana sekä lähtökohtaisesti staattisena. Hän kirjoittaa lisäksi, että tilaan ylipäätään kohdistetaan liian vähäistä filosofista

---

²⁷ Madanipour 2003.

²⁸ Ridell, Kymäläinen & Nyyssönen 2009, 12–13.

²⁹ Lefebvre 1986, 206–2013.

³⁰ Ks. esim. Junkala & Sääskilahti 1999, 20–23.

³¹ Haarni, Karvinen, Koskela & Tani 1997, 17.

ja käsitteellistä huomiota ja korostaa tilan ja ajallisuuden yhteyttä. Masseylle yksi tärkeimpiä tilaan liittyviä seikkoja onkin se, että tila on jatkuvan tuottamisen kohteena.³² Tämä huomioi Lefebvren tavoin niin tilan temporaalisen kuin sosiaalisenkin ulottuvuuden. Arkkitehti ja kaupunkisuunnittelija Panu Lehtovuorelle taas inhimillinen merkityksellinen tila koostuu heikoista, suhteellisista ja huokoisista paikoista, mikä Massey'n tavoin haastaa ajatuksen tilasta abstraktina paikan näyttämönä. Hänelle heikot paikat mahdollistavat tilan sosiaalisen tuottamisen.³³ Lehtovuoren näkemys vaikuttaa tämän tutkielman analyysiin esimerkiksi siten, että haastateltavien puhuessa Russell Squaresta eksplisiittisesti paikkana tilan sijaan on yhä mahdollista tehdä tutkimusta nimenomaan tilan näkökulmasta, sillä kyseiset käsitteet ovat tutkielmassa teoreettisesti toisiaan lähellä. Tämän tutkielman tulkintaan tilasta vaikuttaa joka tapauksessa eniten Lefebvren ja Massey'n tapa nähdä relatiivinen tila sosiaalisesti tuotettuna ja temporaalisena. Tilan luonnetta pohdittaessa onkin olennaista ymmärtää, ettei se rajoitu ilmiönä fyysiseen todellisuuteen, mikä on yksi tutkielman keskeisistä teoreettisista lähtökohdista.

Tilan määrittelyyn vaikuttaa huomattavasti myös se, mihin käsitettä ylipäättään käytetään. Tässä tutkielmassa määrittelyn käytännöllisyys on olennaista, sillä tutkimus keskittyy Russell Squareen. Masseylle tilan määrittely on melko abstraktilla tasolla, kun taas esimerkiksi arkkitehti ja kaupunkisuunnittelija Rob Krierille sen määrittelylle olennaisempaa on käytännöllisyys, sillä käsitettä käytetään empiirisessä mielessä. Krier myöntääkin suoraan, että vaikka tila on hyvin kiistelty käsite, hän ei kirjassaan edes yritä luoda sille minkäänlaista uutta määritelmää³⁴. Tämänkään tutkielman tavoitteena ei ole luoda uutta määritelmää, vaan sen käytössä sovelletaan joustavasti muun muassa edellä mainittujen teoreetikoiden määritelmiä. Tilan määrittelyyn, tai sen puutteeseen, vaikuttaa myös se, yhdistetäänkö se johonkin toiseen käsitteeseen. Esimerkiksi Krierin tapauksessa tila yhdistyy urbaanin käsitteeseen, ja kaupunkitilasta puhuminen muokkaa tilan merkityksiä tämänkaltaisessa empiirisessä teoksessa³⁵. Myös tämän tutkielman kohdalla nämä kaksi käsitettä vaikuttavat toisiinsa julkisen tilan määrittelyssä.

Julkisen tilan viime vuosina lisääntynyt tieteidenvälinen tutkimus on erityisen hyödyllistä Russell Squaren tutkimisen kannalta, mutta julkisen tilan viimeaikaisiin tulkintoihin vaikuttaa luonnollisesti myös aiempi julkisen tilan tutkimus ja käsitteellinen määrittely. Julkisen tilan nykyaikainen käsitteellinen määrittely alkoi käytännössä 1950-luvun lopun ja 1960-luvun alun tait-

---

³² Massey 2008, 13–15.

³³ Lehtovuori 2010, 103.

³⁴ Krier 1979, 15.

³⁵ Krier 1979, 15–16.

teessa kaupunkiteoreetikko Jane Jacobsin vuonna 1961 julkaiseman *The Death and Life of American Cities* -tutkimuksen ja urbanisti William H. Whyten vuoden 1959 tutkimuksen *Securing Open Space for Urban America: Conservation Easements* julkaisemisen myötä. Teoreettinen keskustelu jatkui vilkkaana 1970-luvulla, jolloin julkaistiin kolme muuta julkista tilaa filosofisesta näkökulmasta lähestyvää klassikkoa: aiemmin jo mainitun Henri Lefebvren *La Production de l'espace* vuonna 1974, maantieteilijä Edward Relphin *Place and Placeness* vuonna 1976 ja sosiologi Richard Sennettin *The Fall of the Public Man* vuonna 1977. Nimenomaan kaupungissa sijaitsevan julkisen tilan, eli kaupunkitilan, näkökulmasta 1970-luku on ollut yksi vaikutusvaltaisimmista vuosikymmenistä, joka on vaikuttanut myös tässä tutkielmassa käytettyyn kaupunkitutkimuksen puolelta tulevaan kirjallisuuteen. Vuonna 1998 sosiologi Lyn Loflandin *The Public Realm*, jota myös käytetään tässä tutkielmassa, toi merkittävän lisänsä teoreettiseen keskusteluun, minkä jälkeen julkista tilaa käsittelevä teoria on kehittynyt vain lisää entistä nopeampaan tahtiin.³⁶ Aiemmin jo mainitun Georgiana Varnan vuonna 2014 esittelemä tilan julkisuuden astetta arvioiva tähtimalli tarjoaa yhden viime vuosien perusteellisimmista ja käytännöllisimmistä tavoista tarkastella julkista tilaa. Malli arvioi julkista tilaa sosiologiaan, kaupunkisuunnitteluun, talouteen, lakiin ja politiikkaan liittyvien mittareiden avulla, joihin kuuluvat esimerkiksi tilan omistus, fyysinen rakenne, käytettävyyteen liittyvä perusasioista huolehtiminen, eläväisyys ja kontrolli.³⁷ Tässä tutkielmassa tilan julkisuuden astetta arvioidaan Varnan mallia mukaillen erityisesti omistuksen, fyysisen rakenteen ja kontrollin suhteen.

Kaikesta tästä kehityksestä huolimatta julkinen tila on kuitenkin pysynyt teoreettisesti epämääräisenä käsitteenä. Tälle on lukuisia syitä, joista Varna esittelee kolme keskeisintä. Ensinnäkin julkisesta tilasta puhutaan useilla eri termeillä, jotka ovat käytännössä lähes tulkoon toistensa synonyymeja. Näistä termeistä useimmin käytettyihin lukeutuvat julkinen paikka, kenttä ja alue. Käytän tässä tutkielmassa termiä julkinen tila, mutta toisinaan käytetty kirjallisuus, kuten Lofland kirjoittaessaan julkisesta alueesta, käyttää joitain edellä mainituista termeistä. Toiseksi julkinen ja tila ovat itsessään monitulkintaisia käsitteitä, kuten edellä jo mainittiin. Kolmanneksi käsitettä käyttävät eivät yllättävän usein tarjoa laisinkaan selkeää määritelmää julkiselle tilalle tai edes tulkintaansa siitä.³⁸ Hieman yllättävää on se, ettei tämä selvästi kuitenkaan ole estänyt käsitteen laajamittaista käyttöä. Toisaalta tämänkin tutkielman joustava tulkinta osoittaa, ettei määritelmän lukkoonlyönti ole välttämätöntä eikä aina edes toivottavaa.

---

³⁶ Varna 2014, 16–18.

³⁷ Varna 2014, 82.

³⁸ Varna 2014, 19.

Julkisen tilan käsitteellinen väljyys liittyy myös yleisölle ainakin lähtökohtaisesti avoimen julkisen tilan omistukseen, mikä on erityisen keskeistä Russell Squaren kohdalla, sillä se on yksityisessä omistuksessa. Osa julkisesta tilasta kirjoittavista tulkitsee tilan julkiseksi, jos se täyttää edellä mainitun ehdon, mutta osa vaatii tilan olevan julkisessa omistuksessa. Ongelma liittyy siis jälleen julkisen ja yksityisen rajan suhteellisuuteen, joka voi esimerkiksi maan omistuksen tapauksessa olla laillisessa mielessä yksiselitteinen mutta tilan käytön suhteen paljon monimutkaisempi. *Rethinking Urban Parks: Public Space and Cultural Diversity* -kirjan kirjoittajat toteavat, että vaikka esimerkiksi aiemmin mainitun William H. Whyten New Yorkissa toteuttama tutkimuskenttään merkittävästi vaikuttanut julkisen tilan tutkimus tapahtui yksityisesti omistetuissa julkisissa tiloissa, kuten suurten toimistorakennusten omistajien yleisölle rakentamalla aukioilla, julkinen tila on heidän mielestään julkista ja demokraattista ainoastaan silloin, kun se on julkisessa omistuksessa. Heidän määritelmänsä mukaan Russell Squarea ei ole siis mahdollista tulkita julkiseksi tilaksi, mikä haastaa ajatuksen aukion julkisuudesta. Kirjan määritelmän ehdottomuus liittyy kuitenkin ensisijaisesti huoleen siitä, että julkisen tilan yksityinen omistus voi mahdollisesti vaikuttaa julkisten tilojen kulttuuriseen monimuotoisuuteen, ja kirjoittajat tunnustavat yksityisen omistuksen olleen käytännössä usein hyödyllistä julkisille tiloille, sillä yksityiset tahot ovat usein julkisia tahoja kiinnostuneempia tilojen parantamisesta.³⁹ Russell Squarenkin tapauksessa on siis mahdollista, että aukio on hyötynyt siitä, että se on ollut yksityisessä omistuksessa koko sen historian ajan, vaikka se tekeekin siitä joidenkin tulkintojen mukaan yksityisen tilan.

Myös julkisen tilan avoimuus ympäri vuorokauden esiintyy joissakin julkisen tilan määritelmissä⁴⁰, mikä rajaa suuren osan perinteisesti julkisena nähdystä tiloista, myös yöllä suljetun Russell Squaren, julkisen tilan ulkopuolelle. Näin tiukat määrittelyt voivatkin kääntyä itseään vastaan, sillä esimerkiksi Russell Squaren analyysi täysin yksityisenä tilana tuottaisi varmasti jossain määrin erikoisia tuloksia, sillä sen tila on kuitenkin lähtökohtaisesti kaikille avointa ja ei-kaupallista muina aikoina. Määrittääkö siis tilan omistajuus tai sen jatkuva avoimuus sen julkisuuden, vai onko tilan avaaminen yleisölle tärkein seikka, kun määritellään tila joko yksityiseksi tai julkiseksi? Tähän ei ole olemassa yksiselitteistä ratkaisua. Voikin olla, että on mielekkäintä tehdä julkisuuteen liittyviä tulkintoja tapauskohtaisesti, kuten tässäkin tutkielmassa tehdään. Joustava julkisen tilan tulkinta näyttäytyy ylipäänsä tutkimuksellisesti luontevampana ja mielenkiintoisempana valintana tämän tutkielman tiedeidenvälisyyden ja aineistolähtöisyyden myötä, sillä käsitteellinen mustavalkoisuus tuskin on hedelmällisin tämänkaltaisen kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta.

---

³⁹ Low, Scheld & Taplin 2005, 195–196.

⁴⁰ Kremer 2014, 40.

2.2 Valta suhteessa tilaan

Vallan kytkeytyminen tilaan on yksi tilan ulottuvuuksista, johon tämä tutkielma keskittyy erityisen paljon. Voidaan sanoa, että vallan analyysi kuuluu tilan tutkimukseen läheisesti, ja merkittävä osa tilan käsitettä käyttävästä tutkimuksesta sisältää sitä muodossa tai toisessa, vaikkei vallasta aina eksplisiittisesti puhuttaisikaan. Esimerkiksi julkisen tilan ja yhteiskunnallisen oikeuden yhteyden tutkimus, jota esiintyy esimerkiksi julkisen tilan ja kodittomuuden analyysin yhteydessä tässä tutkielmassa, on väistämättä tutkimusta vallan käsitteen ja teorioiden kautta, vaikkei valta olisikaan tutkimuksen eniten käyttämä käsite. Tämän tutkielman vallan käsittelyyn vaikuttavat huomattavasti filosofi Michel Foucault'n ajatukset vallasta. Foucault'n tapa nähdä vallan olevan muodossa tai toisessa kaikkialla monimutkaisten valtasuhteiden myötä toimii tutkielman teoreettisena pohjana, mikä mahdollistaa Russell Squaren julkisen tilan tulkitsemisen valtasuhteiden kyllästämänä. Foucault toteaa tiedon tilallisuutta pohtiessaan, että tilalla on olennainen tehtävä kaikessa yhteiselämässä ja vallankäytössä⁴¹. Foucault ei mainitse julkisen tilan käsitettä eksplisiittisesti, mutta hänen pohdintansa vallan näkymisestä kaupunkitilassa ja sen suunnittelussa sijoittuvat pitkälti julkiseen tilaan. Foucault näkee kaupunkitilan tietoisien vallan ja kontrollin mahdollisuudet huomioivan suunnittelun alkaneen 1700-luvun Ranskassa, jossa kaupungit alettiin nähdä järkevä hallinnon malleina, jotka muodostivat valtion säännösten peruskehikon.⁴² Foucault'n huomio on siis fyysisessä tilassa ja siinä, miten valta ilmenee sen kautta. Tilan julkisuuden sijaan hän kirjoittaa sen vapaudesta, jonka hän näkee olevan harjoitettava käytäntö, jota ei takaa mikään asioiden sisäisen rakenteen piirre.⁴³ Toisaalta Foucault ei kuitenkaan näe arkkitehtien olevan yhtä tärkeitä valtasuhteiden kannalta kuin esimerkiksi lääkäreiden ja pappien, joiden kaltaisten ihmisten kautta hän näkee valtaa käytettävän. Foucault perustelee tämän sillä, että arkkitehtien suunnittelemaan taloon on mahdollista tehdä muutoksia ilman hänen hyväksyntäänsä.⁴⁴ Tämä ei Russell Squaren kaltaisen julkisen tilan kohdalla luonnollisesti ole näin yksioikoista, vaikka aukion omistajalla onkin periaatteessa oikeus tehdä muutoksia tilaan. Toisaalta voidaan nähdä, että myös aukion käyttäjillä on mahdollisuus käyttää valtaa tilassa, eivätkä valta ja sen tuomat valtasuhteet rajoitu siis missään nimessä omistajuuden ja virallisen hallinnon tasolle. Tähän perehdytään kuitenkin enemmän seuraavassa pääluvussa.

Koska tälle tutkielmalle keskeinen vallan sitominen tilaan linkittyy maantieteeseen, tutkielman vallan tulkintoihin vaikuttaa myös Foucault'n ajattelusta vaikutteita saanut John Allen. Allen

---

⁴¹ Foucault & Rabinow 1989, 48.

⁴² Foucault & Rabinow 1989, 32–33.

⁴³ Foucault & Rabinow 1989, 37–39.

⁴⁴ Foucault & Rabinow 1989, 42–43.

on tutkinut valtaa maantieteellisistä lähtökohdista sitoen vallan tilaan perustavanlaatuisella tavalla, mitä ei hänen mielestään tehdä vallan analyysissä tarpeeksi. Allen korostaa, että valtaa ilmenee muodossa tai toisessa kaikkialla, myös maantieteellisessä mielessä.⁴⁵ Tila on siis aina lähtökohtaisesti vallan kyllästämaa, vaikkei perinteistä vallankäyttöä tilassa olisikaan helposti havaittavissa. Tämä näkyy myös omassa analyysissäni Russell Squaresta. Allenille valta voi ottaa kaksi erilaista muotoa. Näistä ensimmäisessä muodossa, välineellisessä vallankäytössä, valtaa käytetään aina jonkun kustannuksella ja toisessa, yhteisöllisessä vallankäytössä, kaikki osalliset voivat hyötyä. Välineellinen vallankäyttö on yleensä ensimmäinen mielikuva, jonka sana valta herättää. On kuitenkin olennaista nähdä vallankäytön moninaisuus, mitä myös Russell Squarella tapahtuva vallankäyttö ilmentää. Allen kirjoittaa tästä erityisenä valtana, jonka piiriin kaikki ympärillämme oleva valta, joka on myös aina tilallista, lopulta lukeutuu.⁴⁶ Kaikkiaan voitaisiin siis todeta, että valta on tilan sisäänrakennettu ominaisuus ja valtaa tilassa käytetään mitä erilaisimmin tavoin erilaisten tavoitteiden saavuttamiseksi eri tahojen toimesta.

Russell Squaren julkisessa tilassa valta näkyy monin tavoin, ja vallankäytön erilaisia muotoja voidaan havaita aukiolla esimerkiksi maantieteilijä Don Mitchellin *The Right to the City* -kirjan esittelemien vallankäytön tapojen avulla. Kirja käyttää usein sanaa kontrolli käsitellessään julkisen tilan vallankäyttöä, ja muun muassa kirjan luku kodittomien ihmisten kontrolloimisesta julkisessa tilassa osoittaa, ettei tilan vallan ulottuvuus ole missään nimessä vain abstrakti teoria ilman yhteyksiä ihmisten kokemuksiin todellisuudesta, mikä tulee esiin myöhemmin myös Russell Squaren kohdalla. Mitchell kirjoittaa, että esimerkiksi Berkeleyn kaupungissa Yhdysvalloissa kodittomien kontrolli julkisessa tilassa näkyi vuonna 1994 niinkin konkreettisella ja absurdilla tavalla, että jalkakäytävillä istuminen tehtiin laittomaksi⁴⁷. Vallankäyttö tilassa voi siis käytännössä ilmetä esimerkiksi siten, että ihmisten tilan käyttötappaa kontrolloidaan, mikä on Russell Squaren kaltaisessa julkisessa tilassa erittäin tyypillistä. Julkiseen tilaan pääsyn merkitystä ei kannata myöskään vähätellä. Antropologi Timothy Sieberin esittelemä tapaus Bostonin vesirajan yleisölle avaamisesta havainnollistaa, miten kauaskantoisia seurauksia alueita käyttäville ihmisille voi olla niiden tilojen avaamisesta tai sulkemisesta. Kyseisessä tapauksessa kävi ilmi esimerkiksi, että veden näkemisen mahdollistamisella kaikille pystyttiin perustelemaan huomattava rakennusprojektissa käytetty julkisen rahoituksen määrä.⁴⁸ Tilallinen vallankäyttö ilmenee täten poliittisen vaikuttamisen keinona. Mitchellin kirja esittelee lisäksi esimerkin hieman erilaisesta tilallisesta vallankäytöstä, jossa 1960-luvul-

---

⁴⁵ Allen 2003, 1–4.

⁴⁶ Allen 2003, 5–6.

⁴⁷ Mitchell 2006, 162.

⁴⁸ Sieber 1993, 173–175.

la Berkeleyyn yliopiston kampuksen perinteinen “vapaan puheen” alue siirrettiin valmiiksi määritellylle uudelle paikalle yliopiston hallinnon määräyksestä. Kyseinen vapaan puheen alue sijaitsi aiemmin hyvin keskeisessä osassa kampusta, kun taas sen uusi sijainti oli hie-
man syrjässä useimpien opiskelijoiden kulkureiteiltä. Tämä muutos, joka olisi jossain tapauk-
sessa saattanut vaikuttaa varsin viattomalta, johti lopulta laajoihin mielenosoituksiin ja lakkoii-
hin, sillä sijainnin muutoksen tulkittiin olevan sanavapauden rajoittamista sen takia, että opis-
kelijat käyttivät kyseistä aluetta monenlaiseseen poliittiseen vaikuttamiseen, jota yliopiston hal-
linnon nähtiin rajoittavan toimillaan.⁴⁹ Tilallinen vallankäyttö ilmeneekin myös paikaltaan siir-
tämisenä käyttötapojen kontrolloimisen lisäksi, myös Russell Squarella.

Russell Squarella voidaan erottaa myös erilaisia vallankäytön strategioita. Lyn Lofland näkee
tilallisen vallankäytön tapahtuvan kahden eri strategian, sääntelyn ja suunnittelun, kautta.
Tärkeä huomio näiden strategioiden suhteen on se, että vaikka tilaa ehkä pyritään näillä
keinoilla hallitsemaan, ei se todellisuudessa usein onnistu. Historian saatossa monenlaista
kunkin ajan näkökulmasta paheksuttavaa tai epämiellyttävää toimintaa on yritetty kitkeä
julkisesta tilasta sääntelyn keinoin, mutta tämänkaltaisen esteettinen ja moraalinen “puhdis-
tus” on onnistunut hyvin harvoin. Esimerkiksi kodittomien häätäminen julkisilta paikoilta ei ole
ollut pysyvä ratkaisu, sillä itse kodittomuuden ongelmaa ei ole ratkaistu, vaan se on ainoas-
taan piilotettu hetkellisesti näkyvistä. Arkkitehtuurin keinoja hyödyntävä tilan suunnittelu on
ollut historiallisesti tehokkaampi keino hallita tilaa. Joissain tapauksissa ei ole tosin helppo
sanoa, ovatko tilaa muokanneet arkkitehtoniset ratkaisut olleet tahallisia vai tahattomia. Lon-
toon tapauksessa tutkijat ovat todenneet, että kaupungin fyysisessä rakenteessa 1800-luvul-
la tapahtuneet muutokset eristivät hyvin konkreettisella tavalla työväenluokan East Endiin
tehdessä samalla West Endistä leimallisesti keskiluokkaisen alueen.⁵⁰ Valta-asemassa olevat
järjestelivät tilaa tuolloin siis suunnitelmallisesti arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun
keinoin. Russell Squarenkin kohdalla tilan järjestäminen on ollut hyvin suunnitelmallista, mikä
käy ilmi seuraavassa pääluvussa. Yhteistä tämänkaltaiselle julkisen tilan hallinnoimiselle on
joka tapauksessa se, että julkinen tila nähdään ongelmana ja riskien sävyttämänä alueena⁵¹,
mikä liittyy läheisesti seuraavaksi esille tulevaan turvallisuuden ulottuvuuteen.

---

⁴⁹ Mitchell 2006, 92–102.

⁵⁰ Lofland 1998, 188–193.

⁵¹ Törrönen 2003, 11–12.

2.3 Turvallisuuden ulottuvuus

Russell Squaren menneisyyden takia on tarpeellista analysoida myös sen turvallisuutta tai turvattomuutta. Analyysi keskittyy aukion valvontaan ja sen käyttäjien turvallisuuden kokemuksiin, joten turvallisuuden ja valvonnan teorian avaaminen on välttämätöntä. Julkisen tilan ja turvallisuuden välinen linkki toimii monella tasolla, ja aihetta on tutkimuksessa vuosien varrella lähestytty monesta näkökulmasta. Useamman tieteenalan puolella on tutkittu viime vuosikymmeninä esimerkiksi Russell Squaren kaltaisten puistojen turvallisuutta⁵², ja viime vuosina tutkimusta on tehty erityisen paljon terrorismista⁵³, joka linkittyy myös Russell Squareen. Turvallisuutta puistoissa, tai pikemminkin tunnetta turvallisuudesta, on tutkittu tyypillisesti kyselemällä puiston käyttäjiltä heidän tuntemuksistaan ja kokemuksistaan, kuten tässäkin tutkielmassa. Tämänkaltaisen tutkimus on osoittanut, että esimerkiksi Lontoossa tunteet puistojen vaarallisuudesta ovat lisääntyneet käytännössä samaa tahtia kaupungissa tapahtuvien vakavien rikosten määrän kanssa 1960-luvulta aina 1990-luvulle asti. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että tässäkin tapauksessa tunteet vaarallisuudesta eivät kerro koko totuutta puistojen todellisesta turvallisuustilanteesta ja julkisessa tilassa tehtyjen rikosten määrästä. Tämä johtuu siitä, että vaikka rikosluvut yleisesti kasvoivatkin kyseisen ajanjakson aikana, tapahtuivat julkisissa tiloissa tapahtuneet rikokset kuitenkin pääosin kaduilla ihmisten pelkäämien puistojen sijaan.⁵⁴ On toki mahdollista myös, että kaduilla ja puistoissa tapahtuneet rikokset ovat olleet luonteeltaan erilaisia, mikä on vaikuttanut puistojen vaarallisempina kokemiseen.

Tämänkaltaiset ristiriidat johdattavat ajatukset perustavanlaatuisen kysymyksen äärelle siitä, mitä turvallisuudella ylipäätään tarkoitetaan. Ovatko tunne turvallisuudesta ja ”todellinen” turvallisuustilanne käsitteellisesti yksi ja sama asia? Asia voidaan nähdä siten, että turvallisuuden ja turvattomuuden käsitteillä voidaan tarkoittaa niin objektiivista kuin subjektiivistakin tilaa tai näiden kahden välistä suhdetta. Russell Squaren kohdalla objektiivinen ja subjektiivinen tila liittyvät olennaisesti toisiinsa, mikä käy ilmi myöhemmin. Turvattomuuden kokemusta voidaan tarkastella yksilötasolla, mutta myös ihmisten lähiyhteisön sosiaalisten suhteiden ja niiden laadun kannalta tai sitäkin laajempina yhteiskunnallisena ilmiönä. Kun turvallisuuden käsite pitää sisällään tällaiset eri tasot ja niin turvallisuuden tunteen kuin objektiivisenkin turvallisuuden, käytetään usein tarkempaa käsitettä inhimillinen turvallisuus⁵⁵. Russell Squarella tapahtunut väkivalta on koskettanut tavalla tai toisella merkittävää määrää ihmisiä, joten

---

⁵² Ks. esim. Hannikainen 2014, 261–266.

⁵³ Ks. esim. Cutter, Richardson & Wilbanks 2003.

⁵⁴ Hannikainen 2014, 261.

⁵⁵ Sumari 2016, 6.

tämänkaltaisen teoreettinen erottelu on hyödyllistä turvallisuuden analyysin kannalta. Edellä mainittujen tasojen lisäksi turvallisuuden voi nähdä olevan myös kansallinen ja kansainvälinen tai vaikkapa tekninen koneiden ja rakennelmien kysymys⁵⁶. Tässä tutkielmassa analyysi rajoittuu pitkälti yksilö- ja yhteisötasolle. Inhimillisellä tasolla turvallisuuden voidaan todeta olevan myös tarve, arvo ja ihmisoikeus⁵⁷. Vaikka turvallisuus on siis käsitteenä suhteellisen joustava, on se silti merkittävällä tavalla sidoksissa inhimilliseen kokemukseen, johon tämä tutkielma turvallisuuden kohdalla keskittyy.

Turvallisuutta ja turvattomuutta lähellä olevia käsitteitä ovat riski, uhka, vaara ja pelko⁵⁸. Onkin hyvin tyypillistä, että ainakin yksi näistä käsitteistä esiintyy turvallisuuden tai turvattomuuden seurana aihetta käsittelevässä kirjallisuudessa. Tässä tutkielmassa käytetään turvallisuuden yhteydessä käsitettä riski, koska se toimii edellä mainituista käsitteistä tässä yhteydessä parhaiten yleisterminä. Kuten turvallisuudesta, näistäkin käsitteistä voidaan puhua subjektiivisesta tai objektiivisesta näkökulmasta ja eri tasoilla. Julkiseen tilaan liittyvät vaarat voivat olla mitä tahansa rikoksen uhriksi joutumisen pelosta terrori-iskun riskiin, ja nämä asiat ovat sekä yksilöllisten tunteiden että kansallisen turvallisuuden kysymyksiä. Russell Squarelä riskejä tarkastellaan ensisijaisesti subjektiivisesta näkökulmasta, sillä tutkielman aineiston turvallisuutta koskeva osuus koostuu lähinnä riskien kokemuksista, vaikka aukion riskien tutkiminen objektiivisesta näkökulmasta olisi myös mahdollista erilaisen aineiston tapauksessa. Aineistosta käy kuitenkin ilmi, miten esimerkiksi rikoksen uhriksi joutumisen todennäköisyys ja pelko kytkeytyy muun muassa sukupuoleen⁵⁹, mikä havainnollistaa turvallisuuden monitahoisuutta ilmiönä ja sen tutkimuksellista haastavuutta.

Russell Square kytkeytyy myös julkisten ja yksityisten turvallisuuspalveluiden käytön vaikutusten pohdintaan siinä mielessä, että aukion valvontaan ovat vuosien varrella osallistuneet niin julkiset kuin yksityisetkin tahot. Julkisten turvallisuuspalveluiden rinnalle tulevista muista toimijoista on kirjoitettu paljon, sillä on yhteiskunnallisella tasolla merkittävä kehitys, ettei poliisilla ole enää yksinoikeutta valvoa julkista tilaa vaan siihen osallistuu heidän lisäksi monia muita viranomaisia, yksityisen sektorin yrityksiä ja vapaaehtoisjärjestöjä⁶⁰. Kriminologi Ian Loader ja oikeustieteilijä Neil Walker esittävät kirjassaan *Civilizing Security*, että turvallisuus on arvokas julkinen hyödyke, perustavanlaatuinen hyvän yhteiskunnan aines, ja demokraattisen valtion rooliin kuuluu sen tuottamisesta huolehtiminen⁶¹. Tämä tutkielma ei kuitenkaan

---

⁵⁶ Niemelä 2000, 21.

⁵⁷ Niemelä 2000, 22.

⁵⁸ Niemelä 2000, 23.

⁵⁹ Ks. myös Honkatukia 2000, 159–164.

⁶⁰ Törrönen 2003, 13.

⁶¹ Loader & Walker 2007, 7–8.

pyri muotoilemaan selkeää kantaa tämän suhteen vaan analysoi Russell Squaren eri tahojen järjestämiä turvallisuuspalveluita lähtökohtaisesti samalta viivalta. Kriminologi Alison Wakefieldin kirjoittama *Selling Security* vaikuttaakin enemmän tämän tutkielman tutkimuksellisiin lähtökohtiin, sillä se tarjoaa suhteellisen neutraalia analyysia yksityisten turvallisuuspalveluiden toiminnasta, vaikka siinäkin esitetään eettisiä kysymyksiä, liittyen muun muassa joidenkin ihmisryhmien poistamiseen julkisesta tilasta. Suhtautumiseeni vaikuttaa myös se, että tässäkin yhteydessä tiukka rajanveto julkisen ja yksityisen välillä on harhaanjohtava siinä mielessä, että yksityistenkin turvallisuuspalveluiden toimintaa ohjaa osaltaan lainsäädäntö, joka taas kuuluu julkisen puolelle.⁶² Russell Squaren tapauksessa julkisten ja yksityisten turvallisuuspalveluiden näkeminen olennaisesti erilaisina olisi siis tietyllä tapaa keinotekoisia, sillä tutkielman tarkoituksena ei kuitenkaan ole syventyä kysymykseen syvällisesti.

Turvallisuuteen liittyy nykyään lisäksi yhä enemmän kysymys valvonnasta, jonka tarkastelu on tarpeellista myös Russell Squarella. Valvonnan voi nähdä olevan tilallisen vallankäytön keino monella tasolla. Sen laajimmassa merkityksessä tilan valvomiseen luetaan mukaan myös esimerkiksi internetin virtuaalisen tilan kontrollointi, mutta tämän tutkielman kohdalla on tarkoituksenmukaista keskittyä fyysiseen julkiseen tilaan. Valvonta sanana tuo ensimmäisenä usein mieleen valvontakamerat, mutta myös esimerkiksi poliisin tai erilaisten yksityisten tahojen turvallisuustiimien partiointi on osa sitä. Valvonnalla tarkoitetaan siis sekä tilojen tarkkailua kameroilla että sen valvomista paikan päällä, joista kumpaakin on esiintynyt Russell Squarella vuosien varrella. Sanan vaihteleva suomenkielinen käyttö johtuneee osittain siitä, että suomen kielessä on vain yksi sana ilmaisemaan englannin kielen sanoja *policing* ja *surveillance*. Tässä tutkielmassa analysoidaan näitä kumpaakin osana valvonnan käsitettä. Olennaista on huomata myös, ettei kaikkea julkista tilaa valvota samassa mittakaavassa, vaan tarkasteltavan julkisen tilan luonne vaikuttaa myös sen valvontaan. Russell Squaren valvontaan vaikuttaa todennäköisesti jollain tapaa sen yksityinen omistus, sillä esimerkiksi *Selling Securityn* tapaustutkimusten kohdalla julkinen tila on yksityisesti omistettua ja osittain kaupallista, mikä on osasyynä niiden laajamittaiseen valvontaan, joka tekee niistä suoranaisia ”turvallisuuskuplia”. Tähän liittyen Wakefield toteaaakin, että esimerkiksi katujen kaltaista julkista tilaa valvotaan vähemmän kuin kaupallisempaa julkista tilaa.⁶³

Vaikka Russell Squaren ja muiden julkisten tilojen valvonnalla on funktionsa turvallisuuden takaamisessa, sen voidaan todeta yleisesti herättävän kuitenkin yhä enemmän huolta yksityisyyden näkökulmasta. Oikeustieteilijä Michael Frommkin esittää, että valvontaa harjoittavien

---

⁶² Wakefield 2003, 109–114.

⁶³ Wakefield 2003, 59–72.

tahojen voisi vaatia esittävän ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tapaan julkisesti suunnitelmansa valvonnan suhteen, jotta tiedollisesti vankemmalla pohjalla oleva julkinen keskustelu esitetystä valvonnasta yksityisyyden kustannuksella olisi mahdollista⁶⁴. Tämänkaltaista huolta valvonnan vaikutuksista ei esiintynyt samassa mittakaavassa vielä 2000-luvun alussa, sillä tuolloin turvattomuuden voitiin katsoa olevan alue, jossa yksilön vapauksien ja yhteisön edun välinen jännite usein hämärtyi ja jossa poliisin, vartijoiden ja muiden valvojien vallankäyttöresursseja ja -tekniikoita tunkeutua ihmisten yksityisyyteen lisättiin toisinaan kenenkään nostamatta asiaa esille⁶⁵. Tämän aikakauden vaikutus on havaittavissa Russell Squarella, mikä kytkee aukion tilanteen valvonnan laajempiin kehityskulkuihin. Kremerin tutkimus osoittaa joka tapauksessa, että 2010-luvulla valvonnan ongelmallisuutta ei enää jätetä samalla tavalla vaille huomiota, mikä nousee esille myös Russell Squaren kohdalla.

Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin todeta, että suuri yleisö suhtautuu laajamittaiseen valvontaan usein edelleen yllättävän positiivisesti. Isossa-Britanniassa, jossa vuonna 2015 oli käytössä arviolta 5,9 miljoonaa valvontakameraa⁶⁶, ylivoimainen enemmistö maan kansalaisista kannatti vuonna 2017 valvontakameroiden käyttöä julkisilla paikoilla⁶⁷. Tämä koskee siis osaltaan myös Russell Squarea, jonka käyttäjien voisi edellä mainitun perusteella arvella suhtautuvan valvontaan suurimmalta osin positiivisesti. Ihmisten positiiviseen suhtautumiseen saattavat vaikuttaa Isossa-Britanniassa viime vuosina tapahtuneet terrori-iskut⁶⁸, sillä julkisten tilojen valvontaa on lisätty myös vilkkailla julkisilla paikoilla tapahtuvien terrori-iskujen pelon vuoksi⁶⁹. Iso-Britannia on jo vuosia ollut yksi maailman eniten valvontakameroita käyttävistä maista, mutta kameroiden keräämän kuvamateriaalin analysoimisen hitaus on tähän mennessä hillinnyt niiden tehokasta käyttöä. Tähän on kuitenkin tulossa vähitellen muutos materiaalin analysoimiseen käytetyn teknologian kehittymisen myötä. Varsinkin teknologiset harppaukset kasvojen tunnistuksessa voivat viedä valvonnan teknisesti vähitellen niin pitkälle, että käytännössä kenen tahansa jäljittäminen turvakameroiden keräämän materiaalin avulla on mahdollista.⁷⁰

Valvonta ei muun tilan hallinnoimisen tavoin myöskään ratkaise julkisen tilan ongelmia automaattisesti vaan saattaa ainoastaan siirtää ongelmat paikasta toiseen, mikä on mahdollista

---

⁶⁴ Froomkin 2017, 184.

⁶⁵ Törrönen, Karlsson, Korander & Soine-Rajanummi 2003, 231.

⁶⁶ Temperton 2015.

⁶⁷ Weaver 2017.

⁶⁸ BBC News 2017.

⁶⁹ Kremer 2014, 3–7.

⁷⁰ Temperton 2015.

myös Russell Squaren valvonnan kohdalla. Esimerkiksi Tampereella 2000-luvun alussa toteutettu julkisen tilan tehovalvontakokeilu, jonka tavoitteena oli vähentää nuorten päihteiden käyttöä, synnytti kyllä tarpeellista keskustelua ja joitakin hyödyllisiä prosesseja, mutta käytännössä myös ajoi nuoret keskustasta lähiöihin, jolloin he siirtyivät käyttämään päihteitä yhteisön avoimien paikkojen sijasta piiloon⁷¹. Onkin siis selvää, että valvonnalla on mahdollisuus vaikuttaa julkisen tilan käyttöön huomattavasti. On kuitenkin myös mahdollista, ettei sitä, millaisia nämä vaikutukset käytännössä ovat, osata aina nähdä ennalta. Kremer muotoilee asian siten, että julkisen tilan valvonnassa on pohjimmiltaan kyse hallinnoimisen ja vapauden vaakakuppien tasapainottelusta. Voidaankin todeta, että julkisen tilan ominaisuuksien menetys on lopulta ainoa tapa taata niiden turvallisuus niin täydellisesti, kuin se ylipäättään on mahdollista. Vahva valvonta on luonteeltaan kuitenkin usein sortavaa, ja se voi potentiaalisesti vaihtaa vapauden totaaliseen kontrolliin. Historia onkin osoittanut, että vapauden eliminoiminen turvallisuuden nimissä ei ole pelkästään yhteiskunnallisesti epätoivottavaa vaan myös perustavanlaatuisten oikeuksien loukkaus.⁷² Tämän hallinnoimisen ja vapauden tasapainottelun näkyminen Russell Squaren valvonnassa onkin yksi keskeinen tarkastelun kohde turvallisuuden teeman yhteydessä.

---

⁷¹ Törrönen ym. 2003, 228.

⁷² Kremer 2014, 117.

3 Russell Square julkisena tilana

3.1 Tilan menneisyys ja nykyisyys

Russell Squaren menneisyys ja nykyisyys kietoutuvat tilassa yhteen monella tavalla. Julkisenä tilana aukio on kokenut vuosien varrella monenlaisia muutoksia, jotka vaikuttavat sen nykyisyyteen siten, että aukion historia on esillä monella tapaa Russell Squaren fyysisessä tilassa. Aukion historia näkyy myös Ricci de Freitasen aukion historiasta kertovan kirjan muodossa. Menneisyydestä muistuttamista nykyisyydessä voidaankin nähdä esiintyvän Russell Squaren tapauksessa kohtalaisen paljon. Menneisyys näkyy esimerkiksi Bedfordin herttuan patsaassa, tilan nykyisessä järjestämisessä, pääsisäänkäyntien ilmoitustauluilla aukion historiasta kertovien lyhyiden tekstien muodossa sekä vuoden 2005 terrori-iskujen muistolaatassa, joka sijaitsee tapahtuman jälkeen istutetun tammen alla. Kaikessa tässä voidaan tulkita olevan osittain kyse Massey'n hahmottelemasta paikaksi tekemisestä, jolle on tyypillistä se, että paikan identiteettiä rakennetaan osittain näkemällä sen menneisyys jollain tavalla lukkoon lyötynä⁷³. Tällaiseen tilan paikaksi tekemiseen liittyy väistämättä tietyn historiallisen tulkinnan valinta, sillä näitä mahdollisia tulkintoja on aina useampia, minkä myötä tietyn historiallisen tulkinnan julkinen esittäminen liittyy valtaan. Tämä johtuu siitä, että yhden tulkinnan valitseminen sulkee vaihtoehtoiset tulkinnat pois. Onkin tärkeää tiedostaa, että tieto aukion historiasta on tässä tutkielmassa peräisin suurelta osin de Freitasen kirjasta, jonka voidaan nähdä edustavan pohjimmiltaan yhtä historiallista tulkintaa ja olevan osa tiettyjen menneisyyden tapahtumien tuomista nykyisyyteen. Menneisyyden analyysin osana esiintyy kuitenkin myös haastateltavien kommentteja, pari lehtijuttua 1860-luvulta sekä erään painostusryhmän lehdistötiedote ja sen tarjoama vaihtoehtoinen näkemys osasta aukion historiaa.

Russell Square leimautui alueena sen ensimmäisinä vuosikymmeninä hyvin toimeentulevan ylemmän keskiluokan asuinpaikaksi, sillä aukio oli suosittu erityisesti menestyneiden kauppiaiden keskuudessa, jotka halusivat asua suuressa talossa lähellä työpaikkaansa Cityä. Yläluokkaisille lontoolaisille Russell Squaren sijainti oli vielä 1800-luvulla hämmentävä ja kaukainen. Tämä johtui osittain siitä, että aristokratian keskuudessa vallitsi usein sellainen elitistinen käsitys, että mikä tahansa paikka taloudellisen keskuksen Cityn ja ylemmän luokan suosiman asuinalueen Mayfairin⁷⁴ välissä ei ollut tuntemisen tai vierailun arvoinen. Kauempanakin asuvat lontoolaiset huomasivat kuitenkin, kuinka kätevä kokoontumispaikka aukio oli

---

⁷³ Massey 2008, 144–145.

⁷⁴ Mayfairin suosio yläluokkaisten keskuudessa johtui osittain sen sijainnista St. Jamesin hovin läheisyydessä. Weinber, Hibbert, Keay & Keay 2008, 536.

sitä ympäröivien leveiden katujen myötä suurellekin määrälle ihmisiä, ja ympäröivillä kaduilla järjestettiin 1800-luvulla usein erilaisia joukkokokouksia. Russell Square oli toimiva kokoontumispaikka senkin takia, että sen kadut olivat liikenteeltä suljettuja asukkaiden kulkuneuvoja lukuun ottamatta aina 1800-luvun loppupuolelle saakka.⁷⁵

Varsinainen puutarha-aukio oli myös vielä pitkään ainoastaan ympäröivien talojen asukkaiden käytössä. Tämänkaltaisen käyttö osoittaa kuitenkin, että puutarha-aukiota ympäröivä tila oli 1800-luvun alussa suhteellisen julkista, vaikka aukion keskustan tila oli vielä selvästi yksityistä. Russell Squaren kokonaisuudessaan ei tästä johtuen voida nähdä olleen yksinomaan sitä ympäröivien rakennusten sisäpiha sen osittaisesta tilallisesta yksityisyydestä huolimatta. Toisaalta tila ei myöskään ole koskaan muistuttanut Rob Krierin kuvailemia klassisia suurelle yleisölle avoimia urbaaneja aukioita, joihin hän lukee Madridin Plaza Mayorin kaltaiset historialliset aktiivisessa käytössä olevat julkiset tilat⁷⁶. Tilan nykyisyyden näkökulmasta sen puutarha-aukion entinen rooli ympäröivien talojen sisäpihana heijastuu kuitenkin omalla tavallaan myös nykypäivään siinä mielessä, että yksi paikallisista haastateltavista totesi eksplisiittisesti kokevansa, että Russell Square on hänen takapihansa⁷⁷. Toisen paikallisen lausahdus, että hän paikallisine ystävineen tuntee aina tavallaan omistavansa puiston⁷⁸, viittaa myös siihen, että vaikka tila on nykyään julkista, jotkut kokevat sen edelleen tietyllä tapaa yksityiseksi sisäpihakseen.

Alun perin Russell Squaren yksityisyys taattiin heti sen ensimmäisinä vuosina, kun sen puutarha-aukio aidattiin pian aukion valmistumisen jälkeen. Aukion kulmissa oli aluksi neljä sisäänkäyntiä portteineen, mutta vuoden 1871 kartassa niitä on jo seitsemän.⁷⁹ Tilan luonteeseen ja käyttöön vaikuttaa siihen pääsy, mutta myös sen mahdollisten sisäänkäyntien sijainti ja niiden yhdistyminen kulkureiteillä tilan läpi⁸⁰. Russell Squaren kohdalla sisäänkäyntien määrän lisääminen osoittaa, että tilaan pääsyä pyrittiin tekemään ajan myötä yhä helpommaksi aukion asukkaille. 1800-luvun alun suunnitelmat havainnollistavat myös, että aukion tilallinen järjestäminen kulkureittien osalta tehtiin niin esteettisyyttä kuin käytännöllisyyttäkin ajatellen, sillä vaikka aukion tunnusmerkki olikin etelästä alkava hevosenkengän muotoinen kulkureitti, tehtiin aukiolle myös sisäänkäynniltä toiselle kulkevat reitit⁸¹. Tässä mielessä tilaan pääsy ja siinä liikkuminen oli siis käytännöllistä tilan rajatulle käyttäjäkunnalle.

---

⁷⁵ De Freitas 2016, 17–41.

⁷⁶ Krier 1979, 19.

⁷⁷ Haastateltava14.

⁷⁸ Haastateltava6.

⁷⁹ De Freitas 2016, 37.

⁸⁰ Carr, Francis, Rivlin & Stone 1995, 144.

⁸¹ De Freitas 2016, 37.

Aukion alkuperäinen tilallinen järjestäminen on merkittävää nykyisyyden kannalta, sillä aukio kunnostettiin enemmän kyseisen alkuperäisen suunnitelman kaltaiseksi vuonna 2002, mistä kerrotaan lisää myöhemmin tässä luvussa.

Julkisen ja yksityisen tilan rajapinnan kannalta kiinnostavaa on, että vaikka aukion ympärille pystytettiin aidat sen sulkemiseksi yleisöltä, kirjoitti puutarhan suunnitellut Repton, että hänen ihanteenaan puutarhan suhteen oli piilottaa tai häivyttää sen rajat huolellisesti. Tämä liittyi ensisijaisesti Reptonin tavoitteeseen tehdä puutarhasta mahdollisimman luonnonmukaisen näköinen puutarhan ja puiston välimuoto, minkä vuoksi hän myös sijoitti tilan omistuksesta yhä tänä päivänä muistuttavan Bedfordin herttuan patsaan aivan aukion laidalle ja teki siitä keskeisemmän elementin aukion ulkopuolella kulkevalle kuin sisällä olevalle. Reptonin pyrkimys luonnonmukaisuuteen on kiinnostava myös tilan rajojen ja näistä seuraavan tilan yksityisyyden häivyttämisen näkökulmasta. Tilan, tässä tapauksessa nimenomaan mahdollisimman luonnonmukaisen vaikutelman tuottavan tilan, visuaalisen jatkumisen tavoittelu pyrkii luomaan illuusion rajattomasta luonnosta tilassa liikkuvalla, mutta Repton suunnitteli aukion kasvillisuuden myös asunnoistaan aukiota katselevia ajatellen. Reptonin mukaan korkeintaan aidan korkuiset puut, jotka sijaitsevat aidan sisäpuolella, ja muut visuaalista esteettömyyttä tukevat yksityiskohdat pyrkivät takaamaan hyvän näkyvyyden aukiolle ympäröivistä taloista, sillä niiden asukkaat vastasivat kuitenkin aukion ylläpidon rahoittamisesta.⁸² Tämänkaltaisen näkyvyyden takaamisen nähdään usein olevan yksi onnistuneen julkisen tilan piirre, sillä visuaalinen pääsy tilaan saa ihmisen tuntemaan olonsa tervetulleeksi ja siirtymään tilaan myös fyysisesti. Näkyvyys liittyy myös olennaisella tavalla turvallisuuden tunteisiin⁸³. Kaikkiaan voidaankin todeta, että Russell Squaren puutarha-aukion suunnittelussa noudatettiin paradoksaalisesti osittain onnistuneen julkisen tilan suunnittelun periaatteita. Koska aukio on nykyään julkista tilaa, tällainen alkuperäinen suunnittelu hyödyttää sitä lisäksi nykyäänkin vuoden 2002 kunnostuksen myötä. Aukio oli joka tapauksessa yksityistä tilaa vielä pitkään, sillä pääsyn rajaaminen ympäröivien talojen asukkaille teki tilasta väistämättä yksityistä julkisen sijaan.

Aukion tila avattiin yleisölle väliaikaisesti kolme kertaa vuosina 1863–1865, kun se toimi näyttämönä ensimmäisille Bloomsburyn kukkanäyttelyille. Näyttelyiden ideana oli houkutella paikalle nimenomaan työväenluokkaa, jonka toivottiin innostuvan kukkien kasvatuksesta. Tämä oli mullistavaa monessa mielessä, sillä kyseessä ei ollut pelkästään Russell Squaren yksityisen tilan hetkellinen julkiseksi tekeminen vaan myös ensimmäinen kerta Lontoon histo-

---

⁸² De Freitas 2016, 33–34.

⁸³ Carr, Francis, Rivlin & Stone 1995, 144.

riassa, jolloin yksityinen puutarha-aukio avattiin suurelle yleisölle. Näyttelyiden kirjoitettiin olleen poikkeavia myös sen takia, että niihin osallistui joukoittain niin naisia, miehiä, koulu-
laisia kuin palvelijoitakin.⁸⁴ *Penny Illustrated Paper*issa hämmästeltiin vuonna 1863, että
näyttelyn kilpailuosioon lukeutui myös lasten kategoria, jonka osallistujat esittelivät kasvat-
tamiaan hedelmäpuita ja jopa taatelipalmuja. Uutisessa raportoidaan myös, että tapahtu-
maan osallistunut Shafterburyn lordi onnitteli kilpailussa menestyneitä ja muistutti, että
kukkien kasvatusta, tapahtui se sitten ylhäisessä puutarhassa tai vaatimattomassa kukka-
ruukussa, on yksi puhtaimmista maallisista nautinnoista.⁸⁵ *Holborn Journalin* seuraavan vuo-
den näyttelyä koskevassa uutisessa todetaan, että näyttely herätti jälleen suurta kiinnostusta
paikallisissa ja suuri määrä eri luokkiin kuuluvia ihmisiä seurusteli keskenään sen aikana
harvinaisen vapautuneesti. Paikallinen pastori kiitteli myös erikseen itsensä ja seurakuntansa
puolesta aukiota ympäröivien talojen omistajia ja asukkaita siitä, että he suostuivat näyttelyn
järjestämiseen.⁸⁶ Tapahtumat olivat siis selvästi yhteiskunnallisesti merkittäviä siksi, että ne
mahdollistivat suhteellisen luontevan eri luokkien välisen kanssakäymisen, vaikka luokkien
tuoma valta-asetelma ei mihinkään hävinnytkään. Vaikka historiallisesti aukioita ja toreja on
käytetty tyypillisesti markkinoiden sekä harvemmin järjestettävien myyjäisten ja vastaavien
tapahtumien paikkana⁸⁷, Russell Squaren tapauksessa voidaan joka tapauksessa todeta,
että 1860-luvun kukkanäyttelyt merkitsevät ensimmäisiä kertoja sen historiassa, jolloin tämä
aukioille tavallinen piirre on toteutunut sen kohdalla. Kyse oli kuitenkin hyvin väliaikaisesta
yleisölle avaamisesta, sillä aukiota tuli julkista tilaa pysyvämmiin vasta melkein 70 vuotta
myöhemmin.

1890-luvulle tultaessa suuri yleisö alkoi kyllästyä Russell Squaren sekä muiden samankal-
taisten aukioden sulkemiseen muiden kuin ympäröivien talojen asukkaiden liikenteeltä.
Tämä johti siihen, että Lontoon kreivikunnan valtuusto määräsi vuonna 1890, ettei aukioden
liikennettä saa enää rajoittaa. Säädös koski kuitenkin vain aukion teitä, ja Russell Squaren
puutarha-aukio pysyi yhä yksityisenä. Liikenteen avaaminen kaikille vaikutti kuitenkin
väistämättä myös edelleen yksityisessä käytössä olevaan osaan aukiota. Liikenteen määrän
huomattava kasvu näkyi käytännössä melun, ilmansaasteiden ja parkkeerattujen kulkuneu-
vojen määrän lisääntymisenä. Kun tähän tilanteeseen etsittiin ratkaisuja, aukion käyttäjät
jakautuivat kahteen leiriin mielipiteissä, jotka koskivat aukion kasvillisuuden vaikutuksia.
Jotkut olivat vakuuttuneita siitä, että tiheät pensaat ja puut aukion laidoilla vähentäisivät lii-
kenteen haittavaikutuksia, mutta toisten mielestä tiheä kasvillisuus heikentäisi aukion

---

⁸⁴ De Freitas 2016, 39.

⁸⁵ Penny Illustrated Paper 1863.

⁸⁶ Holborn Journal 1864.

⁸⁷ Woolley 2003, 118.

avoimuutta ja näkyvyyttä tehden ympäröivien rakennusten arkkitehtuurin ihailusta vaikeampaa.⁸⁸ Kasvillisuuden määrää koskevan debatin voidaan nähdä liittyneen Ali Madanipourin kuvailemaan julkisen ja yksityisen rajasta neuvottelemiseen. Tämä ilmiö juontuu siitä, ettei eroa julkisen ja yksityisen välillä voida enää erottaa, jos niiden välille rakennettu raja poistetaan.⁸⁹ Kasvillisuuden määrä tuntuu olevan kestoaihe Russell Squaren kohdalla, sillä yksi haastateltava kommentoi tämänkin tutkielman haastattelussa, että kasvillisuutta, erityisesti aitoja myötäileviä pensaita, on nykyään liian vähän⁹⁰. Vuonna 1890 rajaa ei täysin poistettu, mutta näkyvyyden yksityiseen tilaan voidaan nähdä symboloivan julkisen ja yksityisen rajan vahvuutta. Luokka määrittelee vahvasti Ison-Britannian yhteiskuntarakennetta, joten ei ole yllättävää, että keskimääräistä ylempään luokkaan itsensä lukevien tarve erottaa yksityinen julkisesta vaikuttaa olleen huomattava. Kyse oli siis todennäköisesti niin liikenteen haittavaikutuksien minimoimisesta kuin kaiken kansan mahdollisuudesta nähdä aiemmin huomattavasti yksityisempään puutarhaan.

Russell Squaresta tuli viimein kokonaan julkista tilaa vuonna 1942, jolloin hallitus poisti aukiota ympäröivät aidat, Bedfordin 12. herttuan vastustuksesta huolimatta. Määräys tehtiin alun perin jo toisen maailmansodan aikana vuonna 1941, jolloin hallitus määräsi rauta-aidat sulatettavaksi ammusten raaka-aineeksi, mutta kun herttua kieltäytyi poistamasta aitoja heti määräyksen tultua, joutui hallitus lopulta järjestämään niiden poiston itse. Herttuan vastustus suututti osan lontoolaisista, koska he pitivät häntä kieltäytymisen takia epäisänmaallisena. Tämä sai protestoiijat jopa kirjoittamaan herttuan vastaisia iskulauseita tämän isoisän patsaaseen, joka sijaitsee aukiolla.⁹¹ Tietoa ympäröivien talojen asukkaiden suhtautumisesta aitojen poistamiseen ei de Freitasen kirjasta löydy, mutta on hyvin todennäköistä, ettei herttua ollut ainoa sitä vastustava – olihan aukio ollut yksityistä tilaa reilusti yli sata vuotta. Toisaalta aitojen poistamisen syy on saattanut tehdä asukkaista myönteisempiä. Tilaa ei joka tapauksessa avattu suurelle yleisölle vapaaehtoisesti. Bedfordin herttua omisti edelleen Russell Squaren, mutta hän vuokrasi aukion Holbornin hallinnolliselle kaupunginosalle, joka huolehti sen ylläpidosta.⁹²

Vuonna 1957 aukiolle pystytettiin jälleen aidat neljällä sisäänkäynnillä, mutta aukio jätettiin kaikille avoimeksi. Lontoolaisen homomiesten painostusryhmä OutRage!:n mukaan näihin aikoihin alkoi myös Russell Squaren käyttö homomiesten seuranhakupaikkana⁹³. Kunnanval-

---

⁸⁸ De Freitas 2016, 41.

⁸⁹ Madanipour 2003, 59–60.

⁹⁰ Haastateltava13.

⁹¹ De Freitas 2016, 41–42.

⁹² De Freitas 2016, 42–43.

⁹³ OutRage! London 1998.

tuusto perusteli päätöksensä sillä, että aitojen puute sai ihmiset käyttämään aukiota pääasiallisesti oikotienä matkallaan jonnekin muualle. Kunnanvaltuuston mielestä aitojen puuttuminen myös rohkaisi pieniä poikia käyttäytymään kurittomasti. Bedfordin herttua oli mukana aitojen seremoniallisessa pystyttämisessä ja totesi kuivasti, että hänestä oli hienoa olla mukana aitaamassa aukiota tällä kertaa kunnan rahoittamana, hänen perheensä rahoitettua ensimmäisen aidan.⁹⁴ Tämän voidaan nähdä osoittavan, ettei kyseinen herttua tuntenut, että Madanipourin kuvailema julkisen ja yksityisen alueen toisiinsa sulautuminen⁹⁵ olisi positiivinen kokemus kaikille. Merkittävää oli joka tapauksessa, että Russell Square pysyi julkisena tilana, vaikka aidat toki rajoittivat tilaan pääsyä, joka oli vielä hetki sitten täysin rajoittamatonta.

Seuraavat merkittävät tilalliset muutokset Russell Squarella tapahtuivat vuonna 2002, jolloin aukio muokattiin enemmän James Reptonin alkuperäisten 1800-luvun suunnitelmien kaltaiseksi. Kasviston karsimisen ja uusimisen sekä kulkureittien uudelleen järjestämisen lisäksi aukion keskelle rakennettiin suihkulähde ja aidat vaihdettiin korkeampiin. Tämä vaikutti tilan käyttöön ja julkisuuden asteeseen siten, että kasviston karsimisen, aitojen korottamisen ja tuolloin alkaneen aukion yöksi sulkemisen myötä paikallisten homomiesten siihen asti aukiolla harrastama seksi vaikeutui huomattavasti. Suurimmaksi syyksi näihin muutoksiin ilmoitettiin kyselyn myötä selvinnyt suuren yleisön merkittävä huoli turvallisuudestaan aukiolla, mutta OutRage! ilmaisi silti narkästyksensä lehdistötiedotteessaan.⁹⁶ OutRage! oli jo aiemmin kokenut Camdenin ja paikallisten asukkaiden yrittävän tietoisesti lopettaa heidän aukion käyttönsä, mikä käy ilmi ryhmän lehdistötiedotteesta 1990-luvun lopulta. Kyseisessä lehdistötiedotteessa kerrotaan Russell Squaren olleen perinteinen homomiesten seksipaikka jo 50 vuoden ajan ja ehdotetaan, että kolmasosa aukiosta varattaisiin tähän tarkoitukseen korkeampien aitojen ja tiheän kasvillisuuden kera. Lehdistötiedotteessa kerrotaan myös, että Camden oli jo tuolloin vähentänyt aukion kasvillisuutta ja lisännyt valaistusta. Tämä taas oli johtanut muiden käyttäjien valitusten lisääntymiseen, sillä yleinen näkyvyyden lisääntyminen oli tehnyt myös aukiolla seksiä harrastavista miehistä näkyvämpiä.⁹⁷ De Freitasen kirja ei tuo esille Russell Squaren menneisyyttä perinteisenä homoseksin paikkana, minkä voi nähdä edustavan jälleen tietyn historiallisen tulkinnan valitsemista. Kirja toteaa tilanteesta kuitenkin, että aukiosta vastuussa olevan Camdenin edustaja ilmaisi huolensa koskevan myös homomiesten turvallisuutta, sillä aukiolla oli tapahtunut siihen mennessä yöaikaan useampia homofobisia hyökkäyksiä. Edustaja totesi kuitenkin myös, että oli lisäksi huolissaan merkit-

---

⁹⁴ De Freitas 2016, 46–47.

⁹⁵ Madanipour 2003, 176.

⁹⁶ De Freitas 2016, 51–52.

⁹⁷ OutRage! London 1998.

tävien investointien kohteena olleen Russell Squaren maineesta ylipäättään, jota hän näki homomiesten uhkaavan.⁹⁸ Tämän lausunnon huomioon ottaen on siis mahdotonta väittää, että kyseessä oli ainoastaan turvallisuudesta huolehtiminen.

Erving Goffman esittää julkisen tilan olevan sosiaalisen kanssakäymisen alue, joka on tilanekohtaisten, useimmiten kirjoittamattomien ja tiedostamattomien, sääntöjen kenttä, jossa kanssaihmiset tarkkailevat jatkuvasti yksilön käyttäytymisen hyväksyttävyyttä tai sopimattomuutta⁹⁹. Tämän teorian mukaisesti voidaan todeta, että koska homomiehiä ei de Freitasen kirjan mukaan ilmaantunut tukemaan muita aukion käyttäjiä, heidän julkisen tilan käyttötapaansa nähtiin hyvin todennäköisesti rikkovan kyseisen julkisen tilan käyttäytymissääntöjä. Näiden sääntöjen taustalla saattoivat vaikuttaa monet asiat, todennäköisesti myös homofobia. Toisaalta julkisilla paikoilla harrastettava seksi, erityisesti homoseksuaalinen sellainen, on yleensäkin tilan käyttötapa, johon suuri yleisö suhtautuu Isossa-Britanniassa suurimmalta osin negatiivisesti vuonna 2010 tehdyn tutkimuksen mukaan¹⁰⁰. Aihetta käsittelevässä tutkimuksessa on havaittu myös, että julkisilla paikoilla harrastettavalla homoseksilla on erityisiä tilallisia vaikutuksia. Näihin lukeutuu yksityisen ja julkisen tilan rajan hetkellinen hämartyminen, kun seksiä harrastavat miehet luovat yksityiseltä tuntuvia tiloja tavallisesti julkiseksi määriteltyn tilaan¹⁰¹. Voikin olla, että jotkut Russell Squaren käyttäjät ovat kokeneet homoseksin häiritseväksi muiden syiden ohella myös sen tilan julkisuutta hämärtävän vaikutuksen vuoksi.

On huomattava myös, että kuten edellisessä, turvallisuutta käsittelevässä luvussa todettiin, on tyypillistä, että turvattomuuden vähentämisen perustelulla viedään läpi huomattaviakin muutoksia ilman sen suurempaa vastustusta. Niinpä tässä tapauksessa aukion sulkeminen yöksi ja muut tilaan tehdyt muutokset turvallisuuden lisäämisellä perusteltuna kohtasivat vähän vastustusta muiden aukion käyttäjien taholta tästäkin syystä. Homomiehet vastustivat muutoksia erityisen voimakkaasti, sillä heidän aukion käyttönsä oli huomattavan temporaalis- ta painottuen yöaikaan ja vaati tietynasteista yksityisyyttä julkisessa tilassa. Osa miehistä jatkoi aukion käyttöä entiseen tapaan vielä jonkin aikaa kiipeämällä aitojen yli illalla ja yöllä, mutta aukion entisen kaltainen käyttö tehtiin joka tapauksessa huomattavasti vaikeammaksi¹⁰².

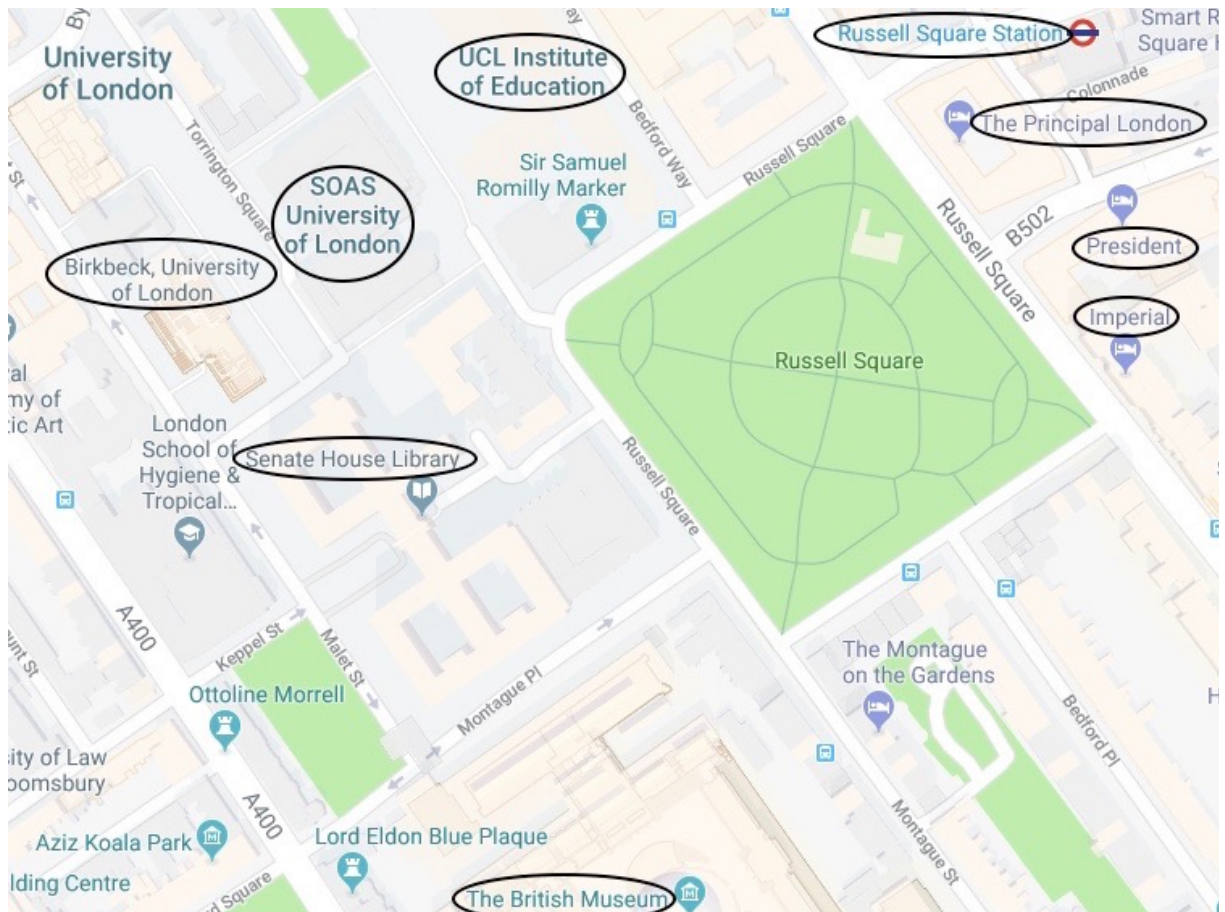
⁹⁸ De Freitas 2016, 52.

⁹⁹ Goffman 1963.

¹⁰⁰ Hennelly 2010, 69–70.

¹⁰¹ Manalansan 2001, 477.

¹⁰² De Freitas 2016, 52.

Kuva 2. Russell Square ja sen lähistöllä sijaitsevia rakennuksia.

Kuva: Google Maps.

Russell Squaren tilallinen luonne on pysynyt pitkälti samanlaisena vuoden 2002 muutosten jälkeen. Aukio avataan virallisesti seitsemältä, tosin käytännössä aukiolle pääsee useimpina aamuina jo puoli seitsemän aikoihin kahvilan työntekijöiden avatessa yhden porteista¹⁰³, ja suljetaan iltakymmeneltä, mikä on poikkeuksellisen myöhään useimpiin lähistöllä sijaitseviin aukioihin verrattuna, sillä suurin osa yleisölle avoimista aidatuista puutarha-aukioista Lontoossa suljetaan jo aikaisemmin¹⁰⁴. Seitsemän ja kymmenen välillä kaikki kuusi porttia ovat auki, mikä mahdollistaa sujuvan sisään ja ulos pääsemisen. Myös tilassa kulkeminen on tehty helpoksi, sillä tilan poikki kulkevien kävelyreittien lisäksi aukiota ympäröi reitti sen aitojen sisäpuolella, mikä tekee esimerkiksi aukion ympäri lenkkeilyn luontevaksi. Aukioon vaikuttavat tilallisesti kuvassa 2 näkyvät sen ympärillä ja lähistöllä sijaitsevat rakennukset. Näistä erityisesti aukion laidan kolme suurta hotellia¹⁰⁵, British Museum sekä läheiset University College Londonin ja Lontoon yliopiston rakennukset määrittelevät sen tilaa. Russell

¹⁰³ Ks. luku 4.1.

¹⁰⁴ Esimerkiksi Russell Squaren lähistöllä sijaitsevat Bloomsbury Squaren, Queens Squaren ja Gordon Squaren puutarha-aukiot suljetaan jo iltakahdeksalta.

¹⁰⁵ The Imperial Hotel, The President Hotel ja The Principal London.

Squaren lähellä sijaitseviin Lontoon yliopiston rakennuksiin lukeutuvat yliopiston hallinto-rakennus Senate House sekä Birkbeckin ja Lähi-idän ja Afrikan tutkimuksen college¹⁰⁶. Aineiston keruun aikaan yliopistojen näkyminen tilassa ei ollut yhtä huomattavaa kuin kesällä, sillä kuten useampi kyseisissä oppilaitoksissa opiskelevista haastateltavista totesi, opiskelijat käyttävät Russell Squarea enemmän kesäaikaan¹⁰⁷. Nämä usein hyvinkin iäkkäät rakennukset¹⁰⁸ vaikuttavat joka tapauksessa tilaan, sitoen sen menneisyyteen rakennusten tyylin myötä. British Museumia kohti suuntaavien ihmisten virta sekä matkalaukkujaan raahaavat ja aukiolla aikaa viettävät läheisten hotellien asukkaat kuitenkin osoittivat, että museon ja hotellien tilallinen vaikutus näyttäisi olevan merkittävää myös talvella.

Yksi olennainen tilaa määrittävä seikka on myös aukion lähellä sijaitseva Russell Squaren metroasema. Lontoossa metroa käyttää tänä päivänä enemmän ihmisiä kuin koskaan ennen, ja päivittäin jopa viisi miljoonaa ihmistä tekee ainakin yhden matkan sen kyydissä¹⁰⁹. Russell Squaren metroaseman aiheuttama liikenne aukion tienoilla on huomattavaa, sillä Russell Square on yksi vilkkaan Piccadilly-linjan pysäkeistä. Myös usea paikallisliikenteen bussi pysähtyy Russell Squarella, joka on lisäksi yhden keskeisen bussilinjan päätepysäkki¹¹⁰, mikä vain lisää liikenteen määrää. Julkisen liikenteen yhteyksien läheisyys ja vilkkaus tekee Russell Squaresta helposti saavutettavan paikan, minkä johdosta aukiolla vierailu on mahdollista muillekin kuin sen lähistöllä asuville ja liikkuville. Tällä voidaan nähdä olevan tilan julkisuutta lisäävä vaikutus siinä mielessä, että tilan saavuttaminen on tehty mahdollisimman helpoksi. Kiireisten ihmisten vapaa-aika voi olla hyvin rajallista, mikä tekee viheralueelle matkustamisen nopeudesta merkittävän seikan niiden saavutettavuuden kannalta¹¹¹, mikä vaikuttaa myös niiden tilan julkisuuden asteeseen. Koska Russell Square sijaitsee keskellä Lontoota, on sen saavuttaminen omalla autolla julkista liikennettä haastavampaa parkkipaikkojen rajallisuuden vuoksi, mikä periaatteessa vähentää sen saavutettavuutta. Lontoon tapauksessa on kuitenkin todettava, että omalla autolla liikkuminen ylipäätään on hankalaa missä tahansa sen keskeisillä alueilla, ja harva liikkuu siten. Omalla autolla saapumisen helppous ei joka tapauksessa ole julkisen tilan kohdalla yhtä tärkeää kuin toimivan julkisen liikenteen takaaminen suuren yleisön tasapuolisen palvelemisen näkökulmasta, sillä ilman julkista liikennettä paikan saavuttaminen on vaikeampaa esimerkiksi perheille ilman autoja ja

---

¹⁰⁶ Lontoon yliopiston Lähi-Idän ja Afrikan tutkimuksen college on kartalla SOAS, University of London.

¹⁰⁷ Haastateltava11 ja haastateltava18.

¹⁰⁸ Esimerkiksi aiemmin Hotel Russell -nimellä tunnettu nykyinen The Principal London -hotelli on rakennettu vuonna 1898. Principal Hotel Company Ltd 2018.

¹⁰⁹ TFL 2018b.

¹¹⁰ Linja 188 Russell Squarelta North Greenwich Stationille. TFL 2018a.

¹¹¹ Lusk 2006, 93.

aikuisille, jotka eivät kykene ajamaan esimerkiksi liikuntarajoitteisuudesta tai varojen vähyydestä johtuen¹¹².

Kuten edellä on käynyt ilmi, Russell Squaren menneisyys näkyy tilassa siis monella tavalla myös sen nykyisyydessä. Vielä yksi menneisyyteen erityisen inhimillisellä tavalla tilan sitova piirre on kuitenkin vielä mainitsematta; aukion penkeistä nimittäin yli kymmenen on menneiden aukion käyttäjien omaisten kustantamia muistopenkkejä, joiden omistuslaatat edustavat erityisellä tavalla niissä mainittuja ihmisiä tilassa heidän jo menehdyttyään. Muistopenkkien voikin nähdä yhdistävän Russell Squaren menneet ja nykyiset käyttäjät symbolisesti. Useampi penkeistä mainitsee myös niissä muistetun henkilön olleen aukion ystävä ja lontoolaisuuden lisäksi Bloomsburyn asukas, mikä yhdistää mainitut ihmiset myös kyseiseen kaupunginosaan luomalla symbolisen yhteyden Bloomsburyn nykyisiin asukkaisiin.

3.2 Omistus ja hallinnointi

Russell Squaren omistaa virallisesti yksityinen taho Bedford Estates, joka kuuluu edelleen sen alkuperäiselle omistajalle Russellin suvulle, johon myös kaikki Bedfordin herttuat lukeutuvat. Bedfordin 15. herttua Andrew Russell on siis teknisesti ottaen Russell Squaren omistaja, sillä hän omistaa Bedford Estatesin.¹¹³ Bedford Estates omistaa Russell Squaren lisäksi useita muita puutarha-aukioita ja kiinteistöjä keskeisillä paikoilla, mikä tekee siitä Bloomsburyn suurimman yksityisen maanomistajan¹¹⁴ ja merkittävän tilallisen vallankäyttäjän. Nykyinen Bedfordin herttua kirjoittaa Bedford Estatesin verkkosivuilla, että hän kokee Bloomsburyn alueen tunnusmerkeiksi mieltämiensä yrjönaikaisten rakennusten ja puutarha-aukioiden olevan hänen esi-isiansä kestävää perintöä, jonka säilyttämiseen ja parantamiseen hänen sukunsa on sitoutunut. Herttuan tekstissä olennaista on se, että hän kirjoittaa toivovansa alueesta huolehtimisen hyödyttävän hänen perheensä lisäksi myös Bloomsburyn nykyisiä ja tulevia asukkaita, työläisiä ja vierailijoita. Herttua myös käyttää eksplisiittisesti erityisesti Lyn Loflandin suosimaa käsitettä *public realm* – jonka tässä tutkielmassa suomennan julkiseksi alueeksi – toivoessaan Bedford Estatesin pystyvän kehittämään aluetta entisestään, minkä voi nähdä pyrkimyksenä korostaa, että alueen yksityinen omistus on hyödyllistä myös suuren yleisön kannalta. Herttua näkee Bedford Estatesin olevan keskeinen vaikuttaja Bloomsburyn yhteisössä, mutta myös Lontoossa laajemmin, jonka hän kuvailee

---

¹¹² Moore & Cosco 2007, 105.

¹¹³ The Bedford Estates 2014a.

¹¹⁴ The Bedford Estates 2014b.

olevan johtava maailmankaupunki.¹¹⁵ Tämä on yksi tapa, jolla herttua korostaa Russellin suvun alueellista merkitystä ja painottaa sitä, että suku on ollut positiivinen vaikuttaja julkisella alueella niin Bloomsburyssä kuin Lontoon kaupungissa ylipäättäänkin.

Russell Square on siis täysin yksityisessä omistuksessa, minkä osa julkisen tilan teoreetikoista näkee tekevän siitä yksiselitteisesti yksityistä tilaa¹¹⁶. Tilan julkisuuteen vaikuttaa kuitenkin huomattavasti se, että vaikka Bedford Estates onkin sen omistaja, aukio on vuokrattu Camdenin hallinnolliselle kaupunginosalle, joka on julkinen taho¹¹⁷. Tämä tarkoittaa sitä, että aukion omistajuus on sen käytön kannalta useimmiten muotoseikka Camdenin ollessa hallinnollisesti vastuussa aukiosta huolehtimisesta, mikä tekee siitä tavallaan aukion väliaikaisen omistajan ja ainakin pääasiallisen vallankäyttäjän. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että koska omistus on joka tapauksessa Bedford Estatesilla, se voi periaatteessa lopettaa Russell Squaren vuokraamisen niin halutessaan. Tällöin Camdenin hallinnointi julkisena tahona aukiolla loppuisi kokonaan. Käytännössä mahdollinen vuokraamisen lopettaminen voi kuitenkin tapahtua vasta laillisen vuokra-ajan päätyttyä, ja Russell Squaren kaltaisten aukoiden vuokra-ajat ovat tyypillisesti useita vuosikymmeniä. Russell Square on toistaiseksi vuokrattu Camdenille vuoteen 2024 asti¹¹⁸, joten tämän tutkielman kirjoittamisen aikaan aukio pysyy Camdenin hallinnon alaisena vielä ainakin seuraavat kahdeksan vuotta. Yksityiseen omistukseen liittyy kuitenkin aina väistämättä erilaisia riskejä kuin julkiseen, vaikka julkinen hallinnointi tuntuisikin vaikuttavan tilaan huomattavasti enemmän kuin sen yksityinen omistus.

The Guardianin heinäkuussa 2017 julkaisema yksityisesti omistettuja julkisia tiloja koskeva artikkeli aloitti keskustelun aiheesta, joka oli siihen mennessä saanut melko vähän huomiota Isossa-Britanniassa. Artikkelin toi esille huolen siitä, että yksityinen omistus luo näennäisen julkisia tiloja, joissa käyttöä kontrolloi lopulta yksityinen omistaja, jolla ei ole laillista velvollisuutta ilmoittaa, millaisia omistettua tilaa koskevat säännöt ovat.¹¹⁹ Tämä voi mahdollisesti johtaa jopa sananvapauden heikkenemiseen sen myötä, että tällaisten julkisten tilojen omistajilla on valta esimerkiksi kieltää mielenosoitukset. Mahdollinen kieltäminen voi omistajien harkinnan mukaisesti koskea joko kaikkia mielenosoituksia tai ainoastaan sellaisia, jotka ovat vastakkaisia heidän omien poliittisten näkemystensä kanssa. Lontoossa mielenosoituspaikkojen vähyyteen herättiin uudella tavalla vuoden 2011 finanssikriisiä seuranneen Occupy London

---

¹¹⁵ Russell 2014.

¹¹⁶ Ks. esim. Low, Scheld & Taplin 2005, 195–196.

¹¹⁷ The Bedford Estates 2014a.

¹¹⁸ De Freitas 2016, 56.

¹¹⁹ Michael 2017.

-mielenosoituksen yhteydessä, jolloin mielenosoittajien oli vaikea löytää paikkaa mielenosoitukselleen Citystä. Mielenosoittajilla oli useita ideoita hyvästä paikasta, mutta he saivat lopulta todeta St. Paul'sin portaiden ja Bank of Englandin rakennuksen edessä olevan pienen alueen olevan ainoita tiloja koko Cityssä, jotka ovat julkisessa omistuksessa.¹²⁰ Tämänkaltaiset vaikeudet johtivat Lontoon pormestarin Sadiq Khanin päätökseen laatia virallinen ohjeistus säätelemään julkisen tilan omistajien toimia, jotka siihen mennessä olivat täysin säätelemättömiä. Ohjeistus ei kuitenkaan koske ainoastaan tilan omistajia vaan myös sen käyttäjiä ja sisältää oikeuksia mutta myös velvollisuuksia. Yksityisesti omistetuista julkisista tiloista säädökset koskevat niin yksityisten kuin julkistenkin tahojen hallinnoimia tiloja, joten ne koskevat myös Russell Squarea. Säädöksiä kritisoitiin kuitenkin niiden julkistamisen jälkeen siitä, että ne ovat vain ohjeistavia eivätkä välttämättä velvoita julkisten tilojen omistajia oikeasti mihinkään. Edes jonkinlaisen ohjeistuksen olemassaolon nähtiin kuitenkin vievän tilannetta joka tapauksessa oikeaan suuntaan.¹²¹

The Guardianin laatimalta yksityisesti omistettujen julkisten tilojen kartalta ei jostain syystä löydy Russell Squarea, mikä on yllättävää. Muista Camdenin hallinnollisella alueella sijaitsevista julkisista tiloista esimerkiksi Granary Square ja Regent's Place mainitaan, mutta Russell Squaren lisäksi muitakaan Bedford Estatesin omistamia julkisia tiloja ei löydy kartalta. The Guardian kyllä kehottaa yleisöä auttamaan kartan täydentämisessä, joten The Guardianin edustajatkin selvästi tiedostavat sen olevan puutteellinen.¹²² Todennäköistä on kuitenkin myös se, että Russell Squaren yksityinen omistus on helppo unohtaa Camdenin osallisuuden ja aukion korkean iän myötä. Merkittävä osa kartan pisteistä on julkisia tiloja, joita useat eri rakennuttajat ovat viime vuosien aikana rakentaneet laajempien rakennuskompleksiensa yhteyteen, jolloin niiden yhteys yritysmaailmaan voi olla helpommin havaittavissa kuin Russell Squaren kaltaisen satoja vuosia vanhan aukion tapauksessa. *Financial Times* mainitsee, että yksityisesti omistetut julkiset tilat levisivät Yhdysvalloista Isoon-Britanniaan 1980-luvulta alkaen¹²³, mikä sekin heijastaa mahdollista aukkoa keskimääräisessä tietämyksessä Ison-Britannian yksityisesti omistettujen julkisten tilojen suhteen. Tämä on yllättävää siinä mielessä, että yksityiset maanomistajat ovat kuitenkin perinteisesti omistaneet merkittäviä osia Isosta-Britanniasta, ja vielä vuonna 2010 peräti yli kolmasosa koko maan pinta-alasta oli yhä aristokraattien ja muiden maata perinteisesti omistavien yläluokkaisten omistuksessa¹²⁴. Voi ollakin, että edellä mainitussa *Financial Timesin* artikkelissa julkisten tilojen yksityisten

---

¹²⁰ Parker 2017.

¹²¹ Shenker 2017.

¹²² The Guardian 2017.

¹²³ Parker 2017.

¹²⁴ Country Life 2010.

omistajien määrän kasvussa viitataan ensisijaisesti yritysten ja rakennuttajien omistuksen lisääntymiseen eikä perinteisiin yläluokkaisiin maanomistajiin.

Russell Squaren kohdalla aukion käyttäjän olisi myös helppo olettaa, että aukion omistajuus siirtyi julkiselle taholle toisen maailmansodan aikaan aitojen poistamisen yhteydessä, mutta Camden kuitenkin loppujen lopuksi ainoastaan vuokraa tilaa yksityiseltä taholta julkiseen käyttöön, niin kauan kuin Bedford Estates on tilan laillinen omistaja. Ei ole ihme, ettei Russell Squaren yksityinen omistus ole sen käyttäjille itsestäänselvyys myöskään sen takia, ettei se käytännössä näy tilassa lähes millään tavalla. Aukion ilmoitustaulujen sääntöjen ja tiedotusten myötä käy selväksi, että Camden hallinnoi tilaa, mutta Bedford Estatesin nimi mainitaan vain kerran aukion vuoden 2002 kunnostuksesta kertovan ilmoituksen yhteydessä. Symbolisesti aukion omistajuus ja Bedford Estatesin valta tulee toki esille Bedfordin herttuan patsaan myötä, mutta ihmiset keskimäärin tuskin tulkitsevat merkkihenkilöiden patsaiden tarkoittavan sitä, että patsaan kuvaama henkilö tai hänen sukunsa omistavat kyseisen tilan. Kuten kuvasta 3 näkyy, herttuan patsas on lisäksi suljettu erilliseksi tilakseen aukiolla, sillä sitä ympäröi korkea aita. Aidassa oleva portti näyttää olevan myös poikkeuksetta lukittu, todennäköisesti patsaan vandalisoimisen välttämiseksi. Toisaalta Russell Squaren omistajuus käy kyllä nopeasti selväksi, kun siirrytään internetin virtuaaliseen tilaan, sillä kaikki aukiosta kertovat viralliset sivut mainitsevat Bedford Estatesin omistavan ja vuokraavan aukiota Camdenille aivan esittelytekstiensä alussa¹²⁵.

Kuva 3. Bedfordin herttuan patsas.

¹²⁵ Ks. esim. The Bedford Estates 2014c ja Historic England 2018.

Russell Squaren hallinnoinnin kohdalla on syytä muistaa, että Bedford Estates ja Camden eivät kuitenkaan ole ainoita aukiolla valtaa käyttäviä virallisia toimijoita, vaan myös Russell Squaren ystävät voi vaikuttaa päätöksentekoon. Yhdistys perustettiin vuonna 1996 kaikkien aukion käyttäjien edunvalvojaksi ja edesauttamaan kommunikaatiota virallisten tahojen ja paikallisen yhteisön välillä¹²⁶, ja sillä oli yli 500 jäsentä vuonna 2012¹²⁷. Russell Squaren ystävät ilmoittaa toimivansa jäsentensä, turistien, paikallisten ja kaikkien aukion käyttäjien hyväksi ja ehdottavansa mahdollisuuksien mukaan toiminnan järjestämistä aukiolle¹²⁸. Käytännössä yhdistyksen rooli on siis pyrkiä vaikuttamaan Camdenin päätöksentekoon aukion suhteen eikä sillä itsessään ole päätäntävaltaa. Yhdistyksen uutiskirjeissä Bedford Estatesia ei juurikaan mainita, mutta Camdenin toiminnan kommentoimista esiintyy sitäkin enemmän. Toisinaan onnistunutta yhteistyötä Camdenin kanssa kiitellään, toisinaan sen puutetta kritisoidaan. Suurin osa kritiikistä koskee käytännön asioita, kuten Camdenin haluttomuutta hankkia aukiolle lisää penkkejä¹²⁹, roska-astioiden tyhjentämisen laiminlyöntiä tapahtumien yhteydessä¹³⁰ ja tapahtumien vähyyttä ylipäätään¹³¹.

Uutiskirjeissä esiintyy pariin otteeseen myös huolta Russell Squaren ystävien mahdollisuuksista vaikuttaa Camdenin päätöksiin. Kesän 2017 uutiskirjeessä yhdistyksen puheenjohtaja ihmettelee, miksei heidän edustajiaan ole viime aikoina kutsuttu Camdenin järjestämiin Russell Squarea koskeviin tapaamisiin, kaikesta heidän tekemästään työstä huolimatta¹³², minkä hän selvästi tulkitsee Russell Squaren ystävien sivuuttamiseksi. Uutiskirjeissä kiitellään myös pariin otteeseen yhdistyksen asioita Camdenin puolella edistäneitä henkilöitä, jotka ovat jättäneet työpaikkansa Camdenin puistojen ja avointen tilojen osastolla¹³³. Nämä kiitolliset mutta samaan aikaan lievää tulevaisuuteen liittyvää ahdistusta ilmentävät tekstit havainnollistavat, miten huteralta Russell Squaren ystävien kaltaisten ystäväyhdistysten vaikutusvalta saattaa heille itselleen tuntua. Myös kevään 2013 uutiskirjeen eräästä uutisesta on luettavissa yhdistyksen kokemaa voimattomuuden tunnetta, kun yhdistyksen puheenjohtaja kertoo parin muun vastaavan yhdistyksen ottaneen häneen yhteyttä, jotta yhdistykset voisivat yhdistää voimansa kunnanvaltuuston kiistoissa. Puheenjohtaja toteaa kuitenkin kieltäytyneensä tarjouksesta, koska on kokenut yhdistyksen tulleen sivuutetuksi aiemmissa vastaavissa yhteistyökuvioissa ja haluaa pitää Russell Squaren ystävät mahdollisimman itsenäisenä,

---

¹²⁶ Russell News (kesä 2017).

¹²⁷ Russell News (syksy 2012).

¹²⁸ Russell News (kevät 2005).

¹²⁹ Russell News (syksy 2012).

¹³⁰ Newsletter (syksy 1999).

¹³¹ Russell News (kesä 2005).

¹³² Russell News (kesä 2017).

¹³³ Russell News (talvi 2005) ja Russell News (talvi 2007).

konflikteja välttelevänä yhdistyksenä jatkossakin.¹³⁴ Tämä voi mahdollisesti olla merkki myös siitä, ettei yhdistys ole ylipäättään jostain syystä hyvä tekemään yhteistyötä muiden tahojen kanssa. Russell Squaren ystävillä on joka tapauksessa selvästi paikkansa tapahtumien järjestäjänä ja tilan hallinnointiin ainakin välillisesti vaikuttavana tahona.

Aukion käyttäjien haastattelut osoittivat, että paikalliset koiranomistajat suhtautuvat yhdistykseen usein negatiivisesti¹³⁵. Tämä johtuu pitkälti siitä, että Russell Squaren ystävien suhtautuminen koiriin aukiolla on ollut sen historian aikana useaan otteeseen kielteinen. Lähes jokainen aineiston uutiskirjeistä kommentoi koiranomistajien toimintaa tavalla tai toisella. Koiranomistajia kritisoidaan esimerkiksi koiran jätösten keräämisen laiminlyömisestä¹³⁶, vapaana juoksevien koirien aiheuttamasta harmista, kuten myllätyistä kukkapenkeistä¹³⁷, ja oravia metsästävistä koirista¹³⁸. Toisaalta koiranomistajiin ei suhtauduta uutiskirjeissä poikkeuksetta kielteisesti, sillä koiranomistajien toimintaa koirien viimeaikaisen onnistuneen kontrollin osalta myös kiitellään kahteen otteeseen¹³⁹. Paikallisten koiranomistajien haastatteluista kävi joka tapauksessa selväksi, että koiriin suhtautuminen on vaikuttanut huomattavasti heidän mielipiteisiinsä yhdistyksen toiminnasta ylipäättään. Yksi haastateltavista sanoi suoraan, ettei pidä Russell Squaren ystävistä heidän kielteisen koiriin suhtautumisensa takia ja kertoi, ettei koe heidän olevan avuksi muutoinkaan esimerkiksi aukiolla kiellettyjen palloilulajien pelaamisen estämisessä:

*I've even gone to the guys of Russell Square... Friends of Russell Square to say "you stop them playing ball", and they do nothing at all about it. Because they are frightened of confrontation, they just want to stand there, be important and give out booklets...*¹⁴⁰

Usea muukin koiranomistaja mainitsi Russell Squaren ystävien kielteisen suhtautumisen koiriin, mutta pari heistä lisäsi, että myös Camdenin valtuustossa esiintyi kymmenisen vuotta sitten vahvaa koirien vastustusta, joka tähtäsi niiden kieltämiseen aukiolla kokonaan¹⁴¹. Koirien vastaisuus ei siis historiallisesti ole ollut ainoastaan Russell Squaren ystävien piirre. Tämä on suututtanut paikallisia koiranomistajia erityisesti sen takia, että useampi haastateltava kertoi Bedfordin herttuan määrittelemän Russell Squaren alkuperäisen käyttö-

---

¹³⁴ Russell News (keväät 2013).

¹³⁵ Haastateltava3, haastateltava8 ja haastateltava14

¹³⁶ Russell News (talvi 2003).

¹³⁷ Russell News (kesä 2005) ja Russell News (kevät 2006).

¹³⁸ Russell News (kesä 2008) ja Russell News (kesä 2017).

¹³⁹ Russell News (talvi 2004) ja Russell News (talvi 2005).

¹⁴⁰ Haastateltava14.

¹⁴¹ Haastateltava7 ja haastateltava8.

tarkoituksen sisältäneen aukion asukkaiden mahdollisuuden harjoituttaa sillä metsästyskoiriaan ja hevosiaan¹⁴². Tämä on kiinnostava tieto, joka voi hyvinkin olla totta, mutta sitä ei mainita lainkaan esimerkiksi Ricci de Freitasin aukion historiaa ja menneitä käytäntöjä käsittelevässä kirjassa. Olennaista on kuitenkin, että koiranomistajille se on merkittävä seikka, sillä he vetoavat siihen puolustaessaan oikeuttaan ulkoiluttaa koiriaan aukiolla.

Käytännössä tilan hallinnoimisesta vastaa kuitenkin hyvin pitkälti Camden. Russell Squarelle saapuva törmää heti yhteen aukion neljästä ilmoitustaulusta – joista yksi näkyy kuvassa 4 – joiden sisällöstä käy ilmi, kuinka paljon tilan käyttöä säädellään. Kaikkiaan tilan käyttöä koskevia sääntöjä on useita kymmeniä, joista jotkut ovat kuitenkin kaikkia Camdenin puistoja ja avoimia tiloja koskevia säädöksiä. Russell Squarea erikseen koskeviakin sääntöjä on silti lukuisia. Tärkeimpiä näistä ovat pyöräilyn ja palloilulajien kiellot, joiden rikkominen myös haastattelujen perusteella harmittaa eniten useita paikallisia¹⁴³. Myös alkoholin nauttiminen on kielletty poliisin asiaan puuttumisen ja jopa 500 punnan sakon uhalla. Tämänkaltaisen täysi nollatoleranssi on hyvä esimerkki julkisen tilan moraalisaantelystä, jolla viitataan moraalia säätelemään pyrkiviin kontrollin muotoihin¹⁴⁴.

Kuva 4. Yksi ilmoitustauluista.

Vaikka alkoholin täydessä kieltämisessä on kyse mahdollisesti myös anniskelun jättämisestä kahvilalle, edustaa se joka tapauksessa tiukkaa tilan kontrollointia, sillä esimerkiksi Royal Parksien hallinnoimissa puistoissa – joihin kuuluvat muun muassa Hyde Park ja Regent's Park

¹⁴² Haastateltava8 ja haastateltava14.

¹⁴³ Haastateltava6, haastateltava7, haastateltava8 ja haastateltava14.

¹⁴⁴ Törrönen 2003, 23–24.

– alkoholin nauttiminen on sallittu täysi-ikäisille¹⁴⁵. Epäselvää on kuitenkin, kuinka tarkasti tätä sääntöä todella valvotaan ja sakotetaanko todellisuudessa kaikkia aukiolla alkoholia juovia vai ainoastaan muutenkin jonkinlaista häiriötä aiheuttavia tai joihinkin marginalisoituihin ryhmiin kuuluvia. Vastaavissa tapauksissa on toisinaan esimerkiksi kielletty nuorempien henkilöiden julkinen juominen kokonaan mutta sallittu se keskiluokkaisille viinin siemailijoille¹⁴⁶. Koiria koskevat säännöt on määritelty myös tarkasti; koirat eivät saa haukkua yletömästi, ne eivät saa vahingoittaa aukion puita, ja niiden jätökset on kerättävä. Näiden sääntöjen rikkomista todistavia kehoitetaan ottamaan yhteyttä Camdenin valtuustoon.

Camdenin tilan hallinnointiin lukeutuvat siis aukiolla ilmoitetut säännöt, mutta aukion käyttöä säädellään myös muilla tavoilla. Temporaalisuuden näkökulmasta merkittävä on se jo aiemmin mainittu seikka, että tila avataan yleisölle seitsemältä ja suljetaan illalla kymmeneltä, jolloin kuva 5 on otettu. Tästä vastaava, huomioliivissä kulkeva henkilö pitää huolta myös siitä, että kaikki lähtevät aukiolta ennen sen sulkemista. Käytännössä tämä hoituu siten, että porttien sulkija kulkee portilta toiselle soittaen samalla kelloa, joka viestittää aukiolla yhä oleville sen sulkeutuvan pian.

Kuva 5. Joukko poistumassa Russell Squarelta viimeisenä auki olevasta portista.

Homomiesten vastustettua aukion yöksi sulkemista tilaan pääsyn rajoittamista on haastettu ainoastaan pariin otteeseen. Keväällä 2013 aukiolle pääsy sen sulkemisen jälkeen onnistui väliaikaisesti, kun tuntematon henkilö tai henkilöt väänsivät paria aidan kaidetta niin, että läpikulku oli mahdollista. Aukion käytöstä noina öinä ei ole julkista tietoa, mutta Camdenin

¹⁴⁵ The Royal Parks 2018a.

¹⁴⁶ Törrönen ym. 2003, 219.

ilmoitettiin korjaavan kaiteet mahdollisimman pian.¹⁴⁷ Russell Squaren yöksi sulkemista vastustettiin myös vuonna 2005, kun joukko anarkisteja kiipesi aamuyöllä aidan yli pystyttämään pensaista tehdyn patsaan. Asiasta tiedottanut Russell Squaren ystävien uutiskirje toteaa kuitenkin, ettei yhdistys ole löytänyt tukea aukion auki pitämiseksi iltakymmenen jälkeen.¹⁴⁸ Kyseisestä uutisesta ei kylläkään käy ilmi, miten yhdistys on asiaa selvittänyt, mikä ei tee uutisesta erityisen luotettavaa tiedonlähdettä.

Haastateltavien mielipiteissä Camdenista ja sen kunnallisvaltuustosta esiintyi merkittävää vaihtelua. Toisaalta suurin osa paikallisista haastateltavista oli tyytyväinen Camdenin palkkaamien puutarhurien toimintaan ja aukion ulkonäköön panostamiseen ylipäätään¹⁴⁹, vaikka osa kyllä myös sanoi Camdenin vähentäneen puutarhureiden määrää ja näiden työtunteja¹⁵⁰, mutta toisaalta useampi paikallinen suhtautui negatiivisesti siihen, että Camden vuokraa aukiota toisinaan ulkopuolisille¹⁵¹. Esimerkiksi kesän 2017 UCL:n valmistajaistilaisuuksien järjestäminen Russell Squarella häiritsi paikallisia heidän mukaansa huomattavasti, sillä se rajoitti heidän tilassa liikkumistaan ja vahingoitti aukion ruohoa¹⁵². Aukion vuokraamista kritisoitiin myös sen takia, että vaikka esimerkiksi UCL:n tiedettiin maksaneen huomattavan summan aukion käytöstä, ei tätä ylimääräistä tuloa ainakaan yhden haastateltavan mielestä selvästikään käytetty aukion ylläpitämiseen ja kunnostukseen vaan johonkin muuhun¹⁵³. Paikalliset kokivat siis, että heidän aukion käyttöönsä ja siihen liittyviä rutinejaan häirittiin, eikä se hyödyttänyt heitä Russell Squaren käyttäjinä millään tavalla. Tilan vuokraamisen yksityisille tahoille koettiin täten heikentävän tilan julkisuutta. Yksi haastateltavista kuitenkin lisäsi, että lontoolaisille ylipäätään on tyypillistä, etteivät he pidä valtuustoistaan, sillä niiden epäkiitollisena tehtävänä on yleensä yrittää vähentää rahanmenoa aina kun vain mahdollista. Sama haastateltava myönsi myös itsensä ja muiden paikallisten olleen mahdollisesti liian passiivisia kritisoimiensa asioiden suhteen, vaikka näki vikaa olevan myös Camdenissa:

I don't think we've complained about much to the council. I think it's a bit laissez-faire 'cause you said "could you redo the signs, the no-cycling signs, so that people would

---

¹⁴⁷ Russell News (keväät 2013).

¹⁴⁸ Russell News (keväät 2005).

¹⁴⁹ Haastateltava2, haastateltava9, haastateltava17 ja haastateltava19, haastateltava21.

¹⁵⁰ Haastateltava6 ja haastateltava14.

¹⁵¹ Haastateltava3, haastateltava6, haastateltava7 ja haastateltava9.

¹⁵² Haastateltava3 ja haastateltava7.

¹⁵³ Haastateltava7.

*stop cycling through the park?”, and they probably won’t do it, so... It’s a wrong attitude to have, not to be proactive, but you just think it is what it is.*¹⁵⁴

Kyseinen lausunto osoittaakin, että vaikka Russell Squaren käyttäjät olisivatkin tyytymättömiä johonkin, eivät he välttämättä tuo sitä Camdenin tietoisuuteen. Niinpä aukion puutteista olisi turhan yksioikoista syyttää yksinomaan Camdenia, vaikka heillä ensisijainen vastuu onkin. Seuraavassa luvussa käsiteltävä turvallisuus ja valvonta sen sijaan kuuluvat selvästi Camdenin vastuulle.

3.3 Valvonta ja turvallisuus

Kuten edellisen pääluvun turvallisuutta käsittelevässä osassa todettiin, valvonta on nykyään osa tilan turvallisuuden hallintaa tavalla tai toisella. Russell Squaren tapauksessa valvonnan määrän vaihtelun voi havaita Russell Squaren ystävien uutiskirjeistä. Uutiskirjeet sisältävät lyhyitä kuvauksia siitä, millainen aukion ja koko Bloomsburyn turvallisuustilanne on kunakin ajanjaksona ollut sekä miten eri tahot ovat valvoneet aukiota. Uutiskirjeistä selviää myös, mitkä ovat olleet vakavimpia aukion turvallisuutta horjuttavia tapahtumia sen julkaisemisen aikana. On kuitenkin otettava huomioon, että vaikka uutiskirjeiden turvallisuutta koskeva tieto on peräisin pääosin Camdenilta ja Holbornin poliisivoimilta, ne tarjoavat parhaimmillaankin rajallisen kuvan aukion turvallisuustilanteesta. Niiden tarjoamaa tietoa onkin tarkasteltava lähtökohtaisesti nimenomaan Russell Squaren ystävien käsityksenä tilanteesta. Russell Squaren viimeaikaista valvontaa kommentoi myös useampi paikallinen haastateltava.

Paikallisuus vaikuttaa julkisen tilan turvallisuustilanteesta välittämiseen, sillä se linkittyy ihmisen territoriaalisuuteen. Territoriaalisuudella viitataan ihmisen itsekäsitykseen vaikuttaviin paikkoihin, jotka ihminen kokee ”omikseen” ja joita hän myös puolustaa sen mukaisesti¹⁵⁵. Territorion synonyyminä käytetään myös käsitettä reviiri. Kaupunkireviirit voidaan jakaa kolmeen ryhmään: primaarisiin, sekundaarisiin ja julkisiin reviiireihin. Russell Squaren kohdalla olennaisia ovat sekundaariset reviiirit, joilla viitataan tiloihin, joita jokin ihmisryhmä pitää omanaan, vaikkei omistakaan paikkaa. Niin Russell Squaren ystävien kuin paikallisten haastateltavienkin turvallisuustilannetta koskevan raportoinnin ja kommenttien voidaankin tulkita kytkeytyvän siihen, että aukio nähdään sekundaarisena reviiirinä. Myös julkisia reviiirejä, joissa kyseessä on lyhytkestoinen tilan haltuunotto, esiintyy jatkuvasti aukiolla, mutta tilan turval-

---

¹⁵⁴ Haastateltava7.

¹⁵⁵ Jakle, Brunn & Roseman 1976, 39.

lisuustilanteesta välittämisen suhteen sekundaariset reviirit ovat merkittävimmissä asemassa, sillä niihin liittyy jo huomattavia omistamisen kokemuksia, jotka johtavat myös suurempaan tarpeeseen kontrolloida tilaa tavalla tai toisella.¹⁵⁶

Valvonta tulee ensimmäisen kerran esiin talven 2003 uutiskirjeessä, joka raportoi rikollisuuden vähentyneen Camdenissa huomattavasti, vaikka epäsosiaalinen käytös oli kuitenkin edelleen merkittävä ongelma. Tällaisen käytöksen piiriin luettiin huumekauppiaat, kerjääjät ja kodittomat, ja ratkaisuksi Camden lisäkoulutti 30 poliisia yhteisön turvallisuustavaksi, jotka alkoivat partioida Camdenin naapurustoissa.¹⁵⁷ Russell Squaren huumekauppiaiden toiminta oli mitä ilmeisemmin nimenomaan avointa huumekauppaa, ei suljettua kauppaa, jolloin kauppaa tehdään vain kauppiaan ennestään tuntemien henkilöiden kanssa. Avoimella huumekaupalla on todistettu olevan negatiivisia vaikutuksia julkisten tilojen yleiseen turvallisuuden erilaisten lieveilmiöiden myötä, jotka vaikuttavat muiden tilaa käyttävien, tai paikallisen yhteisön, turvallisuuden tunteeseen. Näihin ilmiöihin lukeutuvat muun muassa häiritsevä käytös, vandalismi, huumeidenkäyttö ja huumetarvikkeiden aiheuttama roskaaminen sekä väkivaltarikosten lisääntyminen.¹⁵⁸ Huumekauppa vaikuttaakin edellä olevista syistä julkisen tilan yleiseen turvallisuuden asteeseen, niin subjektiivisessa kuin objektiivisessakin mielessä¹⁵⁹.

Seuraavana talvena epäsosiaalisen käytöksen raportoitiin vähentyneen valvonnan ja suuren yleisön tarkkaavaisuuden ansiosta, mutta Camdenin kerrottiin edelleen suosittavan, ettei kerjääjille anneta rahaa¹⁶⁰. Tällä suosituksella on pitkät historialliset juuret, sillä jo antiikin Kreikan kirjallisuuden klassikossa Odysseiassa usean kirjan sankarin nähdään osoittavan luonteenlujuutta, kun nämä kieltäytyvät antamasta rahaa kerjäläisille¹⁶¹. Sosiologi Shai Dromi havaitsi tutkiessaan ihmisten suhtautumista kerjäläisiin, että nykyään kerjäläisten huomiotta jättäminen perustellaan usein sillä, että heidän pelätään käyttävän annettu raha alkoholin ja huumeiden ostoon. Ihmiset olivat kuitenkin kerjäläisiin suhtautumisestaan riippumatta ensisijaisen kiinnostuneita siitä, että he itse vaikuttivat sivistyneiltä ja moraalisilta valinnoissaan.¹⁶² Tietoa Camdenin motiiveista linjauksen takana ei julkisesti löydy, mutta todennäköistä on,

---

¹⁵⁶ Primaarisilla reviireillä tarkoitetaan yksilön tai ryhmän pysyvästi hallitsemia ja kontrolloimia tiloja. Junkala 1999, 41.

¹⁵⁷ Russell News (talvi 2003)

¹⁵⁸ Harocopos & Hough 2005, 2–3.

¹⁵⁹ Ks. luku 2.3.

¹⁶⁰ Russell News (talvi 2004).

¹⁶¹ Bremner 2000, 5–6.

¹⁶² Dromi 2012, 18–20; 32–33.

että kerjääjille rahan antamisen kiellon taustalla on ainakin muiden aukion käyttäjien viihtyvyyden ajattelu ja pelko kerjääjien määrän lisääntymisestä Russell Squarella.

Vuosi tämän jälkeen rikollisuuden kerrotaan jälleen lisääntyneen hieman, sillä murto- ja pyörävarkauksia sekä jengien harrastamaa ohikulkijoiden uhkailua ilmoitetaan esiintyneen aiempaa enemmän¹⁶³. Kevään 2005 uutiskirje taas toteaa, että huumeiden, kerjäämisen ja kodittomuuden näkyminen katukuvassa on saatu kitkettyä lähes täysin. Tämän kerrotaan olleen aggressiivisen valvonnan ja nollatoleranssin tulosta, joka on johtanut vähentyneeseen rikollisuuden määrään ja turvallisempiin katuihin.¹⁶⁴ Seuraavan kesän uutiskirjeessä Lontoon heinäkuun seitsemännen päivän terrori-iskun kerrotaan tapahtuneen kesken uutiskirjeen valmistelun, eikä tapahtuma mahdollisesti tästä syystä näy turvallisuustilanteen tavanomaisessa raportoinnissa mitenkään. Turvallisuutta kommentoidaan siten, että poliisit ovat huomanneet rikollisuuden vähentyneen hieman, mutta lähinnä suurta yleisöä moititaan siitä, etteivät ihmiset ole osallistuneet Holbornin poliisiasemalla järjestettyyn yhteisön turvallisuutta koskevaan yleisötilaisuuteen.¹⁶⁵ Tämänkaltaisten tilaisuuksien voidaan, edellä mainittujen yhteisön turvallisuusvastaavina toimivien poliisien ohella, nähdä olevan osa poliisivoimien kehitystä, joka tähtää lisääntyneeseen turvallisuuteen yhteisötasoon keskittymällä. Tällaista yhteisötason poliisitoimintaa on erityisen paljon Yhdysvalloissa¹⁶⁶, mutta sitä on esiintynyt myös Isossa-Britanniassa, pääosin sen metropolialueilla, aina 1970-luvun lopulta lähtien¹⁶⁷.

Talven 2006 uutiskirjeestä selviää, että Russell Squaren valvonnassa on tapahtunut merkittävä muutos, sillä aukiolle on asennettu valvontakamerat. Tämän kerrotaan johtaneen siihen, että rikollisia on jäänyt aiempaa enemmän kiinni ja rikollisuus ylipäättään on kääntynyt laskuun. Myös vartijoiden määrän raportoidaan lisääntyneen.¹⁶⁸ Kaikkiaan lisääntynyt valvonta on siis ilmeisesti parantanut tuolloin aukion turvallisuustilannetta¹⁶⁹. Kevään 2007 uutiskirjeestä taas selviää, että aluetta on siihen mennessä valvonut joukko koiranomistajien partioita, mutta heidän rahoitustaan on leikattu tuolloin huolestuttavalla tavalla¹⁷⁰. Pari haastateltavaa muistelikin, että aukiolla liikkui iltaisin aikanaan yksi heidän tunnistamansa, kyseistä työtä tekevä nainen, mutta he totesivat, etteivät ole nähneet tätä aikoihin¹⁷¹. Ainakaan Russell Squarella koirapartiot eivät siis ilmeisesti enää juurikaan valvo tilaa. Seu-

---

¹⁶³ Russell News (talvi 2005).

¹⁶⁴ Russell News (keväät 2005).

¹⁶⁵ Russell News (kesä 2005).

¹⁶⁶ Greene 2000.

¹⁶⁷ Johnston 2003, 188–189.

¹⁶⁸ Russell News (talvi 2006).

¹⁶⁹ Kerroin valvonnan ja turvallisuuden suhteesta enemmän jo luvussa 2.3.

¹⁷⁰ Russell News (keväät 2007).

¹⁷¹ Haastateltava6 ja haastateltava7.

raavan talven uutiskirjeessä pohditaan, onko poliisien korvaaminen vartijoilla alueen valvonnassa järkevää¹⁷², mikä taas viittaa siihen, että vartijat ovat alkaneet olla merkittävässä asemassa Russell Squaren valvonnassa. Kevään 2006 uutiskirje kertoo rikollisuuden pysyneen samalla tasolla ja varoittaa taskuvarkaiden aukiolle saapumisesta kesäajan ja turistien myötä¹⁷³. Seuraavana kesänä rikollisuuden määrän kerrotaan jälleen kääntyneen laskuun valvonnan tehostamisen myötä¹⁷⁴. Vuosien 2009–2011 turvallisuustilanteesta ei valitettavasti löydy tietoa Russell Squaren ystävien näkökulmasta kyseisen aikavälin uutiskirjeiden puuttumisen takia, mutta tilanne on jossain vaiheessa ilmeisesti taas muuttunut, sillä syksyn 2012 uutiskirjeessä kerrotaan taskuvarkaiden, huumeiden ja kodittomien määrän kääntyneen jälleen nousuun. Russell Squaren turvallisuudesta oltiin tuolloin huolissaan myös sen takia, että aukion oman turvallisuustiimin epäiltiin olevan toisinaan riittämätön. Lisäksi huomautettiin sisäänkäyntien eteen parkkeeraavien jäätelöautojen olevan sijaintinsa vuoksi mahdollinen turvallisuusriski hätätilanteessa.¹⁷⁵ Kesän 2017 uutiskirjeessä kannetaan edelleen huolta jäätelöautojen sijainnista. Uutisesta käy ilmi, ettei tilanne ole muuttunut, vaikka sekä poliisit että liikenteenvalvojat ovat huomauttaneet asiasta toistuvasti jäätelöautojen omistajille. Jotta ajattele mattoman parkkeeraamisen mahdollinen vaarallisuus tulee varmasti selväksi, uutinen vielä muistuttaa, että aukiolla on ollut hätätilanteita ennenkin.¹⁷⁶ Tällä viitataan hyvin todennäköisesti edellisenä kesänä Russell Squarella tapahtuneeseen joukko-puukotukseen.

Tällä hetkellä Russell Squarella ei ole kameravalvontaa, mikä selvisi tarkan ympäristön tutkimisen ja haastattelujen myötä. Kameravalvonnan puuttuminen oli yllättävää, mutta haastateltavia, joiden kanssa asia tuli puheeksi, se ei tuntunut vaivaavan¹⁷⁷. Yksi heistä totesi jopa, että oli iloinen kameravalvonnan puuttumisesta sen takia, että kamerat olisivat valtion kontrollissa¹⁷⁸. Tämänkaltaisen suhtautuminen kameravalvontaan oli Isossa-Britanniassa vielä 1990-luvun lopulla yllättävän harvinaista¹⁷⁹. Suuren yleisön suhtautuminen valvontaan yleensä on muuttunut sen jälkeen negatiivisemmaksi, mutta huoli yksityisyyden loukkaamisesta liittyi ainakin vielä vuonna 2015 tuolloin tehdyn tutkimuksen mukaan ensisijaisesti digitaalisten tietojen keräämiseen. Kameravalvontaan suhtautui myönteisesti edelleen 88% vastaajista sillä perusteella, että sen koettiin lisäävän turvallisuutta kansallisella tasolla. Toisaalta

---

¹⁷² Russell News (talvi 2007).

¹⁷³ Russell News (kevät 2008).

¹⁷⁴ Russell News (kesä 2008).

¹⁷⁵ Russell News (syksy 2012).

¹⁷⁶ Russell News (kesä 2017).

¹⁷⁷ Haastateltava6, haastateltava7 ja haastateltava8.

¹⁷⁸ Haastateltava7.

¹⁷⁹ Phillips 1999, 139–140.

63% kyselyyn vastanneista oli huolestuneita yksityisyyden loukkaamisesta yleisesti, ja kameravalvonnan suhteellisen suuresta kannatuksesta huolimatta vastaajista vain 16% uskoi, etteivät kuvamateriaalia keräävät tahot saattaisi sortua sen väärinkäyttöön.¹⁸⁰ Kamera-valvonnalla ei siis selvästikään ole kaikkien tukea Isossa-Britanniassa. Kameratehtävät saattavat tehdä paikallisesta ympäristöstä vähemmän miellyttävän paikan elää, mutta viralliset tahot näkevät niiden usein olevan hyödyllisiä tästä huolimatta jo pelkästään edes jonkin verran lisääntyneen turvallisuuden tunteen takia¹⁸¹. Russell Squarella kameravalvonnan puute viitataan mahdollisesti siihen, että aukion turvallisuustilanne kehittyi kameravalvonnan vuosina niin merkittäväällä tavalla, ettei sille nähdä enää tarvetta. Toisaalta kameroita löytyy kyllä heti liikuttaessa aukion ulkopuolelle, sillä esimerkiksi Russell Squaren metroasemaa valvotaan kameroin sen sisäänkäynnillä. Myös Woburn Placella on liikennekamera, ja Camden ilmoitti asentavansa kameran Southhampton Row'n ja Russell Squaren risteykseen vuoden 2005 alkupuolella¹⁸². Murtovarkaita pelotellaan myös ilmoittamalla aukion ulkopuolella sijaitsevan lyhtypylvään kyltissä, että alueen rakennukset ovat murtovarkauksilta suojattuja. Itse aukiolla valvontaa vaikuttaa olevan kuitenkin melko vähän, vaikka poliisit, toisinaan jopa ratsupoliisit, kulkevat aukiolla satunnaisesti. Aukiolla ei myöskään ole, ainakaan havainnoinnin aikana talvella, sitä jatkuvasti partioivia vartijoita. Neljä paikallista koiranomistajaa pohti valvonnan määrää erään haastattelun yhteydessä ja tuli siihen lopputulokseen, että kaiken kaikkiaan Russell Squarella on valvontaa nykyään hyvin vähän¹⁸³. Yksi heistä kommentoi myös aukion muuttunutta huumetilannetta näin:

*You smell a lot of dope when you're walking around. There's lots of people smoking on the benches, but I wouldn't say major drugs.*¹⁸⁴

Huumeiden näkymisestä Russell Squarella puhui toinenkin haastateltava toisen haastattelun yhteydessä. Hänkin kertoi, että vielä kymmenen, viisitoista vuotta sitten alue tunnettiin huumekaupasta, mutta nykyään kovien huumeiden kauppaa ja käyttöä ei juurikaan näe. Hän kuvaili Russell Squaren muutosta näin:

This square has changed quite a bit because the drug dealers used to spill over in this area, and you could usually see them quite blatantly plying their trade. This corner es-

---

¹⁸⁰ Bakir, Cable, Dencik, Hintz & McStay 2015, 10.

¹⁸¹ Ratcliffe 2006, 36.

¹⁸² Camden 2004.

¹⁸³ Haastateltava6, haastateltava7, haastateltava8 ja haastateltava9.

¹⁸⁴ Haastateltava7.

*pecially was, but it's not anymore. It may be a little more discrete with the marijuana or whatever, yeah... But it's not the hardcore stuff that it used to be.*¹⁸⁵

On siis perustelua sanoa, että Russell Square on nykyään keskimäärin turvallisempi, kuin se on ollut 2000-luvun alussa, sillä avointa huumekauppaa, joka vaikuttaa julkisen tilan turvallisuuden asteeseen aiemmin mainituilla tavoilla, esiintyy huomattavasti vähemmän kuin aiemmin. Vaikka aukiolla on esiintynyt pariin otteeseen elokuun 2016 joukkopuukotuksen kaltaista väkivaltaa¹⁸⁶, tapaukset ovat kuitenkin hyvin harvinaisia, ja jatkuvia turvallisuuteen negatiivisesti vaikuttavia avoimen huumekaupan kaltaisia ilmiöitä esiintyy aukiolla ainakin tällä hetkellä suhteellisen vähän.

Russell Squaren ystävien uutiskirjeiden tapa nähdä kaikki epäsosiaaliset ilmiöt vaarallisina on kuitenkin hyvin kyseenalainen. Esimerkiksi kodittomien julkisen tilan käytön automaattinen tulkitseminen turvallisuusriskiksi on todella yksioikoista, sillä kuten oikeustieteilijä Randall Amster huomauttaa, kodittomat eivät todellisuudessa uhkaa yhteiskuntaa juuri millään tavalla, sillä he ovat käytännössä täysin vailla yhteiskunnallista, poliittista, taloudellista ja sotilaallista valtaa, joilla voi mahdollisesti oikeasti vaikuttaa yhteiskuntaan. Kodittomuutta tutkitaan usein paheellisuuden käsitteen kautta, jolle on tyypillistä se, ettei sen torjumisessa ole kyse todellisesta uhkasta vaan sen kokemuksesta. Kodittomien stigmatisointiin valtakulttuurin toimesta vaikuttaa se, että heihin liitetään sellaisia paheellisuuden käsitteeseen sisältyviä asioita kuin epäjärjestys, laittomuus ja moraalittomuus, mikä johtaa käytännössä heidän säätelemiseensä, kriminalisointiinsa ja hallitsemiseensa.¹⁸⁷ Suuren yleisön mielikuvaan kodittomista vaikuttaa myös heidän toistuva demonisoimisensa erilaisissa julkaisuissa niiden uudelleentuottaessa stereotyyppisiä kuvauksia kodittomista esimerkiksi päihderiippuvaisina, mikä on toisinaan kyllä myös tahatonta. Julkisessa tilassa kodittomien hallitseminen näkyy siten, että kodittomat yritetään häätää niistä toistuvasti muualle. Don Mitchell kritisoi tämänkaltaisen kontrolloinnin edustavan politiikkaa, jolle esteettisyys on tärkeämpää kuin ihmisten tarve yksinkertaisesti selviytyä¹⁸⁸.

Russell Squarella kodittomiin suhtautuminen on selvästi ollut pitkään negatiivista ainakin Camdenin ja Russell Squaren ystävien taholta, sillä yhdistyksen uutiskirjeissä kodittomien aukiolla oleskelun ongelmasta ja sen ratkaisusta raportoidaan usein¹⁸⁹. Yksi paikallisen

---

¹⁸⁵ Haastateltava22.

¹⁸⁶ Viimeisin puukotus tapahtui vuonna 2017. Oliphant 2017.

¹⁸⁷ Amster 2004, 109–110.

¹⁸⁸ Mitchell 2003, 9.

¹⁸⁹ Russell News (talvi 2003), Russell News (talvi 2004), Russell News (kevät 2005) ja Russell News (syksy 2012).

koiranomistajien ryhmän haastateltavista totesi aiheesta puhuttaessa yksinkertaisesti, että kodittomat ”ohjataan eteenpäin” nopeasti ja tiukasti Russell Squarella, muttei sinänsä puhunut kodittomista negatiiviseen sävyyn¹⁹⁰. Paikallisten suhtautumisesta kodittomiin, Russell Squaren ystävät pois luettuna, ei voidakaan tämän tutkielman aineiston perusteella tehdä suuria johtopäätöksiä, sillä ainoastaan pari haastateltavaa puhui heistä ylipäänsä¹⁹¹. Tämä johtuu pääosin luultavasti siitä, ettei kodittomia näy Russell Squarella niin paljon kuin ennen, minkä ystäväseuran uutiskirjeet osoittavat, joten asia ei ole aukiolla siinä mielessä ajankohtainen.

3.4 Epävirallisen hallinnoinnin merkitys

Viralliset tahot vastaavat Russell Squaren kaltaisen julkisen tilan hallinnoinnista suurimmalta osin, mutta epävirallisen hallinnoinnin merkitystä ei ole silti syytä sivuuttaa. Epävirallisella hallinnoinnilla viitataan tässä yhteydessä sellaiseen julkisen tilan hallintaan, jota Russell Squaren käyttäjät harrastavat pyrkiessään vaikuttamaan muiden tilassa olevien käytökseen¹⁹². Käytännössä tämä näkyy toisten tilassa käyttäytymisen säätelemisenä tavalla tai toisella, mikä voi olla esimerkiksi jostain sopimattomaksi tulkittua käyttäytymisestä huomauttamista tai sosiaalista poissulkemista. Russell Squaren kaltaisessa julkisessa tilassa, jonka yksityiskohtaiset säännöt ovat kaikkien nähtävillä aukion ilmoitustauluilla, käytön kontrollointia perustellaan tyypillisesti juuri näihin yhteisesti sovittuihin sääntöihin vetoamalla, mutta toisinaan saatetaan puuttua myös käytökseen, jonka tulkitaan rikkovan julkisen tilan kirjoittamattomia sääntöjä. Julkisen tilan voidaan Erving Goffmania mukaillen nähdä olevan omanlaisensa tilaan sidottu käytösympäristö, jossa yksilöt yleensä tietävät, millainen käytös on hyväksyttävää ja jossa käytös on tietyllä tapaa ohjelmoitua¹⁹³. Käytösympäristö voi olla hautajaisten kaltainen tarkasti ohjelmoitu aikaan ja tilaan sidottu tilaisuus¹⁹⁴, mutta myös Russell Squaren kaltaisen julkisen tilan voidaan nähdä olevan eräänlainen käytösympäristö, joka on kuitenkin sidottu myös julkisuuteen ja inhimilliseen kanssakäymiseen.

Millaista julkisen tilan hallinnointia ihmiset sitten kertoivat harjoittavansa Russell Squarella? Yksi haastateltava kertoi valvovansa tarkasti, ettei minkäänlaisia palloilulajeja harrasteta aukiolla. Hän totesi myös frisbeen heittelyn olevan mahdollisesti vaarallista, sillä pieneen

---

¹⁹⁰ Haastateltava7.

¹⁹¹ Haastateltava7 ja haastateltava8.

¹⁹² Termi on tässä tutkielmassa valittu kuvaamaan tällaista hyvin erityistä vallankäyttöä, eikä sitä liitetä hallinnoinnin käsitteeseen liittyvään laajempaan teoreettiseen keskusteluun.

¹⁹³ Goffman 1963, 19.

¹⁹⁴ Goffman 1963, 18–19.

koiraan osunut frisbee saattaa hänen mukaansa johtaa sen loukkaantumiseen. Haastateltava kertoi huomauttaneensa useita kertoja palloilulajeja aukiolla harrastaneille sen olevan kiellettyä, mutta sanoi ongelman jatkuneen siitä huolimatta. Huomatessaan huomauttelun olevan riittämätön keino tilanteen ratkaisemiseen, haastateltava kertoi hankkineensa apua toisinaan puistonvartijoilta, Camdenin puistojen ja avointen tilojen osastolta tai jopa poliisilta. Hän kertoi myös toisen haastateltavan¹⁹⁵ vahvistamana, että pari vuotta sitten tuntematon mies oli piiloutunut useita kertoja aukion pensasiin ja videokuvannut sillä liikkuvia koiria, ilmeisesti varastaakseen niitä ”tilauksesta”, mikä oli loppunut vasta erään paikallisen koiranulkoiluttajan häädettyä hänet näyttävästi Russell Squarelta.¹⁹⁶ Tapaus osoittaa sen, että koiranulkoiluttajien kaltaiset julkisen tilan käyttäjät, jotka liikkuvat tilassa yleensä useita kertoja päivässä, voivat olla sen hallinnoinnin ja turvallisuuden kannalta toisinaan hyvinkin hyödyllisiä, sillä he huomaavat satunnaisesti alueella partioivia poliiseja ja vartijoita paremmin, jos edellä mainitun tapauksen kaltainen epäilyttävä toiminta toistuu. Aukion säännöllisten käyttäjien tilan hallinnointi on myös siinä mielessä tehokasta, että he voivat potentiaalisesti puuttua tilanteeseen välittömästi, jolloin tekijät eivät ehdi poistua paikalta ennen poliisin tai muun virallisen tahon saapumista. On kuitenkin selvää, ettei epävirallinen hallinnointi voi olla julkisen tilan pääasiallinen valvontakeino näistä eduista huolimatta, muun muassa tilan käyttäjien turvallisuuden ja heidän tilan hallinnoimisensa säätelyn puuttumisen kaltaisten syiden vuoksi. Ensimmäisenä mainittu haastateltava tiivistä kuitenkin tuntemuksensa omasta ja tuntemiensa koiranomistajien roolista aukion hallinnoimisessa näin:

*We're the ones who police and monitor the park... We do try to police the park ourselves because it is our park, it is our back garden.*¹⁹⁷

Paikallisuus ja tunne tilan omistajuudesta ja sen tuomasta vastuusta onkin selvästi tärkeä seikka, mitä tulee julkisen tilan epäviralliseen hallinnoimiseen. Haastateltavistakin vain jokunen kertoi harrastavansa tietoista tilan hallinnointia, ja kaikki heistä olivat paikallisia¹⁹⁸. Epävirallinen hallinnointi kytkeytyy olennaisesti aiemmin mainittuihin sekundaarisiin reviireihin, sillä tilan omistajuuden kokemus synnyttää ihmisessä tarpeen kontrolloida ”omaa takapihaansa”. Sekundaaristen reviirien kohdalla kontrolloinnin tarve ja tilaan sitoutumisen voimakkuus ovat eri reviireistä keskitasoa¹⁹⁹, ja niihin liittyy haltuunoton lisäksi aina myös

---

¹⁹⁵ Haastateltava16.

¹⁹⁶ Haastateltava14.

¹⁹⁷ Haastateltava14.

¹⁹⁸ Haastateltava3 ja haastateltava14.

¹⁹⁹ Nämä piirteet ovat voimakkaimpia primaaristen reviirien kohdalla; Russell Squaren kohdalla primaaristen reviirien voidaankin nähdä koskevan Bedford Estatesia ja Camdenia.

poissulkemista²⁰⁰. Tällaista poissulkemista esiintyy väistämättä myös Russell Squarella. Tästä yksi paikallinen haastateltava antoi hyvän esimerkin kertoessaan sosiaalisen eristämisen olevan yksi ilmeisen tehokas tilallisen vallankäytön keino, johon Russell Squarella liikkuvat koiranomistajat toisinaan turvautuvat. Hän kertoi tätä tapahtuvan silloin, kun aukiolla alkaa säännöllisesti liikkua aggressiivinen koira, jonka omistaja ei pidä sitä hihnassa, mikä voi muodostaa turvallisuusriskin muille aukiolla ulkoileville koirille ja ihmisillekin. Haastateltava kertoi sanan aggressiivisista koirista kulkevan nopeasti koiriansa aukiolla ulkoiluttavien keskuudessa, jotka alkavat tämän myötä vältellä kyseessä olevaa koiraa ja sen omistajaa. Kyseessä on ensisijaisesti varmasti omien koirien turvallisuuden varmistaminen, mutta haastateltava tiedosti myös, että koiran omistajan sosiaalisella eristämällä pyritään myös siihen, ettei kyseinen omistaja koirineen tulisi aukiolle lopulta enää ollenkaan, koska tuntee olonsa ulkopuoliseksi. Hän muotoili asian näin:

*...When you're isolated, I think you stop coming to the park.*²⁰¹

Eristäminen ja ulkopuolelle jättäminen on toimiva sosiaalisesti tuotetun tilan vallankäytön keino, sillä ihmiset tulkitsevat sosiaalisessa tilanteessa yksin jääneen helposti jollain tapaa epätoivotuksi, mikä tuntuu eristetystä yleensä epämiellyttävältä²⁰². Kiinnostavaa tällaisesta tilallisesta hallinnoinnista kertoneen haastateltavan kommenteissa oli myös se, että hän korosti aggressiivisten koirien ja niiden omistajien olevan useimmiten muualta, lisäten, että paikalliset koirat ovat poikkeuksetta ystävällisiä²⁰³. Tämä oli erikoinen lausunto siinä mielessä, että voihan hyvin olla, että Russell Squarella pari kertaa käyneet mutta sen pian sosiaalisen eristämisen lannistamina lopettaneet aggressiiviset koirat ja niiden omistajat ovat myös asuneet alueella, vaikkei haastateltava ole heitä heti tunnistanut. Paikallisuus voi kuitenkin olla ihmisen ajatuksissa niin positiivisuuden sävyttämää, että tätä tunnetta rikkovat henkilöt tulkitaan automaattisesti ulkopuolisiksi, vaikkei heidän asemastaan ole välttämättä varmaa tietoa. Epävirallinen julkisen tilan hallinnointi voikin olla myös seurausta siitä, että julkisen tilan ainakin ihanteen tasolla edistämien yhteisyyden ja yhteisöllisyyden tunteiden luomisen koetaan olevan vaarassa²⁰⁴. Julkisen tilan hallinnoinnissa ei olekaan aina kyse pelkästään yksilökohtaisen reviirin vaan mahdollisesti myös yhteisön reviirin valvonnasta. Russell Squaren rooliin yhteisöllisyyden tunteiden luojana perehdytään kuitenkin enemmän

---

²⁰⁰ Junkala 1999, 41.

²⁰¹ Haastateltava3.

²⁰² Goffman 1963, 188–190.

²⁰³ Haastateltava3.

²⁰⁴ Madanipour 2003, 218.

vasta seuraavassa pääluvussa, ja tässä välissä on syytä pohtia kaupallisen tilan merkitystä aukiolla.

3.5 Kaupallisen tilan ulottuvuus

Vaikka Russell Square on lähtökohtaisesti julkista, epäkaupallista tilaa, ulottuu myös kaupallinen tila sen alueelle muun muassa aukion kahvilan ja tilan vuokraamisen myötä. Russell Squaren tapauksessa on huomattava, että kaikki kaupallisen toiminnan piiriin lukeutuva korostuu aukiolla sen takia, että aukion laidoilla esiintyy hyvin vähän jo kauempaa havaittavaa kaupallista toimintaa esimerkiksi kauppojen ja ravintoloiden muodossa. Aukiota ympäröi toki useampi hotelli, joiden toiminta on kaupallista, mutta ne sulautuvat maisemaan visuaalisessa mielessä paremmin kuin esimerkiksi erilaiset kaupat. Kulutuksen perimmäisen maantieteellisyys ja tilallisuuden tiedostaminen on olennaista, ja kulutuksen ulottuvuuden sisällyttäminen tilan ja paikan teoretisointiin on vähintään yhtä tärkeää. Teoreettisesti on myös muistettava tarkastella kulutuksen ja tilan yhteyttä niiden suhteellisuuksien ja suhteiden eikä niiden vastakkaisuuksien ja kontrastin näkökulmasta. Tietyllä tapaa jo pelkästään yksilön fyysinen olemassaolo on eräänlaista tilan kuluttamista, ja esimerkiksi turismin voidaan nähdä olevan spesifimpien merkitysten sävyttämän, kontekstualisoidun tilan kuluttamista.²⁰⁵ Näin ajateltuna Russell Squaren voi siis nähdä olevan kauttaaltaan tilaa, jota kulutetaan, ja tulkita sen olevan tilana myös niin merkityksellistetty ja kontekstualisoitu, että se kykenee houkuttelemaan paikalle myös turisteja. Tilan kulutuksen rajaaminen kaupallisuuteen on kuitenkin tässä tutkielmassa tarpeellista julkisuuden ja kaupallisuuden rajapintojen tarkastelun mahdollistamiseksi.

Russell Squaren vuodesta 1981 asti toimineella kahvilalla, joka näkyy kuvassa 6, on monenlaisia merkityksiä tilaan mutta myös yhteisöllisyyden ja tuttuuden tunteisiin vaikuttajana. Tilallisessa mielessä se edustaa kaupallista tilaa julkisen tilan ympäröimänä, millä on selviä vaikutuksia tilan käyttöön. Julkinen tila vaihtuu kaupalliseen käytännössä heti kahvilan terassille liikuttaessa, sillä terassi ja sillä sijaitsevat pöydät penkkeineen on tarkoitettu ainoastaan kahvilan asiakkaiden käyttöön. Kahvilan ja sen myötä kaupallisen tilan sijainti aukiolla selviää kuitenkin jo useammalla aukion sisäänkäynnillä, joista havainnointijakson aikana kahdelle kahvilan mainoskyltit päivittäin asetettiin. Kahvilan terassin käyttöä on rajattu myös siten, että omien eväiden syönti sillä on kielletty. Periaatteessa olisi siis kiellettyä esimerkiksi ostaa espresso kahvilasta ja nauttia se terassilla läheisestä ruokakaupasta ostetun leivoksen kera.

---

²⁰⁵ Goodman, Goodman & Redclift 2010, 3–8.

Terassin käytön rajaaminen tällä tavoin on siinä mielessä kiinnostavaa, että sen pöydät ovat ainoita Russell Squarella. Vaikka penkkejä onkin julkisessa tilassa kohtalaisesti, onnistuu ruokailu pöydän kera siis ainoastaan kahvilan asiakkaana. Toinen julkisesta tilasta aineiston keruun aikaan puuttuva käytön kannalta olennainen elementti oli wc-tilat. Aukion yhden sisäänkäynnin vierestä löytyy kyllä julkinen wc, mutta ainakin tuolloin se oli suljettu. Tietoa siitä, milloin se taas mahdollisesti avataan, ei myöskään löytynyt mistään. Tämän myötä Russell Squaren ainoat wc-tilat olivat siis kahvilassa, jossa ilmoitettiin niiden olevan tarkoitettut vain maksaville asiakkaille. Käytännössä tämänkaltaisen tilanteen saattaa tehdä Russell Squaresta epäkäytännöllisemmän tilan esimerkiksi kodittomille ja muille henkilöille, joilla ei ole varaa olla kahvilan asiakas, mikä tuskin on sattumaa. Kahvila ilmoittaa periaatteekseen sen, että sen hintataso on kohtuullinen, jotta se pystyy palvelemaan Russell Squarella vierailevia mahdollisimman tasapuolisesti, joten se ei ainakaan lähtökohtaisesti pyri olemaan poissulkeva tila, mutta käytännössä kaupallisuus kuitenkin rajaa tilan käyttöä aina tavalla tai toisella, eikä aukion kahvila ole tässä poikkeus.²⁰⁶

Kuva 6. Suihkulähde ja sen takana sijaitseva kahvila.

Kuva: Friends of Russell Square.

Kahvilalla on kuitenkin yhden poissulkevan vaikutuksen kanssa samanaikaisesti toisia yhdistävä vaikutus. Lukuisat paikalliset haastateltavat kertoivat olevansa kahvilan enemmän tai vähemmän säännöllisiä asiakkaita, millä he kertoivat olevan positiivisia vaikutuksia heidän tunteisiinsa yhteisöllisyydestä. Tämä johtui heidän mukaansa siitä, että he kohtaavat kahvilassa muita paikallisia ja tuntevat olevansa osa yhteisöä myös kahvilan työntekijöiden tut-

---

²⁰⁶ Friends of Russell Square 2018; Kohn 2004, 1–8.

tavallisen suhtautumisen ansiosta.²⁰⁷ Pari haastateltavaa mainitsi senkin vaikuttavan yhteisöllisyyden kokemuksiin, että kahvilan on omistanut sama perhe yli 30 vuotta, mikä saa heidät kokemaan pysyvyyttä positiivisessa mielessä²⁰⁸. Yksi haastateltavista kertoi olevansa iloinen lisäksi siitä, ettei kahvila ole osa Lontoossa joka paikassa näkyvistä kahvilaketjuista. Sama haastateltava kertoi kahvilan kuulumisen tunteita luovasta vaikutuksesta näin:

*They know our names, you know. We go in, and they're already making what we eat, we don't need to ask...*²⁰⁹

Kahvilan suhteen on huomattava myös, että sieltä hankitaan nimenomaan ruokaa, jolla on erityinen status kulutushyödykkeenä. Kulutuksessa ja kaupallisuudessa merkitystä on siis myös sillä, mitä ostetaan. Maantieteilijä Juliana Mansvelt kirjoittaa, että ruoan erityinen asema johtuu siitä, että vaikka syöminen on välttämätöntä hengissä pysymiselle, se symboloi myös luksusta ja sen puutetta. Syömisellä on myös tilallisia konventioita, jotka näkyvät syömiseen liittyvinä erilaisina tapoina riippuen esimerkiksi siitä, ollaanko yksityisessä vai julkisessa tilassa.²¹⁰ Ruoan nauttimisen tavat ovat lisäksi osa yksilöiden, ryhmien ja paikkojen identiteettien konstruoimista²¹¹, joten Russell Squaren kahvilankin tapauksessa voidaan sanoa sen kuulumisen ja yhteisöllisyyden tunteita luovan vaikutuksen johtuvan myös osittain siitä, että kahvilan pääasiallisia kulutushyödykkeitä ovat nimenomaan ruoka ja juoma.

Kahvila ei kuitenkaan ole ainut kaupallisuuden ilmentymä Russell Squarella. Camden on vuokrannut aukiota yksityisille tahoille, minkä voi nähdä edustavan kaupallisen tilan väliaikaista soluttautumista julkiseen tilaan. Vuokraajat eivät käytä tilaa aina kaupallisiin tarkoituksiin, mikä tekee julkisen ja kaupallisen välisestä rajanvedosta vaikeampaa, mutta vuokraaminen itsessään on joka tapauksessa lähtökohtaisesti kaupallista, sillä Camden hyötyy siitä yleensä rahallisesti. Tuleeko julkisesta tilasta siis kaupallista sen ollessa vuokralla rahaa vastaan vai onko se sitä vain siinä tapauksessa, että vuokraaja järjestää tilassa kaupallista toimintaa esimerkiksi markkinoiden tai muiden vastaavien myyntitapahtumien muodossa? Kyseessä on jälleen tulkintakysymys, johon ei ole yhtä oikeaa vastausta. Selvää on kuitenkin se, että tämänkaltaiset tapahtumat vaikuttavat tilan julkisuuden asteeseen. Vaikka tapahtumat olisivat sinänsä kaikelle yleisölle avoimia, tilan julkisuuden aste vähenee, kun niiden järjestäjä on yksityinen taho. Toisaalta kun tapahtuman järjestäjä on julkinen taho,

---

²⁰⁷ Haastateltava2, haastateltava6, haastateltava7, haastateltava8, haastateltava9 ja haastateltava13.

²⁰⁸ Haastateltava7 ja haastateltava9.

²⁰⁹ Haastateltava6.

²¹⁰ Mansvelt 2005, 121–122.

²¹¹ Mansvelt 2005, 123.

kuten Camden järjestäessään erilaisia ilmaistapahtumia Russell Squarella, voidaan tilan julkisuuden asteen nähdä pysyvän käytännössä katsoen samana, jos järjestetty ohjelma on maksutonta ja esimerkiksi tilassa liikkumisen helppous on taattu kaikille. Tilan julkisuuden aste vähenee kuitenkin, jos osallistuminen on maksullista, kuten Camdenin kesällä 2017 järjestämällä komediafestivaaleilla²¹², vaikka järjestäjä olisikin julkinen taho, sillä tuolloin tilaan pääsyä on jo rajattu.

Russell Squarella näkyy muun kaupallisuuden lisäksi kesäisin, vaikkei niinkään talvikaudella, huomattavassa määrin personal trainereita, jotka käyttävän aukion julkista tilaa kaupallisiin tarkoituksiin. Koska aineiston keruu tapahtui talvella, ei personal trainereita näkynyt tuolloin, mutta kolme haastateltavista kertoi heidän valloittavan aukion välillä jopa 20 henkilön suuristen ryhmiensä kera. Haastateltavat kertoivat personal trainerien suosivan Russell Squarea, sillä Camden ei peri maksua tällaisesta käytöstä, toisin kuin Royal Parks, joka hallinnoi useimpia alueen suuria puistoja.²¹³ Onkin helppo ymmärtää, miksi personal trainerit suosivat Russell Square, sillä sen käyttö on vapaata ja rajoittamatonta, kun taas Royal Parksin puistojen käyttö vaatii erikseen haettavan maksullisen lisenssin. Royal Parks perustelee kyseisen lisenssin olemassaoloa tilan suojelemisella ja sen julkisuuden säilyttämisellä, mutta myös ohjattavien turvallisuuden takaamisella lisenssin tuoman vakuutuksen myötä.²¹⁴ Asiasta puhuneet haastateltavat eivät kuitenkaan suhtautuneet personal trainereihin Russell Squarella myönteisesti, ja yksi heistä mainitsi, että personal trainerit ryhmineen tulevat koirien tielle, mikä häiritsee haastateltavien normaalia aukion käyttöä koiranomistajina²¹⁵. Tässä mielessä kaupallisuus siis toisinaan valuu aukion julkiseen tilaan, vaikka personal trainerienkin käytössä kyseessä on lähtökohtaisesti väliaikainen käyttö.

Kaiken kaikkiaan voidaan siis todeta, että jatkuva kaupallisuus edellä käsitellyn väliaikaisen kaupallisen käytön vastakohtana rajautuu tilallisesti Russell Squarella pitkälti kahvilan alueelle, joka kuitenkin vaikuttaa myös koko aukion käyttöön aiemmin mainittujen seikkojen vuoksi. Russell Squaren ystävien uutiskirjeistä selviää, että kaupallisia tapahtumia järjestetään lähes poikkeuksetta ainoastaan loppukevään, kesän ja alkusyksyn aikana, mikä tarkoittaa, että talven aikana aukio onkin kahvilaa lukuun ottamatta hyvinkin julkista, kaikille lähtökohtaisesti avointa tilaa.

---

²¹² Russell News (kesä 2017).

²¹³ Haastateltava6, haastateltava7 ja haastateltava8.

²¹⁴ The Royal Parks 2018b.

²¹⁵ Haastateltava6.

4 Russell Squaren käyttö

4.1 Tilan temporaalinen käyttö ja käyttäjäryhmät

Kun lähdetään tarkastelemaan Russell Squaren temporaalista käyttöä, on selvítettävä ensisijaisesti, ketkä aukiota käyttävät, milloin he sen tekevät ja millaista tämä käyttö on. Havainnoinnin ja aukion käyttäjien haastattelujen myötä kävi ilmi, että valtaosan Russell Squaren käyttäjistä voidaan nähdä kuuluvan yhteen seuraavista käyttäjäryhmistä: paikalliset (koiranomistajat ja muut), opiskelijat, lähistöllä työskentelevät ja turistit²¹⁶. Koiranomistajat muodostavat oman paikallisten alakategoriansa sen takia, että koiran ulkoilutusta näkyy aukiolla huomattavan paljon. Bloomsburyn koiranomistajat suosivat Russell Squarea tässä käyttötarkoituksessa sen takia, että koirien vapaanapito on siellä sallittua ja koirat ovat tervetulleita myös aukion kahvilassa, mikä tekee Russell Squaresta Bloomsburyn koiraystävällisimmän puiston²¹⁷. Näiden ryhmien ulkopuolelle jäävät satunnaiset ohikulkijat, jotka kulkevat aukion läpi matkalla jonnekin muualle, sillä vaikka hekin käyttävät aukiota omalla tavallaan – kulkureittinä – keskittyä analyysini käyttäjiin, jotka oleskelevat aukiolla. Kyseisistä ryhmistä turisteiksi luokiteltavat käyttäjät saattavat tehdä näin vain kerran, mutta heidän määränsä ja vaikutuksensa muihin käyttäjäryhmiin tekee tällaisista käyttäjistä kuitenkin perustellusti oman ryhmänsä. Julkisen tilan tutkimuksessa käyttäjäryhmiin jakoa esiintyy suhteellisen usein erityisesti sellaisen tutkimuksen yhteydessä, joka pyrkii selvittämään, millaiset seikat tekevät julkisesta tilasta käytön kannalta onnistuneen²¹⁸. Tämän tutkielman tavoitteena ei ole Russell Squaren käytettävyyden edistäminen julkisena tilana, mutta käyttäjäryhmiin jaosta on kuitenkin hyötyä erityisesti tilan valtasuhteiden analyysissa.

Vaikka ihmisten kategorisointi on aina jossain määrin yksinkertaistavaa, voidaan todeta, että on analyysin kannalta välttämätöntä jakaa tilan käyttäjät ja heidän aktiviteettinsa jonkinlaisiin kategorioihin, jotta julkisen tilan ja elämän monimutkaisen vuorovaikutuksen tutkimus tuottaisi spesifiä ja hyödyllistä tietoa²¹⁹. Käyttäjäryhmiin jaon voi tehdä monella tapaa samankin julkisen tilan kohdalla, ja tutkimuksen fokus vaikuttaakin tähän jaotteluun huomattavasti. Käyttäjäryhmät voidaan lisäksi hahmotella ainoastaan yläkategorioiden tasolla, mutta ne voidaan jakaa myös alakategorioihin. Esimerkiksi yhteiskuntatieteilijä Michail Galanakiksen yhteiskunnallisen syrjinnän tilallista ilmenemistä koskeva tutkimus erottelee Helsingin rautatieaseman julkisen tilan käyttäjät ”toisiin” ja ”toiseuttajiin” yläkategorian tasolla ja jakaa

²¹⁶ Kaikkien haastateltavien käyttäjäryhmät löytyvät aineiston yhteydestä lähdeluettelosta sivulta 79.

²¹⁷ Haastateltava8.

²¹⁸ Ks. esim. Moore & Cosco 2007, 98–104.

²¹⁹ Gehl & Svarre 2013, 11.

toiseutuksen kohteeksi joutuvien kategorian vielä somalien ja kodittomien alakategorioihin²²⁰. Tämänkaltaisen kategorisointi on hyödyllinen ratkaisu kyseisen tutkimuksen kohdalla, sillä se mahdollistaa keskittymisen juuri yhteiskunnallisesti syrjittyjen tilallisiin kokemuksiin. Tämän tutkielman kohdalla fokus on Russell Squaren käyttäjissä ja käytössä ylipäätään, joten käyttäjäryhmiin jako pysyttelee pääosin yläkategorioiden tasolla, ja ainoastaan paikallisten yläkategoria on tarpeellista jakaa koiranomistajien ja muiden alakategorioihin. Esimerkiksi kodittomat eivät myöskään esiinny analyysissä yhtenä käyttäjäryhmänä, sillä ryhmiin jako perustuu tutkielman aineistoon, jossa ilmeni, ettei heitä nykyään juurikaan näy aukiolla²²¹.

Haastavaa julkisen tilan ja elämän vuorovaikutuksen tutkimuksesta tekee yleisesti se, etteivät samat kysymykset tilan käyttöön liittyen toimi kaikissa julkisissa tiloissa, vaan kysymykset on tämänkaltaisessa tutkimuksessa muokattava aina kuhunkin erityiseen julkiseen tilaan sopiviksi. Koska julkisen tilan ja elämän vuorovaikutuksen kokonaisvaltainen selittäminen on niin vaikeaa, on kuitenkin hyödyllistä kysyä jotkin perustavanlaatuiset kysymykset kerta toisensa jälkeen.²²² Tämän tutkielman kaikissa haastatteluissa kysytyt kysymykset mainittiin ensimmäisen kerran jo tutkielmani johdannossa, mutta tiivistäen ne olivat seuraavanlaiset: Oletko paikallinen? Miten käytät aukiota? Milloin käytät aukiota? Tunnetko olosi aina turvallisiksi aukiolla? Toisinaan haastateltavilla ei ollut mitään lisättävää edellä mainittujen kysymysten jälkeen, mutta paikallisten kohdalla haastattelut jatkuivat usein vielä pitkäänkin. Tällöin esille tuli monenlaisia asioita liittyen paikallisten käyttäjäryhmään mutta myös muihin ryhmiin. Ensimmäisten kysymysten jälkeen esitetyt kysymykset, jotka koskivat esimerkiksi Russell Squaren tilallisia huonoja ja hyviä puolia sekä mahdollisuuksia, saivat osan haastateltavista kertomaan laajasti mielipiteitään eri asioista, mikä myös mahdollisti osaltaan käyttäjäryhmiin jaottelun. On huomattava joka tapauksessa, että tämän tutkielman jaottelu on vain yksi tapa kategorisoida Russell Squaren käyttäjät, eikä kyseinen jaottelu ole suinkaan ainoa mahdollinen.

Temporaalisuus leimaa tavalla tai toisella kaikkien käyttäjäryhmien Russell Squaren käyttöä, mutta se näkyy erityisen vahvasti paikallisten ja lähellä työskentelevien kohdalla. Yksi paikallisista haastateltavista kertoi tunnistavansa useita lähellä työskenteleviä henkilöitä sen takia, että he tulevat viikon jokaisena arkipäivänä nauttimaan aamukahvinsa aukion kahvilaan²²³. Kahvila on ylipäätään tärkeä Russell Squaren käytön kannalta siinä mielessä, että se tekee aukiosta leimallisesti paikan oleskelulle. Toisin on useiden muiden lähistöllä sijaitsevien

---

²²⁰ Galanakis 2008, 191–199.

²²¹ Ks. luku 3.3.

²²² Gehl & Svarre 2013, 11.

²²³ Haastateltava6.

puutarha-aukioiden, kuten Bloomsbury ja Tavistock Square Gardenin tapauksissa, joiden alueilla ei ole kahvilaa. Kaikki Russell Squaren lähellä työskentelevät eivät kuitenkaan ole kahvilan säännöllisiä asiakkaita, ja osan työmatkaan vain sattuu kuulumaan aukion läpi kulkeminen. Yksi tällaisista haastateltavista totesi, että hänen aukion käyttönsä rajoittuu käytännössä täysin tilan läpi kulkemiseen, sillä hän työskentelee aukion laidalla ja kävelee työpaikalleen Euston Squaren aseman suunnalta, joka sijaitsee noin kilometrin päässä Russell Squaresta pohjoiseen²²⁴. Toinen lähellä työskentelevä haastateltava kertoi kuitenkin myös, että hän syö usein lounaansa aukiolla kesäaikaan²²⁵, joten tällaistaikin käyttöä selvästi esiintyy. Jälleen vuodenaika vaikuttaakin olennaisesti aukion käyttöön. Lounaan syömisestä aukiolla kertoi kyseisen haastateltavan lisäksi myös yksi haastatelluista opiskelijoista, joka sanoi tulevansa usein kesäisin lounastamaan aukiolle, yliopiston kirjaston kahvitilojen sijaan. Hän kertoi syynä tähän olevan sen, että lounastauko Russell Squarella mahdollistaa pienen hengähdystauon, joka sisältää myös viheralueella oleskelua.²²⁶

Viheralueiden positiivisista vaikutuksista puhuivat useat muutkin haastateltavat eri käyttäjäryhmistä²²⁷. Aiheesta puhuneet perustelivat viheralueiden hyödyllisyyttä esimerkiksi sillä, että viheralueet vahvistavat ihmisen luontosuhdetta²²⁸, tarjoavat paikkoja heräämiselle aamuisin alueille yltävän auringonvalon myötä²²⁹ ja kasvattavat luonnon biodiversiteettiä ja yleistä ekologista tasapainoa, parantaen samalla myös lähialueiden ilmanlaatua²³⁰. Kaikki edellä mainitut edut esiintyvät säännöllisesti myös aihetta käsittelevässä kirjallisuudessa, joka mainitsee useimmiten viheralueiden niin ympäristölliset kuin suoraan ihmisten elämänlaatuunkin liittyvät vaikutukset²³¹. Russell Squaren käyttäjien kannalta keskittyminen viheralueiden elämänlaatuun liittyviin vaikutuksiin on kuitenkin tässä tutkielmassa ekologisia vaikutuksia tärkeämpää. Viheralueiden positiiviset vaikutukset ihmisten mielenterveyteen korostuvat kaupungeissa, joissa kaupunkielämän kiireisyys aiheuttaa huomattavaa psykologista stressiä. Kaupungit ovat monessa mielessä hyödyllisiä ihmiselämälle yleensä muun muassa sen takia, että ne ovat luovuuden, innovaatioiden ja kanssakäymisen tihentymiä, mutta kaupungit ovat myös psykologisesti väsyttäviä ympäristöjä erilaisten ärsykkeiden määrän myötä. Viheralueiden tutkimuksessa on havaittu, että lyhytkin oleskelu viheralueella vaikuttaa ihmiseen positiivisesti esimerkiksi parantamalla tämän keskittymiskykyä, mille

---

²²⁴ Haastateltava1.

²²⁵ Haastateltava19.

²²⁶ Haastateltava11.

²²⁷ Haastateltava10, haastateltava13, haastateltava17, haastateltava19 ja haastateltava21.

²²⁸ Haastateltava19.

²²⁹ Haastateltava10.

²³⁰ Haastateltava13.

²³¹ Ks. esim. McDonald 2015 ja Travlou & Ward Thompson 2007.

nähdään olevan kaksi keskeistä syytä: viheralueella oleskelu vaatii vähemmän kohdistettua huomiota, ja se laskee stressitasoja.²³² Haastateltavien kommentit Russell Squaren positiivisista vaikutuksista heidän arkielämänsä stressin lievittäjänä osoittavatkin, että aukiolla on viheralueena positiivisia psykologisia vaikutuksia, jotka osa aukion käyttäjistä myös selvästi tiedostaa.

Kaikki viheralueet eivät kuitenkaan ole yhtä hyödyllisiä mielenterveydelle, sillä myös viheralueen laatu vaikuttaa sen tuomiin terveysvaikutuksiin. Tärkein laadullinen tekijä on se, että ainakin osa viheralueesta on ympäristönä suhteellisen hiljainen, sillä tämä mahdollistaa rauhallisen yksinolon ja pohdiskelun. Viheralueen terveysvaikutukset ovat myös tavallista voimakkaampia, jos viheralue on jollain tapaa erityinen paikka sillä oleskelevalle.²³³ Tämä seikka tuli kiinnostavalla tavalla esille erään lähellä työskentelevän Russell Squaren käyttäjän haastattelussa, jossa hän kertoi, että tapaa istua aukiolla aina tietyllä penkillä, josta katsoen hän tuntee olevansa takaisin tietyssä lapsuutensa Ukrainan puistossa, josta hänellä on hyviä muistoja. Haastateltava totesikin, että tuntee näin emotionaalisen yhteyden lapsuutensa puiston ja Russell Squaren välillä. Hän mainitsi lisäksi, että hänelle Russell Squarella oleskelu tarjoaa arvoltaan mittaamatonta hetkellistä rauhaa kaupungin ohjelmoidusta tilasta.²³⁴ Kyseinen haastateltava kuuluu näiden seikkojen takia aukion käyttäjiin, jotka hyötyvät siitä terveydellisesti viheralueena erityisen paljon. Kaikkia aukion käyttäjiä yhdistää kuitenkin se, että Russell Squaren kaltaisella viheralueella vierailu mahdollistaa etäisyyden jokapäiväisiin rutiineihin, joka taas tarjoaa tilaisuuden ajatella ja tuntea hieman eri tavalla²³⁵.

Edellä käsitelty haastattelu toi esille myös toisen merkittävän Russell Squaren käyttöön liittyvän seikan: viheralueilla on myös emotionaalinen ulottuvuus. Muistoilla, jotka ovat värityneet tunteilla, on aina tilallinen ulottuvuus. Tämän nähdään johtavan yksilölliseen tunteiden maantieteeseen ja karttoihin, joista erityisen voimakkaat muodostuvat usein lapsuusiän aikana.²³⁶ Russell Squaren tulkitseminen tällaisena tunteiden maantieteen näyttämönä selittää osaltaan haastateltavien erilaisia tapoja käyttää aukiota ja siihen tilana liittyviä omistamisen kokemuksia sekä tähän liittyviä sekundaarisia reviierejä. Erityisesti Russell Squarella

---

²³² Pitempi oleskelu viheralueella on kuitenkin vielä hyödyllisempää: viidestä kymmeneen minuuttia viheralueella antaa jo yli puolet totaalisista terveysvaikutuksista, mutta vaikutukset jatkuvat tämänkin jälkeen, tosin ensimmäistä kymmentä minuuttia hitaammalla tahdilla; McDonald 2015, 195–201.

²³³ McDonald 2015, 202.

²³⁴ Haastateltava17.

²³⁵ Conradson 2007, 103.

²³⁶ Jones 2007, 205–215.

hyvin pitkän aikaa liikkuneet haastateltavat suhtautuivat aukioon usein tunteellisesti²³⁷, mutta myös vähemmän aikaa aukiota käyttäneet kertoivat toisinaan aukion henkilökohtaisesta merkityksestä juuri heille²³⁸. Useampi haastateltava kertoi Russell Squaren olevan heille erityinen paikka sen takia, että he ovat tutustuneet sen kautta muihin lähistöllä asuviin ihmisiin, mikä on johtanut ystävyyksien ja ystäväporukoiden muodostumiseen²³⁹.

Tunteiden maantiede ei kuitenkaan liity ainoastaan Russell Squaren säännöllisten käyttäjien kokemuksiin, sillä myös esimerkiksi turistit ovat osa ilmiötä omalla tavallaan. Kaikkien aukion käyttäjien kokemuksiin voidaan nähdä liittyvän lähtökohtaisesti visuaalista ja esteettistä nautintoa, esimerkiksi aukion näkyvien historiallisten kerrostien ja ”luonnollista” aukiota ympäröivien korkeampien rakennusten aiheuttaman fyysisen vastakkainasettelun myötä²⁴⁰ – Russell Squarella voidaan nähdä olevan myös arkkitehtonista vastakkainasettelua esimerkiksi tyyliltään brutalistisen Imperial Hotelin ja sitä ympäröivien yrjönaikaisten rakennusten myötä – mutta tunteiden maantieteen liittyminen tilassa mahdollisesti vain kerran vierailevien kokemuksiin on myös syytä huomioida. Turistien tunteiden maantieteeseen liittyy oleellisesti 1800-luvulle sijoitettu kehityskulku, jossa epäystävällinen ja karu maa eli *land* alettiin nähdä joissain tapauksessa maisemana – englanniksi *landscape* – johon liitettiin uudella tavalla kauneus. Tämän ilmiön nähdään olevan osittain seurausta siitä, että turistit alkoivat ottaa enenevässä määrin kuvia vierailemistaan paikoista 1840-luvulta lähtien kameroiden yleistymisen myötä, mikä johti erityisen turistin katseen muodostumiseen. Turistin katse voidaan nähdä romanttisena, jolloin katsominen ja paikan kokeminen on vahvasti yksilöllistä, tai kollektiivisena, jolloin kokemukseen liittyy olennaisesti muiden ihmisten läsnäolo paikassa ja sen tuoma karnevaalin tai liikkeen tuntu.²⁴¹

Russell Squarella vierailevien turistien tapauksessa kyse voi periaatteessa olla niin romanttisesta kuin kollektiivisestakin katseesta, sillä kaikki turistit eivät luonnollisesti katso maisemaa samasta näkökulmasta. Voi olla, että turistin katseeseen vaikuttaa olennaisesti se, onko hän osa suurempaa turistiryhmää vai vieraileeko hän aukiolla itsekseen tai ainakin pienemmän ryhmän kanssa. Ilmiö liittyy myös Russell Squaren temporaalisuuteen siinä mielessä, että aukiolla liikkuvien ihmisten määrä vaihtelee huomattavasti vuorokauden- ja vuodenajasta riippuen, jolloin aukiolla kiireiseen aikaan vierailevan turistin katse saattaa muotoutua

---

²³⁷ Russell Squaren lähistöllä viimeiset 30 vuotta asunut ja aukiota säännöllisesti käyttänyt haastateltava⁸ kertoi Russell Squaren olevan hänen mielestään Lontoon paras puisto.

²³⁸ Haastateltava², haastateltava³, haastateltava⁶, haastateltava⁷, haastateltava⁹, haastateltava¹⁷ ja haastateltava¹⁹.

²³⁹ Haastateltava⁶, haastateltava⁷, haastateltava⁸ ja haastateltava⁹.

²⁴⁰ Lofland 1998, 84–86.

²⁴¹ Urry 2007, 77–79.

kollektiivisemmaksi kuin hiljaisempaan aikaan vierailevan. Turistin katseen voidaan nähdä vaikuttavan konkreettisesti turistien tapaan käyttää aukiota esimerkiksi siten, että ryhmissä liikkuvat turistit ottavat tavallisesti paljon kuvia vierailemastaan paikasta; mukaan lukien tilassa otetut ryhmäkuvat, joiden voi nähdä olevan hyvä esimerkki kollektiivisesta turistin katseesta. Tällaisia turistiryhmiä näkyi useaan otteeseen aineiston keruun aikana Russell Squarella. Yksi läheisessä hotellissa asunut haastateltu turisti kertoi kuitenkin tulleen Russell Squarelle itsekseen, jotta voisi nauttia paikasta ja oleskella siellä rauhassa²⁴², mikä viittaa ennemmin romanttiseen kuin kollektiiviseen turistin katseeseen. Vaikka turistien ryhmään luettavien Russell Squaren käyttäjien on tähän mennessä nähty olevan ensisijaisesti kertaluontoisia vierailijoita, yhdessä haastatteluista tuli esiin, että jotkut turistit vierailevat Russell Squarella säännöllisesti. Asiasta kertoneet haastateltavat mainitsivat kyseisten turistien, ainakin heidän tuntemiensa, olevan usein amerikkalaisia, jotka vierailevat Lontoossa joka vuosi ja asuvat tuolloin yhdessä läheisistä hotelleista.²⁴³ Tämän myötä turistien käyttäjäryhmässä onkin myös ihmisiä, joiden aukion käyttö on temporaalisessa mielessä lähempänä joidenkin kauempana asuvien lontoolaisten kuin Russell Squarella kerran vierailevien turistien käyttöä.

Kuten aiemmin jo todettiin, temporaalisuus leimaa vahvasti kuitenkin erityisesti paikallisten Russell Squaren käyttöä. Tämä pitää paikkansa erityisesti koiranomistajien kohdalla, joista useimmat kertoivat, että he ulkoiluttavat koiriansa aukiolla kahdesta kolmeen kertaan päivässä²⁴⁴. Kaksi haastateltua koiranomistajaa mainitsi kuitenkin myös, että he käyttävät aukiota ainoastaan hyvin aikaisin aamulla, sillä sen jälkeen aukiolla on heidän mielestään liian vilkasta²⁴⁵. Tämä viittaa jonkinasteiseen ihmisjoukkojen inhoamiseen, joka on Lyn Loflandin mukaan osa antiurbaanille ajattelulle tyypillistä muukalaisten ja ”hullujen” kohtaamisen pelkoa julkisella alueella²⁴⁶. Erityisesti ”hullujen” kohtaamisen pelko tuli selvästi esille toisen ihmisjoukkoja välttelevän haastateltavan seuraavassa kommentissa:

*...Sometimes you get crazy people just start shouting in the middle of the park.*²⁴⁷

Voidaankin todeta, että ainakin kyseisten paikallisten käyttöön vaikuttaa temporaalisessa mielessä huomattavasti ihmisjoukkojen välttely, jonka takia heidän käyttönsä painottuu aamu-aikaan. Suurin osa haastatelluista koiranomistajista liikkui aukiolla pääosin aamulla ja

---

²⁴² Haastateltava20.

²⁴³ Haastateltava6, haastateltava7 ja haastateltava9.

²⁴⁴ Haastateltava4, haastateltava7, haastateltava14 ja haastateltava22.

²⁴⁵ Haastateltava3 ja haastateltava6.

²⁴⁶ Lofland 1998, 162–163.

²⁴⁷ Haastateltava3.

päivällä²⁴⁸, mutta kaksi haastateltavaa kertoi liikkuvansa Russell Squarella myös iltaisin²⁴⁹. Toinen heistä mainitsi kulkevana aukion läpi vielä puoli kymmenenkin maissa, jolloin aukiolla näkyy hänen mukaansa yleensä vielä yksi tai kaksi muuta koiranomistajaa²⁵⁰.

Koiranomistajien kuvaillessa aukion käyttöään tilassa liikkumisen rutiinit tulivat esille pariin kertaan, kun haastateltavat kertoivat heidän tavallisten reittiensä tiellä olevista esteistä²⁵¹ ja niiden aiheuttamista negatiivisista tunteista²⁵², mikä heijastelee kyseisten käyttäjien mentaalisten karttojen suhteellista staattisuutta. Mentaaliset kartat tulevat mukaan kuvaan aina, kun ihminen joutuu tekemään jonkinlaisen maantieteellisen päätöksen, kuten valitessaan, mitä reittiä hän kulkee tiettyyn maantieteelliseen pisteeseen. Mentaaliset kartat sisältävät huomiot esimerkiksi suunnasta, etäisyydestä ja ympäristöstä, jotka auttavat ihmistä liikkumaan tilassa optimaalisella tavalla.²⁵³ Russell Squarella säännöllisesti liikkuvilla koiranomistajilla voidaan olettaa olevan yksityiskohtaiset mentaaliset kartat aukiosta, joissa korostuvat hyvin todennäköisesti heidän useimmiten kulkemansa reitit, mikä näkyy siinä, että vaihtoehtojen etsiminen näille reiteille koetaan häiritseväksi. Mentaaliset kartat liittyvätkin olennaisesti muistiin, joka on keskeisessä roolissa myös tilassa liikkumisen suhteen, aiemmin mainitun tunteiden maantieteen lisäksi. Muistin tilallisuus näkyy ihmisen elämässä hyvin konkreettisilla tavoilla, esimerkiksi jo siinä, että ihminen tietää, miten löytää kotiin²⁵⁴. Kaikki tilassa liikkuvat hyödyntävät tilallisessa hahmottamisessaan tavalla tai toisella muistiaan ja oletuksiaan siitä, millainen kyseinen tila todennäköisesti on²⁵⁵, mutta tämä korostuu Russell Squarea säännöllisesti käyttävien tapauksessa, sillä heillä on väistämättä eniten tilalliseen hahmottamiseen liittyvää tietoa.

Kuten muidenkin käyttäjäryhmien kohdalla, myös opiskelijoiden Russell Squaren käyttö on temporaalista. Tämä näkyy eniten siinä, että heidän aukiolla oleilunsa painottuu kesäaikaan, kuten jo aiemmin mainittiin. Yksi paikallisista koiranomistajista koki opiskelijoiden määrän olevan kesäisin jopa niin suuri, ettei hän pysty nauttimaan tuolloin aukion käytöstä²⁵⁶. Haastatellut opiskelijat kertoivat lähinnä istuvansa aukiolla²⁵⁷, mutta yksi paikallisista haas-

---

²⁴⁸ Tämän syistä lisää luvussa 4.4.

²⁴⁹ Haastateltava7 ja haastateltava22.

²⁵⁰ Haastateltava7.

²⁵¹ Tilassa liikkumista haittaaviin esteisiin lukeutuivat muun muassa erilaisten tapahtumien rakennelmat sekä muista aukion käyttäjistä opiskelijat ja turistit.

²⁵² Haastateltava3, haastateltava5 ja haastateltava6.

²⁵³ Jakle, Brunn & Roseman 1976, 74–75.

²⁵⁴ Groh 2014, 189–190.

²⁵⁵ Jakle, Brunn & Roseman 1976, 77–78.

²⁵⁶ Haastateltava5.

²⁵⁷ Haastateltava10, haastateltava11 ja haastateltava18.

tateltavista kertoi opiskelijoiden kesäisen Russell Squaren käytön tarkoittavan myös pallopelejä ja musiikin kuuntelua, joihin kyseinen haastateltava suhtautui hyvin negatiivisesti²⁵⁸. Yksi haastatelluista opiskelijoista mainitsi kuitenkin vielä yhden aukion käyttötavan, joka ei kuitenkaan ole ainoastaan opiskelijoiden hupi vaan mahdollista kaikille aukion käyttäjille – *people-watching* eli ohikulkijoiden tarkkailu²⁵⁹. Kyseinen haastateltava oli ainut, joka mainitsi harrastavansa kyseistä aktiviteettia eksplisiittisesti, mutta selvästi moni muukin Russell Squarella vieraileva käyttää aukiota myös tällä tavalla, mikä näkyi aukion yleisen havainnoinnin yhteydessä. Lyn Lofland näkee ohikulkijoiden tarkkailun nautinnon perustuvan samanaikaisesti muiden katseluun ja siihen, että ihminen on itse katselun kohteena. Ihmiset kokevat ohikulkijoiden tarkkailun olevan yleensä viihdyttävää pohjimmiltaan sen takia, että ohikulkijat tarjoavat ohikiitäviä vilauksia elämäänsä ja sen draamoihin, joiden tarinoita katselija täydentää mielikuvituksensa avulla.²⁶⁰ Russell Square tarjoaakin hyvin sopivan paikan tälle, sillä vaikka aukio on paikka oleskelulle, se on myös kulkuväylä, jolloin aukiolla oleva näkee erityisesti kiireisinä aikoina suuren määrän muita ihmisiä.

4.2 Käyttäjryhmien väliset valtasuhteet

Edellisessä luvussa Russell Squaren käyttäjät jaoteltiin tutkielman aineiston perusteella neljään pääasialliseen käyttäjryhmään ja analysoitiin näiden ryhmien erilaisia tapoja käyttää aukiota. Tässä luvussa huomio kohdistuu kyseisten käyttäjryhmien välisiin valtasuhteisiin, joita käsitellään siltä osin, kuin tutkielman aineisto sen mahdollistaa. Russell Squareen liittyvää valtaa on käsitelty tähän mennessä esimerkiksi omistuksen, hallinnoinnin ja epävirallisen hallinnoinnin yhteydessä, mutta koska, kuten Michel Foucault asian muotoilee, subjekti sijoittuu monimutkaisten valtasuhteiden keskelle²⁶¹, on valtaa syytä tarkastella myös eri käyttäjryhmien välillä. Foucault'n näkemys vallasta korostuu aiheen käsittelyssä, sillä Foucault kirjoittaa tuotannossaan toistuvasti valtasuhteista, joiden käsitteen kautta aineistoa tässä luvussa analysoidaan. Koska haastatteluissa käyttäjryhmien välisistä valta-asemista puhuivat kuitenkin pääosin paikalliset haastateltavat, on huomioitava, ettei analyysin voi tästä syystä olettaa muodostavan täysin tasapuolista kuvaa tilanteesta. Seuraavan valtasuhteiden analyysin onkin paras ajatella ilmentävän ensisijaisesti joidenkin paikallisten käsityksiä siitä, millaiset eri käyttäjryhmien väliset valtasuhteet Russell Squarella ovat.

---

²⁵⁸ Haastateltava14.

²⁵⁹ Haastateltava10.

²⁶⁰ Lofland 1998, 90–92.

²⁶¹ Foucault 2000, 327.

Hallinnollisesta näkökulmasta katsoen kaikki Russell Squaren käyttäjät ovat vallan suhteen samalla viivalla, sillä millään ryhmällä ei ole erityisiä ainoastaan heitä koskevia oikeuksia tai velvollisuuksia. Aukion käyttäjäryhmien välisissä valtasuhteissa ei olekaan kyse virallisista valta-asetelmista, joissa joillakin ryhmillä olisi toisia koskevaa määräysvaltaa. Kuten epävirallista hallinnointia koskevassa luvussa kuitenkin jo todettiin, ei valtaa ja valtasuhteiden analyysia voida kuitenkaan rajoittaa koskemaan ainoastaan virallisia valta-asetelmia. Foucault näkee vallan kaikkialle ulottumisen lisäksi sen olevan olemassa ainoastaan silloin, kun jokin taho käyttää sitä johonkin toiseen tahoon – se on siis relationaalista. Foucault’n mukaan valtaa onkin olemassa vain, kun sitä käytetään, ei sen ulkopuolella jonkinlaisena maagisena reservinä. Olennaista Foucault’n valtakäsityksessä on myös se, että hän näkee vallan olevan aina toimintaa, joka vastaa toimintaan. Vaikka Foucault määrittelee vallan tällä tavoin virallisista tahoista riippumattomaksi toiminnaksi, ei hän kuitenkaan silti kiistä virallisten valtaa käyttävien tahojen merkitystä; erilaiset struktuurit tukevat joka tapauksessa vallankäyttöä. Valta nähdään kuitenkin tiivistetysti ennemmin strategiana kuin asiana, joka voidaan omistaa, eikä se ole väistämättä sortavaa.²⁶² Russell Squaren käyttäjäryhmien tapauksessa kyseessä voidaankin sanoa olevan monessa muodossa ilmenevä vallankäyttö, jolla pyritään ensisijaisesti takaamaan se, että kunkin ryhmän suosima aukion käyttö on mahdollista. Seuraavaksi analysoidavat kyseisessä tilassa risteävät valtasuhteet koskevat siis nimenomaan aukion käyttöä ja siihen liittyviä eriäviä mielipiteitä.

Valtasuhteisiin liittyy aina se, että niiden osapuolten välillä on jonkinlaisia eroja, jotka ovat samanaikaisesti valtasuhteiden ehto ja lopputulos²⁶³. Russell Squaren käyttäjäryhmien kohdalla merkittävin ero liittyy paikallisuuden asteeseen, jossa paikalliset ovat yhdessä ääripäässä ja turistit toisessa, sillä paikallisuus vahvistaa tilaan liittyviä omistamisen tunteita ja sekundaarisiin reviiereihin liittyvää toimintaa²⁶⁴. Lähellä työskentelevät ja opiskelijat sijoituvat paikallisuuden asteikolla yleensä sen keskustan tienoille, mutta tämä ei kuitenkaan päde kaikkiin. Näihin ryhmiin sijoitetuista haastatelluista esimerkiksi yksi opiskelija kertoi, että asuu aukion lähistöllä, mikä tekee hänestä myös paikallisen²⁶⁵. Paikallisuuden lisäksi valtasuhteiden kannalta merkittävä ero liittyy myös käytön määrään. Käyttäjäryhmät sijoittuvat tällä asteikolla hyvin samaan tapaan kuin paikallisuuden kohdalla, sillä paikalliset haastateltavat käyttivät aukiota ajallisesti ja määrällisesti eniten, vaikka jotkin muutkin ryhmät käyttivät sitä myös suhteellisen säännöllisesti. Esimerkiksi edellisessä luvussa mainittu Russell Squarella arkipäivisin aamukahvinsa nauttivat ja lähistöllä työskentelevät käyttävät aukiota

---

²⁶² Foucault 2000, 340–342.

²⁶³ Foucault 2000, 344.

²⁶⁴ Ks. luku 3.4.

²⁶⁵ Haastateltava18.

hyvinkin säännöllisesti, mutta toisaalta he eivät todennäköisesti vieraile aukiolla viikonloppuisin, toisin kuin erityisesti paikalliset koiranomistajat. Paikallisuuden ja käytön määrän ja säännöllisyyden voidaan siis katsoa olevan merkittävimpiä käyttäjäryhmien välisiin valtasuhteisiin vaikuttavia eroja. Näiden erojen lisäksi voidaan toki olettaa, että yksilöiden näkökulmista valtasuhteisiin vaikuttavat muutkin heidän kokemansa erot. Yksi paikallinen haastateltava mainitsi esimerkiksi, ettei pidä opiskelijoista Russell Squarella sen takia, etteivät he hänen mielestään ole tarpeeksi huomaavaisia muita aukion käyttäjiä kohtaan. Hän vaikutti yhdistävän tämän mielessään opiskelijoiden keskimääräiseen nuoreen ikään ja lisäsi:

*...They're in their own world, which is maybe how it should be. I don't know...*²⁶⁶

Kyseinen haastateltava näki siis aukion käytössä olevan eroja myös käyttäjien eri ikäryhmien takia, minkä voi ajatella vaikuttavan hänen kohdallaan myös hänen käsityksiinsä käyttäjäryhmien välisistä valtasuhteista. Muut haastateltavat eivät kuitenkaan maininneet Russell Squaren käyttäjien iäkiä, joten sen ei voida nähdä olevan yksi keskeisistä eroista. Ikä ei myöskään liity olennaisella tavalla muihin käyttäjäryhmiin siinä mielessä, että esimerkiksi turistien ryhmään lukeutuu kaikenikäisiä ihmisiä lapsista vanhuksiin.

Seuraavaksi valtasuhteiden analyysissa voidaankin siirtyä sen tarkasteluun, mitä käyttäjäryhmät vallankäytöllään tavoittelevat. Näihin tavoitteisiin voivat lukeutua esimerkiksi etuoikeuksien ylläpitäminen, voiton kertyminen, lakisääteisen toimivallan harjoittaminen sekä toiminnan tai kaupan harjoittaminen.²⁶⁷ Koska Russell Squaren käyttäjäryhmien tapauksessa kyseessä ei ole virallinen eikä kaupallinen toiminta, jossa joillain ryhmillä olisi etuoikeuksia, ei ryhmien välisiä valtasuhteita voida analysoida näistä näkökulmista. Kyseisten ryhmien aukion käytön voidaan kuitenkin nähdä olevan toiminnan harjoittamista, sillä sen ei tarvitse välttämättä olla virallista. Kuten aiemmin jo mainittiin, ryhmien vallankäytöllä pyritään pohjimmitaan mahdollistamaan kunkin ryhmän suosima tapa käyttää aukiota, jonka voidaan katsoa olevan kunkin ryhmän aukiolla harjoittamaa toimintaa. Toiminnan harjoittaminen kuulostaa suomeksi melko viralliselta, mutta englanninkielinen *exercise of a function* on sävyltään hieman neutraalimpi virallisuuden asteessaan. Käyttäjäryhmillä on Russell Squarella joka tapauksessa erilaista toimintaa tai erilaisia funktioita, joita ne tapaavat aukiolla harjoittaa. Näitä erilaisia käyttötapoja käsiteltiin jo edellisessä luvussa, joten niiden toistaminen tässä kohtaa on tarpeetonta, mutta tiivistetysti voidaan sanoa, että esimerkiksi haastatellut paikalliset toivoivat lähinnä voivansa harjoittaa aukion jokapäiväistä käyttöään kuten

---

²⁶⁶ Haastateltava5.

²⁶⁷ Foucault 2000, 344.

koiran ulkoilutustaan rauhassa, jota joidenkin muiden käyttötapojen, kuten kuvassa 7 näkyvän frisbeen heittelyn²⁶⁸, koettiin häiritsevän. Haastateltavista useampi tiedosti kuitenkin myös sen, että ihmisillä on oikeus käyttää aukiota eri tavoilla, sillä kyseessä on kaikille avoin julkinen tila²⁶⁹. Tähän liittyi kuitenkin erityisesti yhden haastateltavan kohdalla selvästi se, että aukion käytön ehtona on sen virallisten sääntöjen noudattaminen. Kyseinen haastateltava tiivistä ajatuksensa liittyen aukion kaikille vapaaseen käyttöön näin:

I wish the tourists would bin the leftover food. I wish they wouldn't drop sandwiches on the floor. Dogs love that... ...I wish the students wouldn't be playing loud music in the summer because it does say "no music". Just simply follow the rules, it's a park to be enjoyed, and it's a beautiful park. Don't litter it, treat it with respect, and treat everybody else in the park with respect.²⁷⁰

Russell Squaren käytön nähdään ylläolevassa kommentissa siis olevan sinänsä kaikille sallittua, mutta se ei tarkoita missään nimessä sitä, että kaikenlainen käyttö olisi toivottua. Aukion ja sen muiden käyttäjien kunnioituksen vaatiminen on kiinnostavaa, mutta se liittyy todennäköisesti valtasuhteiden sijaan lähinnä julkisen tilan kirjoitettuihin ja kirjoittamattomiin pelisääntöihin. Muiden tilan käyttäjien kunnioitus on tietynlainen ehto kaupungeille toimivana sosiaalisena ympäristönä, jos kaupunki nähdään tilana, jossa muukalaisten väliseen kanssakäymiseen liittyy selkeitä sääntöjä²⁷¹.

Kuva 7. Frisbeen heittelijöitä.

²⁶⁸ Haastateltava14.

²⁶⁹ Haastateltava8, haastateltava14 ja haastateltava19.

²⁷⁰ Haastateltava14.

²⁷¹ Madanipour 2003, 116.

Valtasuhteiden analyysissa on seuraavaksi syytä pohtia, millaisia välineitä osapuolet käyttävät tavoitteidensa saavuttamiseksi. Vallankäytön välineinä voivat toimia monenlaiset kontrollin muodot, kuten erilaiset säännöt tai yksinkertaisesti puhe.²⁷² Russell Squarella käyttäjäryhmien välistä valtaa käytetään esimerkiksi vetoamalla puheen välityksellä aukion virallisiin sääntöihin, mutta myös jättämällä huomiotta kyseiset vetoomukset²⁷³. Muut käyttäjäryhmät maininneet haastateltavat eivät kuitenkaan useimmiten puhuneet suoraan siitä, miten he pyrkivät vaikuttamaan muiden ryhmien aukion käyttöön, vaan lähinnä kertoivat heitä häiritsevistä käytänteistä. Tämän voi nähdä viittaavan siihen, etteivät eri käyttäjäryhmät mahdollisesti ole paljonkaan tekemisissä toistensa kanssa, mutta myös siihen, että ihmiset suhtautuvat Russell Squarella toisiinsa keskimäärin suhteellisen hyväksyvästi. Suurempia johtopäätöksiä asian suhteen on kuitenkin vaikea tehdä tämän tutkielman aineiston perusteella. Aineiston keruun aikaisen havainnoinnin ja erään haastateltavan asiaa koskevan kommentin perusteella voisi kyllä todeta, etteivät ennestään tuntemattomat ihmiset vaikuta juttulevan toisilleen aukiolla ainakaan silminnähden usein. Kyseinen haastateltava, joka oli Russell Squarella aamuisin pari kertaa viikossa oleskeleva opiskelija, tiivisti havaintonsa näin:

*...I do pay attention. I wouldn't say I've noticed people socializing a lot with each other, but it feels like a nice space to just sit back and observe humanity.*²⁷⁴

On siis mahdollista, etteivät eri käyttäjäryhmät ole tavallisesti merkittävällä tavalla tekemisissä toistensa kanssa. Tämä ei sinänsä olisi mikään ihme, sillä keskenään jollain tapaa erilaiset ryhmät eristävät usein itsensä sosiaalisesti julkisessa tilassa²⁷⁵, vaikka monenlaiset hetkelliset ja rutiininomaiset kohtaamiset ovat myös sille leimallisia²⁷⁶. Russell Squaren kaltainen aukio mahdollistaa myös yhdessä olemisen tunteen ilman varsinaista kanssakäymistä.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi valtasuhteiden ilmenemiseen vaikuttavat myös niiden institutionalisoimisen muodot ja järjeistämisen aste. Institutionalisoiminen voi näkyä esimerkiksi erilaisina perinteitä ja tapoja sekä laillisia rakenteita sekoittavina instituutioina ja järjeistämisen vallankäytön tehokkuutena ja sen tulosten varmuuden asteena.²⁷⁷ Nämä valtasuhteiden piirteet eivät kuitenkaan liity aineiston perusteella selkeällä tavalla Russell Squaren

---

²⁷² Foucault 2000, 344.

²⁷³ Ks. luku 3.4.

²⁷⁴ Haastateltava10.

²⁷⁵ Holland, Clark, Katz & Peace 2007, 9.

²⁷⁶ Lofland 1998, 51–55.

²⁷⁷ Foucault 2000, 344–345.

käyttäjryhmien välisiin valtasuhteisiin, joten kyseisten ryhmien analyysi niiden kautta on haastavaa. Periaatteessa toki esimerkiksi koirien vapaana pitäminen Russell Squarella voitaisiin nähdä eräänlaisena paikallisten koiranomistajien kannattamana instituutiona siinä mielessä, että kyseisellä käytötavalla on historialliset juuret ja sen salliminen on kirjattu auki-on virallisiin sääntöihin²⁷⁸. Instituution käsite on kuitenkin tässä kontekstissa epämääräinen, ja ajatus on hyvin tulkinnanvarainen. Jos käsitettä käytetään kuitenkin löyhästi, on tällainen tulkinta periaatteessa mahdollinen. Foucault itse kirjoittaa esimerkiksi perheestä instituutiona²⁷⁹, joka kuitenkin tuntuu sopivan luontevammin kyseisen käsitteen yhteyteen. Valtasuhteisiin Russell Squaren käyttäjryhmien välillä liittyy joka tapauksessa monenlaisia muita asioita, kuten tässä luvussa aiemmin on käynyt ilmi. Tämä on osaltaan hyvä osoitus siitä, että Foucault'n tapa nähdä valta on käytännöllinen myös näinkin epävirallisten valtasuhteiden kohdalla, jotka olisi helppo sivuuttaa virallisten julkiseen tilaan liittyvien valtasuhteiden analyysin tieltä.

4.3 Tilan yhteisöllisyyden tunteita luova vaikutus

Tutkielman haastatteluissa kävi ilmi monenlaisia kiinnostavia Russell Squareen liittyviä asioita, joista jotkin toistuivat haastateltavien puheissa niin usein, että ne suorastaan vaativat ytimekästä käsittelyä työn puitteissa. Yksi näistä asioista on aukion mahdollisuus luoda yhteisöllisyyden tunteita sen käyttäjissä. Läheskään kaikki haastateltavat eivät kyseisestä aiheesta puhuneet, sillä ymmärrettävästi ainoastaan paikalliset pystyivät arvioimaan Russell Squaren vaikutusta yhteisöllisyyden tunteille. Useampi paikallinen haastateltava joka tapauksessa pohti asiaa, ja he tulivat pohdinnoissaan hyvinkin erilaisiin lopputuloksiin²⁸⁰. Haastateltavilta kysyttiin tiivistetysti, tuntevatko he kuuluvansa kaupunginosansa eli Bloomsburyn yhteisöön, ja millä tavalla aukio mahdollisesti tähän tunteeseen vaikuttaa. Ensimmäisenä esiin tullut kiinnostava seikka haastateltavien vastauksissa oli se, että haastateltavilla oli selvästi erilaisia käsityksiä siitä, mitä yhteisöllä ja yhteisöllisyydellä ylipäättään tarkoitetaan. Tämä ei sinänsä ole yllättävää siinä mielessä, että kyseiset käsitteet ovat hyvin kiisteltyjä aiheen tutkimuksessakin. Sosiologi ja oikeustieteilijä Philip Selznick määrittelee yhteisön seuraavalla joustavalla tavalla: ryhmä on yhteisö silloin, kun se sisältää laajan valikoiman toimintaa ja intressejä ja toimintaan osallistuvat ovat mukana ihmisinä kokonaisuudessaan, eli jokin heidän tietty intressinsä tai toimintansa ei ole yksinään mukana ryhmässä. Selznick

---

²⁷⁸ Ks. luku 3.2.

²⁷⁹ Foucault 2000, 344.

²⁸⁰ Haastateltava3, haastateltava4, haastateltava5, haastateltava6, haastateltava7, haastateltava9 ja haastateltava22.

kirjoittaakin, että yhteisö on yksi yhteiskuntatieteiden käsitteistä, joiden kohdalla määritelmän joustavuus on tarpeellista, jotta käsitettä voidaan käyttää onnistuneesti empiirisessä tutkimuksessa.²⁸¹ Tästä näkökulmasta tämänkään tutkielman kohdalla tulkintaa yhteisöstä ei määritellä tarkasti, mutta edellä esitetty Selznickin oma määritelmä toimii tässä luvussa käsitteellisenä lähtökohtana.

Mitä Bloomsburyn yhteisö siis merkitsi haastateltaville? Kaikki asiasta puhuneet haastateltavat eivät määritelleet tätä sen tarkemmin²⁸², mutta loppujen määritelmät vaihtelivat merkittävällä tavalla. Yhdelle haastateltavista yhteisö toi mieleen ainoastaan pienen ryhmän paikallisia koiranomistajia²⁸³, mutta suurimmalle osalle yhteisöllisyys tarkoitti naapureiden ja useiden muiden paikallisten tuntemista²⁸⁴. Yksi haastateltavista samaisti yhteisön käsitteenä Russell Squaren ystävien kaltaisiin paikallisyhdistyksiin ja sanoi, ettei ole mukana tällaisessa toiminnassa. Hän lisäsi kuitenkin tähän:

*...Other than all the people I know in the community. I just... Knowing sort of thing rather than being in any community.*²⁸⁵

Kyseinen haastateltava kertoi siis tuntevansa paikallisia, muttei tuntenut tämän olevan yhteisöön kuulumista, sillä yhteisö merkitsi hänelle jokseenkin järjestäytynyttä toimintaa. Naapureiden ja useiden muiden paikallisten tunteminen kuitenkin tarkoitti yhteisöön kuulumista usealle muulle haastateltavalle, jolloin ihmisten tunteminen tekee heidän näkökulmastaan myös kyseisestä haastateltavasta osan Bloomsburyn yhteisöä, vaikka hän ei itse tuntenut näin. Tilanne havainnollistaakin, miten erilaiset yhteisön määritelmät vaikuttavat käytännössä myös ihmisten kokemuksiin siitä, ovatko he osa jotain yhteisöä. Kyse ei toki ole ainoastaan yhteisöllisyyttä koskevasta piirteestä vaan siitä, että ihmisten käsitykset eri asioista ylipäätään muokkaavat heidän kokemuksiaan todellisuudesta.

On kiinnostavaa, miten monella eri tavalla samassa tilassa säännöllisesti liikkuvat ihmiset voivat niinkin pienen yksikön kuin Bloomsburyn yhteisön nähdä. Yhteistä paikallisesta yhteisöstä puhuneiden haastateltavien näkemyksissä oli se, että he kaikki tunsivat, että olemassa on ainakin jonkinlainen yhteisö. Tämä ei ole mikään itsestäänselvyys, ja olisi ollut suorastaan todennäköisempää, että jotkut haastateltavista olisivat vastustaneet ajatusta

---

²⁸¹ Selznick 1992, 357–358.

²⁸² Haastateltava3 ja haastateltava22.

²⁸³ Haastateltava5.

²⁸⁴ Haastateltava6, haastateltava7 ja haastateltava9.

²⁸⁵ Haastateltava4.

paikallisen yhteisön olemassaolosta. Yhteisöllä käsitteenä on useimpien ihmisten kohdalla positiivisia konnotaatioita, mitä on vuosien varrella käytetty myös hyväksi useiden tahojen toimesta. Esimerkiksi kaupalliset toimijat ovat hyödyntäneet yhteisön käsitteen herättämiä positiivisia mielikuvia, ja ne ovat toisinaan esittäneet joidenkin ryhmien poissulkemisen hyväksyttävänä vaihtoehtona, vetoamalla yhteisön yhtenäisyyden säilyttämiseen.²⁸⁶ Yhteisön käsitteeseen kohdistettu kritiikki ei kuitenkaan vaikuta koskevan Bloomsburyn yhteisöä ainakaan millään ilmeisellä tavalla. Tietenkin on mahdollista, että jokin taho voi käyttää sitä hyväkseen kaupallisissa mielessä ja joitakin ryhmiä syrjitään esimerkiksi uskonnon perusteella paikallisessa yhteisössä, mutta jos näin on, eivät haastateltavat siitä ainakaan maininneet. Perusteellinen Bloomsburyn yhteisön analyysi vaatisikin huomattavasti laajemman aineiston.

Edellä mainittujen yhteisöllisyyteen ylipäättään liittyvien seikkojen esille tuomisen jälkeen on syytä siirtyä analysoimaan nimenomaan Russell Squaren roolia Bloomsburyn yhteisölle. Koska Russell Square on kaupungissa sijaitseva julkinen tila, se on lähtökohtaisesti paikka, jossa ihmiset tapaavat ja tervehtivät toisiaan sekä vaihtavat tietoja kaupungista ja yhteiskunnasta²⁸⁷. Jo tämä mahdollistaa osaltaan sen, että julkinen tila voi luoda yhteisöllisyyden tunteita. Russell Squaren ja paikallisen yhteisön tapauksessa on kuitenkin kyse julkisen tilan ohella aivan tietystä kaupunkitilasta, naapurustosta, ja aukion vaikutuksesta sen yhteisöllisyyteen. Naapuruston voi nähdä olevan yksi kaupungin muodostavista yksiköistä, joiden kohdalla kaupunkisuunnittelijat ovat pyrkineet erityisesti parina viime vuosikymmenenä tekemään niistä sellaisia, että ne muodostaisivat paikallisia yhteisöjä. Julkisen tilan rooli tässä tavoitteessa on tyypillisesti ollut se, että keskeisillä paikoilla sijaitsevien eläväisten julkisten tilojen toivotaan luovan riittävät puitteet sosiaaliselle kanssakäymiselle, jonka nähdään luovan yhteisöllisyyden tunteita.²⁸⁸ Tämän tavoitteen toteutumista on myös tutkittu suhteellisen paljon erilaisissa tapaustutkimuksissa²⁸⁹. Esimerkiksi Australian Perthissä 2000-luvulla tehdyssä tapaustutkimuksessa myös havaittiin selvä linkki yhteisöllisyyden tunteiden ja laadukkaiden avointen julkisten tilojen välillä²⁹⁰, joten Russell Squaren yhteisöllisyyden tunteita luovan vaikutuksen tutkiminen on myös tärkeää.

Russell Squaren tapauksessa aukion voidaan periaatteessa nähdä toimineen tässä tarkoituksessa sen rakentamisesta asti siinä mielessä, että vaikka aukio avattiin suurelle

---

²⁸⁶ Joseph 2002, 7–36.

²⁸⁷ Gehl & Gemzøe 2001, 10.

²⁸⁸ Madanipour 2003, 136–163.

²⁸⁹ Ks. esim. Francis, Giles-Corti, Wood & Knuiman 2012 ja Schmelzkopf 2002.

²⁹⁰ Francis, Giles-Corti, Wood & Knuiman 2012, 408.

yleisölle vasta vuonna 1942²⁹¹, se on saattanut sitä ennen hyvinkin toimia ympäröivien rakennusten asukkaiden kohtaamispaikkana ja siten mahdollisesti yhteisöllisyyden tunteiden luoja-
ajana ainakin aukion asukkaiden ryhmän mittakaavassa. Tämän päivän Russell Square toimii selvästi kohtaamispaikkana, minkä yksi haastateltavistakin mainitsi²⁹², mikä mahdollistaa myös muiden kuin paikallisten väliset kohtaamiset. Yhteisöllisyyden kannalta paikallisten tutustuminen muihin paikallisiin on kuitenkin tärkeimmässä roolissa. Useat haastatellut koiranomistajat puhuivat nimenomaan koirien merkityksestä muihin paikallisiin tutustumisessa²⁹³, mutta yksi heistä mainitsi tutustuneensa Russell Squarella koiranomistajien lisäksi myös muihin paikallisiin, jotka käyttävät aukiota tai sen kahvilaa säännöllisesti²⁹⁴. Eräs haastateltavista kertoi myös huomanneensa, että aukion suhteellisen pieni koko on hyödyllistä ihmisiin tutustumisen kannalta. Hän kertoi ulkoiluttaneensa koiraansa aiemmin Russell Squarea huomattavasti suuremmassa Regent's Parkissa, jossa hän oli kyllä myös tutustunut pariin muuhun koiranomistajaan, mutta sanoi Russell Squarella sen olevan kuitenkin huomattavasti helpompaa. Kyseinen haastateltava lisäsi myös, että aukion pieni koko lisää hänen mielestään yhteisöllisyyden tunnetta kokonaisuudessaan, sillä pienempien tilojen kohdalla säännöllisesti alueella liikkuvien ihmisten tunnistaminen tapahtuu paljon nopeammin kuin Regent's Parkin kaltaisessa suuremmassa tilassa.²⁹⁵ Koirat vaikuttivat joka tapauksessa mahdollistavan helpon tavan lähestyä muita paikallisia, vaikka muiden koiranomistajien tervehtiminen ja heidän kanssaan jutustelu eivät kaikissa tapauksissa johdakaan varsinaisten ystävyys-suhteiden syntymiseen. Ei voida kuitenkaan edes olettaa, että uusien ystävien saaminen Russell Squarella olisi kaikkien tavoitteena. Yksi paikallisista koiranomistajista tiivisti sosiaalisen kanssakäymisensä aukiolla näin:

*I avoid people. I work in the hotel so my philosophy there... I have to deal with them for work, but away from that... Uhh, no. No. That's why I rarely have conversations with people walking their dogs. I know them just to say "hello, hi, how's your dog? yeah, fine".*²⁹⁶

Kaikki Russell Squaren käyttäjät eivät siis selvästikään edes pyri tutustumaan muihin paikallisiin sen syvällisemmin. Pinnalliset tuttavuudet eivät kuitenkaan automaattisesti tarkoita, ettei ihminen kokisi olevansa osa yhteisöä, eikä ryhmän sisäisten ihmissuhteiden pinnallisuus tarkoita, ettei voitaisi puhua yhteisöstä. Yhteisön määritelmät sisältävät harvoin ehtoja

---

²⁹¹ Ks. luku 3.1.

²⁹² Haastateltava9.

²⁹³ Haastateltava3, haastateltava7, haastateltava9 ja haastateltava22.

²⁹⁴ Haastateltava9.

²⁹⁵ Haastateltava7.

²⁹⁶ Haastateltava22.

sen suhteen, kuinka hyvin siihen kuuluvien tulee tuntee toisensa, ja esimerkiksi edellä mainittu Selznickin määritelmä painottaa sen sijaan yhteisiä intressejä ja toimintaa. Niinpä Bloomsburyn yhteisönkin tapauksessa voitaisiin sanoa, että vaikka muiden yhteisöön kuuluvien tunteminen vahvistaa yhteisöllisyyden tunteita, eivät syvälliset ihmissuhteet muihin yhteisöön kuuluviin ole sen olemassaolon ehto. Muiden paikallisten näkemisen ja heille jutustelun todennäköisyys kuitenkin kasvaa Russell Squaren kohtaamispaikan ansiosta, mikä tekee Bloomsburyn yhteisöstä vähemmän politiikan tutkija Benedict Andersonin kuvaileman kuvitellun yhteisön kuin joistain muista vastaavista yhteisöistä. Tämä johtuu siitä, että kuviteltujen yhteisöjen kohdalla yhteisö ei perustu siihen kuuluvien päivittäiseen kanssakäymiseen tai henkilökohtaisiin siteisiin²⁹⁷, joista kumpaakin selvästi esiintyy Russell Squarella. Vaikka yhteisöllisyys ei kuitenkaan siis vaadi naapureiden syvällistä tuntemista, mahdollistavat Russell Squaren kaltaiset paikallisten säännöllisesti käyttämät julkiset tilat myös sen, että tuttavuuksista muodostuu vähitellen ystävyksiä. Näin kävi yhden koiranomistajien ryhmän kohdalla, joka kertoi Russell Squaren olevan kiistattomasti syy siihen, että he tutustuivat toisiinsa. Yksi heistä kertoi Russell Squaren merkityksestä ryhmän ystävyydelle näin:

*It has been a place where, you know... Like we didn't know each other apart from the dogs, and, I would say, we're actually all really good friends, and we choose to spend time with each other without the dogs as well. And it's great because we do all live near each other as well... ... Yeah, [we met] through the park, yeah.*²⁹⁸

Russell Squaren potentiaalisesti huomattavaakin merkitystä syvempien paikallisten välisten ihmissuhteiden muodostumisessa ei siis pidä unohtaa, vaikka yhteisöllisyyden kannalta ne eivät olisikaan välttämättömiä. Kuten niin usean muunkin aukioon käyttöön liittyvän seikan kohdalla, liittyy temporaalisuus osaltaan myös Russell Squaren yhteisöllisyyteen. Tämä vaikuttaa pitävän paikkansa erityisesti aukiota säännöllisesti käyttävien paikallisten kohdalla, jotka ovat käyttönsä myötä tutustuneet muihin samoihin aikoihin aukiolla liikkuviin paikallisiin. Yksi haastateltavista kuvaili temporaalisuuden vaikutusta yhteisöllisyyteen näin:

*I always feel like we kind of own this park. But then I come in the afternoon, and I see other people here with their dogs, and I'm like "who are they? who are these people?" 'cause you've probably got the wrong gang that hang out here.*²⁹⁹

---

²⁹⁷ Anderson 2006.

²⁹⁸ Haastateltava9.

²⁹⁹ Haastateltava6.

Russell Squaren voidaankin siis nähdä muodostavan jossain määrin myös pieniä yhteisöjä, joita sitoo aukion tilan lisäksi vuorokaudenaika. Näiden yhteisöjen voidaan katsoa olevan osa laajempaa Bloomsburyn yhteisöä, sillä aukiolla päivittäin käyvät ja muiden ihmisten kanssa juttelevat henkilöt kuuluvat tavallisesti paikallisten käyttäjäryhmään. Pienet temporaaliset yhteisöt voivat periaatteessa lukea sisäänsä myös esimerkiksi lähistöllä työssä käyviä aukion käyttäjiä, joten kyseiset yhteisöt voivat siinä mielessä olla myös erillään Bloomsburyn yhteisöstä. Kyse on joka tapauksessa täysin hypoteettisesta tilanteesta, sillä ainoastaan paikalliset haastateltavat puhuivat vuorokaudenajan merkityksestä Russell Squarelle sosiaalisenä tilana.

Lontoosta kaupunkina ylipäättään voidaan sanoa, että sen on vaikea nähdä muodostavan yhtä yhtenäistä kaupunkia. Sen sijaan Lontoon kaupunkeja on pikemminkin enemmän kuin yksi, sillä siihen kuuluu niin erilaisia alueita.³⁰⁰ Tämä pitää mahdollisesti paikkansa myös alueiden yhteisöllisyyden määrän kohdalla, sillä useampi paikallinen haastateltava mainitsi, että he tuntevat Bloomsburyssä enemmän yhteisöllisyyden tunteita kuin muissa Lontoon osissa, joissa he olivat asuneet ennen sinne muuttoa³⁰¹. Ensimmäisenä asian esille tuonut haastateltava ei kertonut sen tarkemmin, mistä tämä tunne hänen kohdallaan kumpuaa, mutta toinen asiasta puhunut haastateltava kertoi hyvinkin yksityiskohtaisesti, miksi hän ajattelee näin, ja painotti Russell Squaren merkitystä hänen tunteilleen yhteisöllisyydestä:

...It's the only place I've lived in London in a very, very long time, and it is... There's a real community. You come here, and you know people, even the people. That's the nice about the park, there's obviously the dog walkers, but there's the other people who use the park frequently that you sort of say hello to. And, you know, theres people who come to the cafe, like the German guy who comes in to work here every so often and just has a chat.³⁰²

Kaiken kaikkiaan on siis selvää, että Russell Squarella on merkitystä paikallisille yhteisöllisyyden tunteiden luojana. Vaikka yhteisö onkin kiistelty käsite, johon on syytä suhtautua kriittisesti, Bloomsburyssä asuvien Russell Squaren käyttäjien kohdalla se näyttäytyi haastattelujen perusteella pääosin positiivisessa valossa. Bloomsburyn yhteisön kohdalla ei voida puhua tiivistä, pienestä yhteisöstä, jossa kaikki tuntevat toisensa jo sen takia, että alueella asuu suunnilleen 10 000 ihmistä³⁰³, mutta ainakin osa paikallisista kokee kuuluvansa täl-

---

³⁰⁰ Buck, Gordon, Hall, Harloe & Kleinman 2002, 93.

³⁰¹ Haastateltava6 ja haastateltava9.

³⁰² Haastateltava9.

³⁰³ Qpzm LocalStats UK 2018.

laiseen yhteisöön. Russell Squaren julkisen tilan merkitykseen vaikuttaa sen pieni koko, joka mahdollistaa aukiolla säännöllisesti liikkuvien nopean tunnistamisen, mikä osaltaan saa jotkut paikalliset tuntemaan jopa, että Bloomsburyssä kaupunginosana on jotain kylä-mäistä³⁰⁴. Tämä on huomionarvoista, sillä Bloomsbury sijaitsee keskellä suurkaupunkia, vaikka toisaalta Lontoo on ylipäättään havainnollisempaa nähdä ennemmin joukkona kyllä kuin yhtenäisenä kaupunkina. Russell Square vaikuttaa joka tapauksessa olevan ainakin yksi Bloomsburyn keskeisistä kohtaamispaikoista ja eräänlainen kaupunginosan keskipiste sosiaalisessa mielessä.

4.4 Turvallisuuden ja turvattomuuden kokemukset

Edellisessä pääluvussa käsiteltiin sitä, miten Bloomsburyn ja Russell Squaren muuttuvaa turvallisuustilannetta kuvataan Russell Squaren ystävien uutiskirjeissä, mutta tässä luvussa huomio kohdistuu Russell Squaren käyttäjien turvallisuuden tai turvattomuuden kokemuksiin ja siihen, millaiset seikat näihin kokemuksiin vaikuttavat. Yhteisöllisyys liittyy monen muun ilmiön lisäksi myös turvallisuuden tunteisiin. Koettu rikollisuuden ja turvattomuuden määrä kulkee tutkitusti käsi kädessä yhteisöllisyyden tunteiden kanssa, ja yhteisöllisyyden tunteiden vähyys näkyikin käytännössä suoraan rikollisuuden pelkona³⁰⁵. Koska Bloomsburyn asukkaat kokevat merkittävässä määrin yhteisöllisyyden tunteita, oletettavaa on siis, että he tuntevat keskimäärin myös naapurustonsa olevan turvallinen. Toive elää turvallisessa naapurustossa on aika lailla universaali, mikä oli yksi Lontoossa 2000-luvulla toteutetun naapurustoja koskevan tutkimuksen tuloksista. Tutkimuksessa selvisi, että vastoin ennakko-odotuksia ihmiset kokivat naapurustonsa olevan hyvin turvallisia myös osissa keskikaupunkia. Nämä alueet olivat ihmisten kokemuksissa eräänlaisia ”turvallisuuskuplia”³⁰⁶ ympäröivään kaupunkiin verrattuna.³⁰⁷ Bloomsbury ei ollut yksi kyseisessä tutkimuksessa analysoiduista naapurustoista, mutta tämän tutkielman paikallisten haastattelut viittaavat siihen, että myös useat Bloomsburyn asukkaat tuntevat naapurustonsa olevan edellä mainitun kaltainen turvallinen alue keskellä kaupunkia, sillä useampi haastateltava kertoi, että vaikka alue oli aiemmin turvaton, nykyään se on hyvin turvallinen³⁰⁸.

---

³⁰⁴ Haastateltava22.

³⁰⁵ Francis, Giles-Corti, Wood & Knuiman 2012, 407.

³⁰⁶ Ks. luku 2.3.

³⁰⁷ Buck, Gordon, Hall, Harloe & Kleinman 2002, 283.

³⁰⁸ Haastateltava8 ja haastateltava22.

Yksikään haastateltavista ei myöskään kertonut, että tuntisi olonsa aina turvattomaksi nimenomaan Russell Squarella; merkittävä osa haastateltavista totesi itse asiassa, että tuntee olonsa aina täysin turvalliseksi aukiolla³⁰⁹. Osa näin vastanneista haastateltavista käytti aukiota ainoastaan valoisaan aikaan³¹⁰, mikä selittää osaltaan heidän turvallisuuden tunteidensa vahvuutta, mutta osa täysin turvalliseksi itsensä tuntevista haastateltavista käytti aukiota myös pimeällä³¹¹. Kaikki aukion täysin turvalliseksi kokevista haastateltavista suhtautuivat siihen myös ylipäätään hyvin positiivisesti ja osa suorastaan ylisti sitä, miten loistava paikka Russell Square on³¹². Yksi valoisaan aikaan aukiota käyttävä haastateltava tiivisti kokemansa turvallisuuden tunteet näin:

*...There's always loads of people... Yeah, no, I feel completely safe here... ...I can see pretty much all around me, it feels like a very open... ...And it's got a nice balance between the low planting, but, you know, also not having had so much green stripped out of it that it starts to feel hard. So I think it's lovely.*³¹³

Kyseinen haastateltava kertoi siis, että muiden ihmisten läsnäolo ja riittävä näkyvyys saavat hänet tuntemaan olonsa turvalliseksi, minkä vuoksi hän myös osittain pitää Russell Squares-ta julkisena tilana. Tämä on linjassa sen kanssa, että turvallisuuden kokemuksen nähdään aiheutta käsittelevässä kirjallisuudessa olevan keskeinen ehto sille, että ihminen pystyy viihtymään julkisessa tilassa ylipäätään³¹⁴. Voidaankin siis ajatella, että julkisen tilan täysin turvalliseksi kokeva ihminen suhtautuu todennäköisesti kyseiseen tilaan muutenkin hyvin positiivisesti, sillä hän pystyy käyttämään tilaa haluamallaan tavalla lähestulkoon kokonaan ilman turvattomuuden pelkoa. Toisaalta riskien tiedostaminen ei kuitenkaan tarkoita, ettei julkisen tilan käyttäjä pystyisi silti nauttimaan tilasta. Suurin osa paikallisista haastateltavista tiedosti selvästi, millaisia turvallisuusriskejä Russell Squareen tilana saattaa liittyä, mutta he käyttivät kuitenkin aukiota hyvillä mielin päivittäin³¹⁵. Täysi turvallisuuden kokemus saattaakin siis helpottaa yleistä julkisella alueella viihtymistä, mutta jonkinasteiset turvattomuuden tunteetkaan eivät tee siitä mahdotonta. On kuitenkin hyvin todennäköistä, että vahvat turvattomuuden kokemukset tekevät julkisen tilan käytöstä hyvin epämiellyttävää. Yksi haastateltavista mainitsi turvallisuudesta puhuessaan, että hän ei esimerkiksi missään tapaukses-

---

³⁰⁹ Haastateltava1, haastateltava7, haastateltava10, haastateltava17, haastateltava19 ja haastateltava22.

³¹⁰ Haastateltava1 ja haastateltava10.

³¹¹ Haastateltava7, haastateltava17, haastateltava19 ja haastateltava22.

³¹² Haastateltava10, haastateltava17 ja haastateltava19.

³¹³ Haastateltava10.

³¹⁴ Ks. esim. Carr, Francis, Rivlin & Stone 1995, 239 ja Moore & Cosco 2007, 106.

³¹⁵ Haastateltava3, haastateltava4, haastateltava6, haastateltava8, haastateltava9 ja haastateltava14.

sa kulkisi Russell Squaresta hieman kauempana sijaitsevan St. George's Gardensin viheralueella iltaisin tai edes aikaisin aamulla, koska tuntee olonsa siellä niin turvattomaksi. Russell Squarella kyseinen haastateltava kuitenkin kertoi tuntevansa olonsa turvallisiksi myös aikaisin aamulla, mutta hän ei kokenut olevansa turvassa iltaisin edes siellä.³¹⁶

Kuva 8. Yksi Russell Squaren laidoista pimeään aikaan.

Pimeän vaikutus Russell Squaren käyttäjien turvallisuuden tunteisiin kävikin haastatteluissa ilmi useaan otteeseen. Ihmiset kokevat pimeällä enemmän turvattomuuden tunteita, sillä muiden ihmisten vähäisyys johtaa erillisyyden tunteeseen ja valaistuksen puute vähentyneen näkyvyyden aiheuttamaan ahdistukseen. Nämä yhdessä saavat ihmisen tuntemaan, että apu on hätätilanteessa kaukana, mahdolliset uhkat ovat piilossa ja pakoreittien löytäminen on vaikeaa.³¹⁷ Russell Square on havainnointijakson aikana tehdyn tarkkailun perusteella suhteellisen hyvin valaistu lähes kauttaaltaan. Valaistus ei kuitenkaan ulotu aivan kaikkiin aukion osiin, sillä vaikka eniten käytetyillä kulkureiteillä näkyvyys onkin erittäin hyvä, aukion laitamat ovat osittain pimeän peitossa. Tämä näkyy aukion laidasta pimeään aikaan otetussa kuvassa 8. Iltaisin puistoissa liikkumisen välttely oli kuitenkin usean pimeässä liikkumista pelkäävän haastateltavan kohdalla yleinen periaate, joka ei sinänsä liittynyt suoraan juuri Russell Squareen vaan puistoihin ja puutarha-aukioihin ylipäätään³¹⁸. Kaksi puistoa pimeällä välttelevistä neljästä haastateltavasta eivät olleet paikallisia³¹⁹, mikä näin tuntevien muutoinkin vähäisen määrän huomioon ottaen viittaa siihen, että koska Russell Squarella säännöllisesti liikkuvat ja aukion sen myötä paremmin tuntevat paikalliset uskaltavat pääosin käyttää sitä myös

³¹⁶ Haastateltava3.

³¹⁷ Dravitzki, Cleland, Walton & Laing 2003, 4.

³¹⁸ Haastateltava12, haastateltava14, haastateltava18 ja haastateltava21.

³¹⁹ Haastateltava12 ja haastateltava21.

pimeällä, on Russell Square kuitenkin suhteellisen turvallinen julkinen alue. Tähän lopputulokseen tultiin myös edellisen pääluvun Russell Squaren turvallisuutta käsittelevässä luvussa, joten käyttäjien kokemusten ja Russell Squaren ystävien raportoimien Holbornin poliisivoimilta saatujen turvallisuustilannetta koskevien päivitysten voi katsoa tukevan toisiaan. Valaistuksen merkitystä turvallisuuden kokemuksiin ei ole kuitenkaan syytä sivuuttaa, sillä Russell Squaren valaistuksen vaikutuksista puhuivat niin paikalliset kuin muuallakin asuvat haastateltavat³²⁰. Osa iltaisin aukiolla liikkuvista haastateltavista kertoi esimerkiksi suoraan, että he uskaltavat tehdä näin osittain sen takia, että Russell Square on valaistu hyvin³²¹.

Edellä esitettyjen turvallisuuden kokemuksiin vaikuttavien seikkojen lisäksi haastatteluissa tuli esiin yksi olennainen asia, joka vaikutti haastateltavien turvallisuuden tunteiden taustalla: sukupuoli. Haastateltavista, jotka kertoivat joskus kokevansa olonsa turvattomaksi joko Russell Squarella tai puistoissa ylipäättään, neljä oli naisia³²² ja vain yksi mies³²³. Tämä ei ole yllättävää siinä mielessä, että naiset pelkäävät tutkitusti miehiä enemmän rikoksen uhriksi päätymistä, vaikka miehet kyllä alkavat myös pelätä tätä enemmän myöhemmällä iällä. Miehet eivät kuitenkaan keskimäärin edes vanhana pelkää rikoksen uhriksi joutumista yhtä paljon kuin naiset. Naiset pystyvät myös yleensä nimeämään välittömästi useampia vaarallisiksi kokemiaan alueita, jotka ovat tyypillisesti huonosti valaistuja ja eristyksissä muista ihmisistä ja joilla liikkuaessaan he ovat erityisen varovaisia.³²⁴ Yksi turvattomuuden tunteista kertonut naispuolinen haastateltava kuvaili ajatuksiaan pimeällä liikkumisesta näin:

*...I think in general, like, when it starts getting dark I sort of feel... I don't know, you sort of start thinking a bit more, don't you? About where you are, what you're doing... So, no, I probably wouldn't [come to Russell Square when it's dark]. I probably wouldn't go to any park in the dark, I don't think.*³²⁵

Kyseinen haastateltava siis selvästi tunsikin, että erityinen varovaisuus on tarpeen pimeään aikaan. Kuten aiemmin jo todettiin, hänenkään kohdallaan kyse ei kuitenkaan ollut nimenomaan Russell Squaren kokemisesta vaarallisena vaan yleisestä varautuneesta suhtautumisesta puistoihin pimeällä. Tämänkaltaiset kokemukset osoittavat, että sukupuolella on vaikutusta turvallisuuden tunteisiin ja tämän myötä myös Russell Squaren käyttöön. Temporäällisyys vaikuttaa siis jälleen yhdellä tavalla aukion käyttöön. Aineiston keruun aikaisen havain-

³²⁰ Haastateltava1, haastateltava3, haastateltava7, haastateltava19 ja haastateltava22.

³²¹ Haastateltava7 ja haastateltava19.

³²² Haastateltava3, haastateltava14, haastateltava18 ja haastateltava21.

³²³ Haastateltava12.

³²⁴ Oc & Tiesdell 1997, 34–35.

³²⁵ Haastateltava21.

noinnin aikana ei näkynyt selvästi, että Russell Squarella olisi liikkunut naisia huomattavasti miehiä vähemmän pimeään aikaan, mutta voisi olla silti kiinnostavaa tehdä kvantitatiivista metodia hyödyntävää lisätutkimusta vaikka siten, että havainnoitsija laskisi aukiota käyttävien naisiksi ja miehiksi oletettavien ihmisten määrän jollain aikavälillä pimeällä. Tällainen tutkimus haastatteluihin yhdistettynä saattaisi mahdollisesti osoittaa käytännössä, että Russell Squarella liikkuu määrällisesti vähemmän naisia kuin miehiä tiettyihin vuorokaudenaikoihin. Tämän tutkielman aineiston perusteella kyse on kuitenkin hypoteesista.

Palataksemme kuitenkin vielä Russell Squaren käyttäjien turvallisuuden kokemuksiin kokonaisuudessaan on syytä analysoida vielä aukiolla tapahtuneiden väkivallantekojen³²⁶ vaikutusta käyttäjien kokemuksiin. Paikallisista kaikki olivat tietoisia Russell Squaren historiasta, ja erityisesti vuonna 2016 tapahtunut joukkopuukotus oli heistä useiden mielissä³²⁷, mutta muualla asuvista haastateltavista osa ei ollut edes kuullut kyseisestä tapahtumasta³²⁸. Vain yksi haastateltavista kertoi puukotuksen heikentäneen hänen turvallisuuden tunnettaan³²⁹, ja loput totesivat, ettei tapahtuma vaikuttanut heidän turvallisuuden tunteeseensa lainkaan³³⁰. Haastateltavat kertoivat tämän johtuvan muun muassa siitä, että Lontoossa asuva tottuu kuulemaan puukotuksista puistoissa³³¹ ja väkivallan uhriksi joutumisessa on kyse vain huonosta tuurista³³². Mutta useampi heistä sanoi myös, että kyseessä on ennen kaikkea asennekysymys siten, ettei pelolle saa antaa valtaa niin, että se häiritsee jokapäiväistä elämää³³³. Tällaisessa ajatuksessa on havaittavissa toisen maailmansodan aikana suunnitellun³³⁴, mutta vasta vuoden 2008 taantuman myötä suureen suosioon nousseen *keep calm and carry on* -julisteen sanoman kaikuja, jotka kehottavat pysymään rauhallisena katastrofin edessä³³⁵. Oli kyseessä sitten tämänkaltaisen tausta-ajatus, perinteinen lontoolainen asenne ”terrorismille ei anneta valtaa” tai yksinomaan arjen käytännöllisyyden priorisointi, tiivistä yksi haastateltavista suhtautumisensa objektiivista turvallisuutta heikentäviin tapahtumiin ytimekkäästi seuraavalla tavalla:

*It's just London life, you know?*³³⁶

---

³²⁶ Ks. 1.1.

³²⁷ Haastateltava3, haastateltava4, haastateltava5 ja haastateltava7.

³²⁸ Haastateltava10, haastateltava11, haastateltava12, haastateltava18 ja haastateltava21.

³²⁹ Haastateltava3.

³³⁰ Haastateltava4, haastateltava5, haastateltava7, haastateltava8, haastateltava9 ja haastateltava14.

³³¹ Haastateltava9.

³³² Haastateltava4 ja haastateltava7.

³³³ Haastateltava7, haastateltava19 ja haastateltava21.

³³⁴ Juliste suunniteltiin alunperin näytettäväksi briteille siinä tapauksessa, että Saksa voittaa sodan ja valtaa Ison-Britannian.

³³⁵ Lewis 2012.

³³⁶ Haastateltava7.

5 Johtopäätökset

Russell Squaresta on tässä tutkielmassa muodostunut kuva valtasuhteiden täyttämänä tilana, jossa sen yksityinen omistus kuitenkin kummittelee taustalla. Vaikka julkisen tilan omistajuudella on merkitystä varsinkin Ison-Britannian kaltaisessa maassa, jossa yläluokkaisilla maanomistajilla on yhä tänä päivänä huomattavaa tilallista valtaa, julkisen tilan käyttäjien symbolisen omistuksen tunteilla on myös niin inhimillistä kuin käytännöllistäkin merkitystä. Russell Squarella ylintä valtaa käyttää muodollisesti Bedfordin herttua, mutta hän ei kuitenkaan kuulu aukiolla päivittäin liikkuvien ihmisten joukkoon, jotka tekevät osittain jo pelkällä läsnäolollaan aukiota sellaisen tilan kuin se on. Kuuluuko julkinen tila siis inhimillisellä tasolla kaikille niille, jotka siellä liikkuvat? Russell Squarella vastaus tuntuu olevan samanaikaisesti kyllä ja ei. Olisi hienoa ajatella, että aukio edustaa sellaista julkista tilaa, joka on aidosti kaikille avointa ja jossa kaikki tuntevat itsensä tervetulleiksi, mutta käytännössä tämä vaatisi tilanteen huomattavaa yksinkertaistamista. On totta, että varmasti suurin osa aukiolle saapuvista kokee sen tilan näin, mutta olisi harhaanjohtavaa väittää, ettei muunkinlaisia kokemuksia ole. Näitä kokemuksia ei kuitenkaan löydy tämän tutkielman aineistoista muutoin kuin toisen käden tietona. Tämä ei ole sattumaa, sillä tutkimuksessa selvisi, että esimerkiksi kodittomat lähetetään matkoihinsa hyvin nopeasti Russell Squarelta, joten heitä ei oikein löydy haastateltavaksi senkään takia. Onko tämä sitten huono asia? Eikö ole hyödyllistä muille aukiolla liikkuville, jos yleiselle järjestykselle riskeinä nähdyt ihmiset poistetaan julkisesta tilasta? Mahdollisesti on, mutta tiettyjen ihmisryhmien pääsyn evääminen julkiseen tilaan rapauttaa samalla perustavalla tavalla sen taustalla vaikuttavaa inklusiivisuuden ihanetta. Kysymys on vaikea, sillä julkinen tila täysin vailla kontrollia tuskin on myöskään vaihtoehto, ainakaan useimmissa tapauksissa. Eettisesti kestäväntä onkin ehkä problematisoida tällainen vallankäyttö lähtökohtaisesti, mutta huomioida myös julkisten tilojen erityisyys.

Jos otetaan lähtökohdaksi se, että kaikilla julkisessa tilassa liikkuvilla on mahdollisuus kokea symbolisen omistuksen tunteita, on kuitenkin selvää, että joidenkin ihmisten poissulkeminen tämän piiristä vaikuttaa koko ajatuksen mielekkyyteen. Voidaanko symbolisen omistuksen mahdollisuuden ajatella olevan edes lähtökohtaisesti kaikki mukaan sisällyttävää? Uskoisin, että vastaus tähän kysymykseen riippuu huomattavasti siitä, mitä erityistä julkista tilaa se koskee. Kun liikkuu erityisesti kesäaikaan Russell Squarea suuremmissa puistoissa, tulee helposti kiinnittäneeksi huomiota siihen, että tavalla tai toisella marginalisoitujen ja toiseutuksen kohteeksi joutuvien ihmisten ryhmiä näkyy oleskelevan niiden alueella muuta julkista tilaa enemmän. Tämä tuskin on sattumaa. Todennäköistä on pikemminkin, että myös marginalisoidut ihmisryhmät kokevat puistot usein julkisena tilana, jossa he ovat tervetulleita,

vaikka kaupungin muu julkinen tila – erityisesti pseudojulkinen sellainen – saattaa tuntua heistä jokseenkin vihamieliseltä. Russell Squaren kohdalla aukion koko vaikuttaa kuitenkin ilmiöön niin, että sen tilassa oleskeleva toiseutuksen kohteeksi joutuva ihminen on helppo havaita, mikä voi johtaa siihen, että hänet poistetaan aukion julkisesta tilasta nopeasti tai hän kokee olonsa muuten epämukavaksi. On myös mahdollista, että aukion koko tekee sen käyttäjien symbolisen omistuksen ja sekundaaristen reviirien kokemuksista tavallista vahvempia, mikä motivoi heitä kontrolloimaan tilaa erityisen ärhäkästi. Onhan suhteellisen helppoa kokea, että julkinen tila on “oma takapiha”, kun se on kooltaan kookas mutta tarpeeksi pieni tarkkailtavaksi. Onko kaikilla siis mahdollisuus julkisen tilan symboliseen omistukseen? Periaatteessa on, mutta kaikkien kohdalla tällaisten kokemusten syntyminen ei ole niin helppoa.

Niillä, jotka tällaisia tunteita pääsevät kokemaan, on joka tapauksessa huomattava merkitys julkiselle tilalle kokonaisuutena. Tilan käyttäjien muistot, kokemukset ja tunteet muodostavat ulottuvuuden, joka liittyy fyysiseen tilaan, muttei ole siitä täysin riippuvainen. Voidaan ajatella, että Russell Squarella käyneiden kokemukset muodostavat tavallaan fyysisestä tilasta erillään olevan Russell Squaren, joka olisi edelleen olemassa, vaikka fyysinen aukio tuhoutuisikin huomenna. Russell Squaren fyysisen tilan merkitystä ei kuitenkaan ole luonnollisesti syytä sivuuttaa tästä huolimatta, sillä koiria ei voi ulkoiluttaa muistoissa eikä puiden lehtien havinaa kuunnella ilman puita. On joka tapauksessa kiehtovaa, miten monia muotoja ihmisten kulkemat reitit ja sosiaaliset elämät ottavat Russell Squaren kaltaisessa pienessä julkisessa tilassa, joka on vuosien varrella nähnyt monenlaisia niin onnellisia kuin onnettomien vaiheita. Erityistä merkitystä aukion tilalla on myös siinä mielessä, että sen julkisuus pakottaa tilan käyttäjiä muokkaamaan tapojaan käyttää aukiota silloin, kun ne ovat ristiriidassa muiden käyttötapojen kanssa. Tietyllä tapaa julkisen tilan käyttöön liittyykin aina kompromissien välttämättömyys, sillä vaikka muodollisesti tilalla olisikin tietty omistava ja hallinnoiva taho, käytännössä tilassa liikkuvat ovat usein niitä, jotka neuvottelevat tavalla tai toisella muiden siinä liikkuvien kanssa sen käytöstä. Tällainen julkiseen tilaan rakennettu kompromissien ja erilaisten ihmisten kanssa toimimisen väistämättömyys ei ole aina huono asia, sillä parhaimmillaan se saattaa tehdä ihmisistä hieman empaattisempia, vaikka asetelma voi toimia myös loputtomien konfliktien lähteenä.

Inhimillisen elämän kirjo, jota Russell Squarelta on löydettävissä monissa muodoissaan, onkin ehkä tämän tutkielman tärkein tutkimustulos. Julkinen tila on todella monimuotoinen tutkimuskohde, jonka lähestyminen tieteidenvälisesti vaikuttaisi olevan tämän tutkielman perusteella erittäin hyödyllistä. Jos Russell Squarea tutkittaisiin hyödyntäen ainoastaan yhden tieteenalan metodeja ja tutkimuskirjallisuutta, jäisivät tutkimuksen tulokset vääjäämättä hie-

man pinnallisiksi, vaikka se mahdollistaisi toki myös jonkin tilan osa-alueen perinpohjaisen analyysin. Kokonaiskuvan kannalta tieteidenvälisyys on kuitenkin julkisen tilan tutkimuksessa selvästi kannattavaa. Tieteidenvälisyys yhdistettynä etnografisiin metodeihin on osoittautunut monipuolista tietoa tuottavaksi tieteelliseksi lähtökohdaksi, mutta myös aiheeseen syventymisen jatkaminen olisi mahdollista tämän tutkielman tulosten pohjalta. Olisi kiinnostavaa nähdä lisää eri aineistoa hyödyntävää tieteidenvälistä tutkimusta Russell Squaresta, sillä se tekisi myös tutkimusten tulosten vertailusta mahdollista, mikä olisi jo etnografisten metodien käytön ja tutkimuksen väistämättömän subjektiivisuuden näkökulmasta kiehtovaa. Tieteidenvälisellä julkisen tilan tutkimuksella voisi lisäksi kuvitella olevan konkreettista hyötyä esimerkiksi julkisia tiloja kehittäville ja ylläpitäville tahoille. Tämä ei kuitenkaan ole ollut tämän tutkielman tutkimuksellinen lähtökohta, eikä sen tarvitsekaan olla. Tiedon arvottaminen sen käytännön sovellettavuuden perusteella olisi tehnyt tästä tutkielmasta latteamman, sillä aineiston tulkinta ensisijaisesti käytännöllisyyden näkökulmasta näkyisi mitä luultavammin joidenkin kiinnostavien asioiden huomiotta jättämisenä.

Palataksemme kuitenkin vielä takaisin julkisen tilan inhimilliseen ulottuvuuteen on todettava, että vaikka Russell Square toimiikin kaiken tilan tavoin valtasuhteiden kenttänä, nousi haastateltavien vastauksista esiin kerta toisensa jälkeen myös heidän onnellisuutensa siitä, että Russell Square on ylipäättään olemassa. Luonnon merkitys hyvinvoinnille lienee nykyään itsestäänselvyys useimmille ihmisille, sillä pelkästään viime vuosina julkisessa keskustelussa on esiintynyt niin paljon tutkimusta esimerkiksi metsien positiivisista terveysvaikutuksista. Haastatteleminen Russell Squarella liikkuvien ihmisten vastaukset osoittivat kuitenkin selvästi, ettei aina ole tarpeen mennä metsään asti, vaan naapuruston viheralue saattaa riittää vallan hyvin luonnolle altistumisen paikaksi. Lontoon kaltaisten suurkaupunkien puistojen sanotaan usein olevan niiden keuhkot, ja tämä vaikuttaa pitävän paikkansa myös inhimillisen kokemuksen tasolla. Haastateltavien kuvailut siitä, kuinka Russell Square on heille paikka hengähtää, toimivat yhtä lailla tiivistyksinä viheralueiden merkityksestä ihmiselle niin organisaationa kuin emotionaalisenakin olentona. Vaikka kaupungit ovat monelle ihanteellisia paikkoja elää monella tapaa, viheralueiden olemassaolo niissä on silti monen kohdalla olennainen seikka heidän hyvinvointinsa kannalta. Tämä tekee viheralueista aivan erityistä julkista tilaa, jolle ei löydy samat vaikutukset takaavaa korvaavaa vaihtoehtoa.

Keskellä Lontoota sijaitseva Russell Square osoittaa, että vaikka julkinen viheralue olisi läpeensä urbaani ja toimisi suorastaan vilkkaan jalankulkuliikenteen väylänä, voi se silti olla rauhoittumisen tila sen käyttäjille. Rauhoittumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistavana viheralueena – joka toimii myös naapurustoa merkittävällä tavalla yhdistävänä teki-

jänä – tilan muodollisella omistuksella ei ole käytännössä väliä, niin kauan kuin ihmiset ovat tervetulleita nauttimaan aukion tilasta. Tätä ei kuitenkaan ole syytä ottaa itsestäänselvyytenä, sillä Russell Squaren julkisuuden tila ei muun yksityisesti omistetun julkisen tilan tavoin ole taattu eikä välttämättä ikuinen. Ajatuksen voisi toisaalta kääntää myös toisinpäin ja kysyä, onko julkisesti omistetun tilan julkisuus sitten täysin varmasti taattu? Ovathan julkiset tahot Isossa-Britanniassakin myyneet historian saatossa useaan otteeseen niiden omistamaa julkista tilaa yksityisille tahoille³³⁷. Vain aika näyttää, millaiseksi tilanne tulee kehittymään jatkossa, mutta tässä tutkielmassa on kuitenkin tullut selväksi, että yksityisesti omistettujen julkisten tilojen lisääntyminen on kehityskulku, johon on syytä suhtautua varauksella.

Russell Squaren näkeminen julkisena tilana ainoastaan sen yksityisen omistuksen kautta olisi kuitenkin lopulta sen inhimillisen ulottuvuuden vähättelyä. Vaikka virallisella omistuksella on kiistattomasti väliä ja kyseisen tosiasian sivuuttaminen veisi julkisen tilan tutkimukselta sen vallan käsittelyn lähtökohdan, haastateltujen aukion käyttäjien kokemuksissa toistuvat kuitenkin sen moninaiset inhimilliset merkitykset, joihin kuuluvat myös symbolisen omistuksen tunteet. On totta, ettei esimerkiksi erään haastateltavan tunne aivan tietyn Russell Squaren penkin omistamisesta tee siitä virallisesti hänen penkkiään, se on symbolisesti hänen niinä hetkinä, kun hän sillä istuu ja nauttii aukion vehreydestä. Jotkut aukion käyttäjät tulevat myös osaksi heille tärkeää tilaa muistopenkkien muodossa sen jälkeen, kun heidän tilan käyttönsä on jo ohi. Nämä ihmiset ovat yhä läsnä tilassa muistoina, ja he joissain tapauksissa kykenevät jopa huvittamaan tälläkin hetkellä Russell Squarella kulkevia – kuten omalla kohdallani nähdessäni erään muistopenkin laatassa mahdollisesti lastenlaulusta³³⁸ peräisin olevan sitaatin:

Well you may think this is the end: Well, it is.

---

³³⁷ Garrett 2017.

³³⁸ Scoutsongs 2018.

Lähdeluettelo

Aineisto

Russell Squarella tehdyn havainnoinnin tuottamat muistiinpanot (kirjoitettu 21.11.–28.11.2017) ja valokuvat (otettu 21.11.–30.11.2017).

Russell Squaren käyttäjien haastattelut (toteutettu 28.11.–30.11.2017). *Tallenteet tekijän hallussa.*

- Haastateltava1: lähellä työskentelevä, nainen (haastattelu 1).
- Haastateltava2: paikallinen (muu), mies (haastattelu 2).
- Haastateltava3: paikallinen (koiranomistaja), nainen (haastattelu 3).
- Haastateltava4: paikallinen (koiranomistaja), mies (haastattelu 4).
- Haastateltava5: paikallinen (koiranomistaja), mies (haastattelu 5).
- Haastateltava6: paikallinen (koiranomistaja), mies (haastattelu 6).
- Haastateltava7: paikallinen (koiranomistaja), nainen (haastattelu 6).
- Haastateltava8: paikallinen (koiranomistaja), mies (haastattelu 6).
- Haastateltava9: paikallinen (koiranomistaja), nainen (haastattelu 6).
- Haastateltava10: opiskelija, nainen (haastattelu 7).
- Haastateltava11: opiskelija, nainen (haastattelu 8).
- Haastateltava12: opiskelija, mies (haastattelu 8).
- Haastateltava13: paikallinen (muu), mies (haastattelu 9).
- Haastateltava14: paikallinen (koiranomistaja), nainen (haastattelu 10).
- Haastateltava15: paikallinen (koiranomistaja) mies (haastattelu 10).
- Haastateltava16: paikallinen (koiranomistaja) nainen (haastattelu 10).
- Haastateltava17: lähellä työskentelevä, mies (haastattelu 11).
- Haastateltava18: opiskelija, nainen (haastattelu 12).
- Haastateltava19: lähellä työskentelevä, mies (haastattelu 13).
- Haastateltava20: turisti, mies (haastattelu 14).
- Haastateltava21: lähellä työskentelevä, nainen (haastattelu 15).
- Haastateltava22: paikallinen (koiranomistaja), mies (haastattelu 16).

Friends of Russell Square -yhdistyksen uutiskirjeitä vuosilta 1999–2017.

- Newsletter (syksy 1999).
- Russell News (talvi 2003).
- Russell News (talvi 2004).
- Russell News (kevät 2005).
- Russell News (kesä 2005).
- Russell News (talvi 2005).
- Russell News (kevät 2006).

- Russell News (talvi 2006).
- Russell News (kevät 2007).
- Russell News (talvi 2007).
- Russell News (kevät 2008).
- Russell News (kesä 2008).
- Russell News (syksy 2012).
- Russell News (kevät 2013).
- Russell News (kesä 2017).

Muu aineisto

BBC News 2017. London Bridge attack: Timeline of British terror attacks. *BBC News* 19.6.2017. Saatavilla osoitteessa <http://www.bbc.com/news/uk-40013040> [Haettu 9.3.2018].

Camden 2004. *CCTV to make Camden's streets safer*. Saatavilla osoitteessa <https://www.camden.gov.uk/ccm/content/press/2004/september/cctv-to-make-camdens-streets-safer/> [Haettu 25.4.2018].

Country Life 2010. Who really owns Britain?. *Country Life* 16.11.2010. Saatavilla osoitteessa <http://www.countrylife.co.uk/articles/who-really-owns-britain-20219> [Haettu 13.2.2018].

Friends of Russell Square 2018. *Cafe Tropea*. Saatavilla osoitteessa http://www.friendsofrussellsquare.org/?page_id=14 [Haettu 15.2.2018].

Garrett, B. L. 2017. These squares are our squares: Be angry about the privatisation of public space. *The Guardian* 25.7.2017. Saatavilla osoitteessa <https://www.theguardian.com/cities/2017/jul/25/squares-angry-privatisation-public-space> [Haettu 27.4.2018].

Historic England 2018. *Russell Square*. Saatavilla osoitteessa <https://historicengland.org.uk/listing/the-list/list-entry/1000213> [Haettu 7.11.2017].

Holborn Journal 1864. The Bloomsbury flower show. *Holborn Journal* 16.7.1864. Saatavilla osoitteessa <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0001051/18640716/018/0002> [Haettu 25.4.2018].

Michael, C. (toim.) 2017. Revealed: The insidious creep of pseudo-public space in London. *The Guardian* 24.7.2017. Saatavilla osoitteessa <https://www.theguardian.com/cities/2017/jul/24/revealed-pseudo-public-space-pops-london-investigation-map> [Haettu 12.2.2018].

Oliphant, V. 2017. Russell Square placed on lockdown - Gang of men on mopeds STAB man 'with machete'. *Express* 10.6.2017. Saatavilla osoitteessa <http://www.express.co.uk/news/uk/815291/Russell-Square-London-stabbing-lockdown-terror-attack-police> [Haettu 7.11.2017].

OutRage! London 1998. "*Zone of toleration*" for gay sex in Russell Square?. Saatavilla osoitteessa <http://rosecottage.me.uk/OutRage-archives/russell.htm> [Haettu 8.3.2018].

Parker, G. 2017. How private 'public' space in cities shuts out protest. *Financial Times* 7.6.2017. Saatavilla osoitteessa <https://www.ft.com/content/45cd3dbe-34dd-11e7-99bd-13beb0903fa3> [Haettu 12.2.2018].

Penny Illustrated Paper 1863. Working men's flower show in Russell Square. *Penny Illustrated Paper* 18.7.1863. Saatavilla osoitteessa <https://www.britishnewspaperarchive.co.uk/viewer/bl/0000693/18630718/009/0004> [Haettu 25.4.2018].

Principal Hotel Company Ltd 2018. *The history of The Principal London*. Saatavilla osoitteessa <https://www.phcompany.com/principal/ledger/history-principal-london/> [Haettu 27.4.2018].

Roberts, R. 2017. British Museum evacuated: Controlled explosion of unattended vehicle carried out after 'security concern'. *Independent* 21.7.2017. Saatavilla osoitteessa <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/british-museum-evacuated-controlled-explosion-security-concern-london-latest-updates-a7853866.html> [Haettu 24.1.2018].

Russell, A. 2014. Welcome from the Duke of Bedford. *The Bedford Estates*. Saatavilla osoitteessa <http://www.bedfordestates.com/the-estate/welcome/> [Haettu 12.2.2018].

Scoutsongs 2018. Be kind to your web-footed friends. Saatavilla osoitteessa <https://www.scoutsongs.com/lyrics/be-kind-to-your-web-footed-friends.html> [Haettu 26.4.2018].

Shenker, J. 2017. London mayor to draw up charter regulating pseudo-public space. *The Guardian* 23.11.2017. Saatavilla osoitteessa <https://www.theguardian.com/cities/2017/nov/23/london-mayor-charter-pseudo-public-space-sadiq-khan> [Haettu 12.2.2018].

TFL 2018a. *Key bus routes in central London*. Saatavilla osoitteessa <http://content.tfl.gov.uk/bus-route-maps/key-bus-routes-in-central-london.pdf> [Haettu 28.2.2018].

TFL 2018b. *London underground*. Saatavilla osoitteessa <https://tfl.gov.uk/corporate/about-tfl/what-we-do/london-underground> [Haettu 9.2.2018].

The Bedford Estates 2014a. *Russell Square*. Saatavilla osoitteessa <https://www.bedfordstates.com/london-garden-squares/squares/russell-square/> [Haettu 7.11.2017].

The Bedford Estates 2014b. *About us*. Saatavilla osoitteessa <https://www.bedfordstates.com/about-us/> [Haettu 12.2.2018].

The Burtons' St Leonards Society 2010. *Who were the Burtons?*. Saatavilla osoitteessa http://www.burtonsstleonardssociety.co.uk/history_-_the_burtons.html [Haettu 28.2.2018].

The Guardian 2005. Where the bombers struck. *The Guardian* 8.7.2005. Saatavilla osoitteessa <https://www.theguardian.com/uk/2005/jul/08/terrorism.july71> [Haettu 7.11.2017].

The Guardian 2017. Pseudo-public space: explore the map – and tell us what we're missing. *The Guardian* 24.7.2017. Saatavilla osoitteessa <https://www.theguardian.com/cities/2017/jul/24/pseudo-public-space-explore-data-what-missing> [Haettu 12.2.2018].

The Royal Parks 2018a. *Picnics in the Royal Parks*. Saatavilla osoitteessa <https://www.royalparks.org.uk/managing-the-parks/park-regulations-legislation-and-policies/picnics-in-the-royal-parks> [Haettu 27.4.2018].

The Royal Parks 2018b. *Fitness training licenses*. Saatavilla osoitteessa <https://www.royalparks.org.uk/managing-the-parks/licences-and-permits/fitness-training-licences> [Haettu 9.3.2018].

Telegraph Reporters 2016. London knife attack: Everything we know about the Russell Square stabbings on Thursday morning. *The Telegraph* 4.8.2016. Saatavilla osoitteessa <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/08/04/russell-square-stabbing-everything-we-know-about-the-attack-on-t> [Haettu 7.11.2017].

Temperton, J. 2015. One nation under CCTV: the future of automated surveillance. *Wired* 17.8.2015. Saatavilla osoitteessa <http://www.wired.co.uk/article/one-nation-under-cctv> [Haettu 7.2.2018].

Qpzm LocalStats UK 2018. *Bloomsbury Demographics (Camden, England)*. Saatavilla osoitteessa <http://bloomsbury.localstats.co.uk/census-demographics/england/london/camden/bloomsbury> [Haettu 21.3.2018].

Weaver, M. 2017. UK public faces mass invasion of privacy as big data and surveillance merge. *The Guardian* 14.3.2017. Saatavilla osoitteessa <https://www.theguardian.com/uk-news/2017/mar/14/public-faces-mass-invasion-of-privacy-as-big-data-and-surveillance-merge> [Haettu 7.2.2018].

Tutkimuskirjallisuus

Allen, J. 2003. *Lost geographies of power*. Bodmin: Blackwell Publishing.

Amster, R. 2004. *Street people and the contested realms of public space*. New York: LFB Scholarly Pub.

Anderson, B. 2006. *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. Tarkistettu versio. London: Verso.

Bakir, V., Cable, J., Dencik, L., Hintz, A. & McStay, A. 2015. *Public feeling on privacy, security and surveillance: A Report by DATA-PSST and DCSS*. University of Gloucestershire.

Bremner, R. H. 2000. *Giving: Charity and philanthropy in history*. 2. painos. United States of America: Transaction Publishers.

Buck, N., Gordon, I., Hall, P., Harloe, M. & Kleinman, M. 2002. *Working capital: Life and labour in contemporary London*. London: Routledge.

Carr, S., Francis, M., Rivlin, L. G. & Stone, A. M. 1995. *Public space*. 2. painos. Cambridge: Cambridge University Press.

Conradson, D. 2007. 'Freedom, space and perspective: Moving encounters with other ecologies' teoksessa Bondi, L., Davidson, J. & Smith, M. (toim.) 2005. *Emotional geographies*. Aldershot: Ashgate, 103–116.

Cutter, S. L., Richardson, D. & Wilbanks, T. J. 2003. *The geographical dimensions of terrorism*. New York: Routledge.

De Freitas, R. 2016. *From fields to fountains: The story of Bloomsbury's Russell Square*. Oxford: Holywell Press Ltd.

Dravitzki, V., Cleland, B., Walton, D. & Laing, J. 2003. Measuring commuting pedestrians' concerns for personal safety and the influence of lighting on these concerns. *Australasian Transport Research Forum*.

Dromi, S. M. 2012. Penny for your thoughts: Beggars and the exercise of morality in daily life. *Sociological Forum*, 27:4, 847–871.

- Foucault, M. (1982) 2000. 'The subject and power' teoksessa Faubion, J. (toim.) *Power: Essential works of Foucault 1954–1984*. United States of America, The New Press, 326–348.
- Foucault, M. & Rabinow, P. 1989. *Kaupunki - tila - valta*. Tampere: Tampereen teknillinen korkeakoulu.
- Francis, J., Giles-Corti, B., Wood, L. & Knuiman, M. 2012. Creating sense of community: The role of public space. *Journal of Environmental Psychology*, 32, 401–409.
- Froomkin, A. M. 2017. 'Privacy impact notices to address the privacy pollution of mass surveillance' teoksessa Timan, T., Newell, B. C. & Koops, B. (toim.) *Privacy in public space: Conceptual and regulatory challenges*. Northampton, MA: Edward Elgar Pub, 184–210.
- Galanakis, M. 2008. *Space unjust: Socio-spatial discrimination in urban public space. Cases from Helsinki and Athens*. Jyväskylä: University of Art and Design.
- Gehl, J. & Gemzøe, L. 2001. *New city spaces*. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Gehl, J. & Svarre, B. 2013. *How to study public life*. Washington, DC: Island Press.
- Goffman, E. 1963. *Behavior in public places*. Toronto: The Free Press.
- Goodman, D., Goodman, M. K. & Redclift, M. R. 2010. 'Introduction: Situating consumption, space and place' teoksessa Goodman, D., Goodman, M. K. & Redclift, M. R. (toim.) *Consuming space: Placing consumption in perspective*. Farnham: Taylor and Francis, 3–40.
- Greene, J. R. 2000. Community policing in America: Changing the nature, structure, and function of the police. *Policies, processes, and the decisions of the criminal justice system*, 3, 1–72.
- Groh, J. M. 2014. *Making space: How the brain knows where things are*. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Haarni, T., Karvinen, M., Koskela, H. & Tani S. 1997. 'Johdatus nykymaantieteeseen' teoksessa Haarni, T., Karvinen, M., Koskela, H. & Tani S. (toim.) *Tila, paikka ja maisema: Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*. Tampere: Vastapaino, 9–34.
- Hannikainen, M. O. 2014. *The greening of London: The development of public green spaces in Camden and Southwark from the mid-1920s to the late 1990s*. Helsinki: University of Helsinki.
- Harocopos, A. & Hough, M. 2005. Drug dealing in open-air markets. *Problem-oriented Guides for Police: Response Guides Series*, 31, 1–68.

Hennelly, S. 2010. Public space, public morality: The media construction of sex in public places. *Liverpool Law Review*, 31, 69–91.

Holland, C., Clark, A., Katz, J. & Peace, S. 2007. *Social interactions in urban public places*. Plymouth: The Policy Press.

Honkatukia, P. 2000. 'Naisiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta turvallisuuskysymyksenä' teoksessa Lahikainen, A. R. & Niemelä, P. (toim.) *Inhimillinen turvallisuus*. Tampere: Vastapaino, 149–175.

Jakle, J. A., Brunn, S. & Roseman, C. C. 1976. *Human spatial behavior: A social geography*. North Scituate, MA: Duxbury Press.

Johnston, L. 2003. From 'pluralisation' to 'the police extended family': Discourses on the governance of community policing in Britain. *International Journal of the Sociology of Law*, 31, 185–204.

Jones, O. 2007. 'An ecology of emotion, memory, self and landscape' teoksessa Bondi, L., Davidson, J. & Smith, M. (toim.) *Emotional geographies*. Aldershot: Ashgate, 205–218.

Junkala, P. & Sääskilähti, N. 1999. *Kadun risteyksessä: etnologinen analyysi kaupunkitilasta*. Jyväskylä: Atena.

Lefebvre, H. (1986) 2003. 'Preface to the new edition: The production of space' teoksessa Elden, S., Lebas, E. & Kofman, E. (toim.) *Henri Lefebvre: Key writings*. Bodmin: Continuum, 206–213.

Lehtovuori, P. 2010. *Experience and conflict: The production of urban space*. Farnham: Ashgate.

Lewis, B. 2012. The renaissance of 'Keep calm and carry on'. *The Poster*, 2:1, 7–23.

Loader, I. & Walker, N. 2007. *Civilizing security*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lofland, L. H. 1998. *The public realm: Exploring the city's quintessential social territory*. The United States of America: Aldine de Gruyter.

Low, S. M., Scheld, S. & Taplin, D. 2005. *Rethinking urban parks: Public space & cultural diversity*. Austin, TX: University of Texas Press.

Lusk, A. C. 2006. 'Promoting health and fitness through urban design' teoksessa Platt, R. H. (toim.) *The humane metropolis: People and nature in the 21st-century city*. Amherst, MA: University of Massachusetts Press, 87–101.

- Kohn, M. 2004. *Brave new neighborhoods: The privatization of public space*. The United States of America: Routledge.
- Kremer, J. 2017. *The end of freedom in public places?: Privacy problems arising from surveillance of the European public space*. Helsinki: University of Helsinki.
- Krier, R. 1979. *Urban space*. London: Academy Editions.
- Madanipour, A. 2003. *Public and private spaces of the city*. Padstow: Routledge.
- Manalansan, M. F. 2001. Public sex, gay space. *American Ethnologist*, 28:2, 476–477. Wiley.
- Mansvelt, J. 2005. *Geographies of consumption*. London: SAGE.
- Massey, D. 2008. *Samanaikainen tila*. Tampere: Vastapaino.
- McDonald, R. I. 2015. *Conservation for cities : How to plan & build natural infrastructure*. Washington, DC: Island Press.
- McDonogh, G. & Rotenberg, R. (toim.) 1993. *The cultural meaning of urban space*. Westport, CT: Bergin & Garvey.
- Mitchell, D. 2003. *The right to the city: Social justice and the fight for public space*. The United States of America: The Guilford Press.
- Moore, R. C. & Cosco, N. G. 2007. 'What makes a park inclusive and universally designed?: A multi-method approach' teoksessa Travlou, P. & Ward Thompson, C. (toim.) *Open space: People space*. Abingdon: Taylor and Francis, 85–110.
- Niemelä, P. 2000. 'Turvallisuuden käsite ja tarkastelukehikko' teoksessa Lahikainen, A. R. & Niemelä, P. (toim.) *Inhimillinen turvallisuus*. Tampere: Vastapaino, 21–37.
- Oc, T. & Tiesdell, S. 1997. 'The dimensions of crime' teoksessa Oc, T. & Tiesdell, S. (toim.) *Safer city centers: Reviving the public realm*. Great Britain: Paul Chapman Publishing Ltd, 21–50.
- Pain, R. 1997. Social geographies of women's fear of crime. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22:2, 231–244.
- Phillips, C. 1999. A review of CCTV evaluations: Crime reduction effects and attitudes towards its use. *Crime Prevention Studies*, 10, 123–155.

Ratcliffe, J. 2006. Video surveillance of public places. *Problem-oriented Guides for Police: Response Guides Series*, 4, 1–100.

Ridell, S., Kymäläinen P. & Nyysönen, T. 'Julkinen tila tänään – kuhinaa lomittuvilla rajapinnoilla' teoksessa Ridell, S., Kymäläinen P. & Nyysönen T. (toim.) *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa – tieteidenvälisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaaliloissa*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy, 7–33.

Schensul, J. J. & LeCompte, M. D. 2013. *Essential ethnographic methods: A mixed methods approach*. 2. painos. Lanham, MD: AltaMira Press.

Schmelzkopf, K. 2002. Incommensurability, land use, and the right to space: Community gardens in New York City. *Urban Geography*, 23:4, 323–343.

Selznick, P. 1992. *The moral commonwealth: Social theory and the promise of community*. The United States of America: University of California Press.

Sieber, R. T. 1993. 'Public access on the urban waterfront: A question of vision' teoksessa McDonogh, G. & Rotenberg, R. (toim.) *The cultural meaning of urban space*. Westport, CT: Bergin & Garvey, 173–193.

Sumari, L. 2016. *Turvassa maailmalla? Suomalaisten vaihto-opiskelijoiden käsityksiä ja kokemuksia turvallisuudesta*. Helsingin yliopisto.

Timan, T., Newell, B. C. & Koops, B. (toim.) 2017. *Privacy in public space: Conceptual and regulatory challenges*. Northampton, MA: Edward Elgar Pub.

Travlou, P. & Ward Thompson, C. (toim.) 2007. *Open space: People space*. Abingdon: Taylor and Francis.

Törrönen, J. 2003. 'Julkinen tila ongelmana, säätelyn alueena ja tutkimuskohteena' teoksessa Törrönen, J. (toim.) *Valvontaa ja vastuuta: päihteet ja julkisen tilan moraalisaattely*. Helsinki: Gaudeamus, 11–31.

Törrönen, J., Karlsson, T., Korander, T. & Soine-Rajanummi, S. 2003. 'Julkisen tilan moraalisaattelyn jännitteet' teoksessa Törrönen, J. (toim.) *Valvontaa ja vastuuta: päihteet ja julkisen tilan moraalisaattely*. Helsinki: Gaudeamus, 216–233.

Urry, J. 2007. 'The place of emotions within place' teoksessa Bondi, L., Davidson, J. & Smith, M. (toim.) *Emotional geographies*. Aldershot: Ashgate, 77–83.

Varna, G. M. 2014. *Measuring public space: The star model*. Farnham: Ashgate.

Wakefield, A. 2003. *Selling security: The private policing of public space*. Cullompton: Willan.

Weinber, B., Hibbert, C., Keay, J. & Keay, J. 2008. *The London Encyclopaedia*. 2. painos. Pan Macmillan.

Woolley, H. 2003. *Urban open spaces*. London: Spon Press.

Kuvat

Kuva 1. Google Maps 2018. Saatavilla osoitteessa <https://www.google.com/maps/place/Russell+Square/@51.4970078,-0.1386461,12z/data=!4m5!3m4!1s0x48761b310bb300bf:0xd1190a08b331324a!8m2!3d51.52175!4d-0.12589> [Haettu 25.4.2018].

Kuva 2. Google Maps 2018. Saatavilla osoitteessa <https://www.google.com/maps/@51.5214936,-0.1270354,17z> [Haettu 25.4.2018].

Kuva 3. Sini Manninen 2017. *Bedfordin herttuan patsas*.

Kuva 4. Sini Manninen 2017. *Yksi ilmoitustauluista*.

Kuva 5. Sini Manninen 2017. *Ryhmä poistumassa Russell Squarelta viimeisenä auki olevasta portista*.

Kuva 6. Friends of Russell Square. *The cafe in summer*. Saatavilla osoitteessa <http://www.friendsofrussellsquare.org/wp-content/uploads/2013/02/cropped-Friends-print-without-text.jpg> [Haettu 28.2.2018].

Kuva 7. Sini Manninen 2017. *Frisbeen heittelijöitä*.

Kuva 8. Sini Manninen 2017. *Yksi Russell Squaren laidoista pimeään aikaan*.